Stavanger kommune

Kommunedelplan for kunst og kultur 2018-2025

Vedtatt i Stavanger bystyre
27.05.2019

Forord

Sammen skaper vi en levende kulturby

Stavanger kommune ønsker at kunst og kultur skal oppleves viktig, relevant og tilgjengelig for alle. Kunst og kultur skal opplyse og skape fellesskap. Regjeringens forslag til ny kulturmelding framhever at kunst og kultur er ytringer med samfunnsbyggende kraft. Institusjoner og aktører i kunst- og kulturfeltene er del av den bærende infrastrukturen i vårt demokrati, på linje med prinsipper som personvern, rettssikkerhet og ytringsfrihet.

Stavanger 2025

Kulturplanens planperiode strekker seg til Stavangers 900-års jubileum. I 1125 ble Stavanger bispedømme og Stavanger domkirke opprettet, og med det startet fortellingen om Stavanger som by. Begrepet Stavanger 2025 rammer inn byjubileet i 2025 og en rekke andre jubileer og markeringer de kommende årene.

Stavangers grenser er i endring. Fra 2020 vil vi være en større kulturkommune sammen med Finnøy og Rennesøy, og dette beriker kommunens kunst- og kulturliv. Stavanger 2025 er også en måte å etablere identitet innenfor nye kommunegrenser. Fram mot disse historiske markeringene vil det ligge en stor verdi i å øke innbyggernes kunnskap om både vår nære og fjerne historie.

Akropolis-visjonen

I denne planen løftes arbeidet med å fornye Akropolis-høyden i Stavanger. Både Rogaland Teater og MUST – Museum Stavanger trenger å modernisere sine historiske bygninger. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger, og en utvikling av bygningene på Akropolis som et kulturelt og kunstnerisk tyngdepunkt vil gi et verdifullt tilskudd til det moderne og urbane Stavanger.

Planen legger opp til at regionen utformer innhold og retning for hvordan Eckhoff-byggene kan utvikles og fornyes. Akropolis-visjonen skal gi svar på hvordan den historiske høyden kan bevares, og hvordan de to kulturinstitusjonene kan videreutvikle seg og styrke sine oppdrag.

Å leve av kunst og kultur

Gjennom en tydeligere kunstnerpolitikk ønsker kommunen å bidra til at Stavanger skal være en attraktiv by for kunstnere og kulturarbeidere. Byggingen av Tou og Bjergsted var pilarer i den forrige kulturplanen. Nå er byggene nær ferdigstilt og tatt i bruk, og det åpner seg nye muligheter for kunstnerisk og kulturell praksis og produksjon. Dette legger kulturplanen til rette for, og innebærer både talentutvikling og bransjeutvikling.

Kulturkommunen Stavanger

Kulturplanen viser bredden i kulturkommunen Stavanger, og mange institusjoner og aktører bidrar til å skape en levende kulturby. Kommunen er en aktør blant mange samarbeidspartnere i et større nettverk. I kulturplanen

levende kulturby. Kommunen er en aktør blant mange samarbeidspartnere i et større nettverk. I kulturplanen kommer dette til uttrykk ved at kommunen definerer sin rolle som tilrettelegger. Samtidig peker planen på at kommunen skal ta en mer aktiv rolle gjennom et tydeligere eierskap. Det skal gi muligheter til økt samarbeid også med nye aktører.

Gjennomføringen av framtidig kulturambisjoner vil kunne kreve betydelige investeringer, og er ikke noe kommunen kan gjøre alene. Offentlige finanser vil være under press årene framover på grunn av høye offentlige

utgifter kombinert med reduserte inntekter. Kommunen vil legge vekt på samarbeid med offentlige og private aktører for å få til en koordinert gjennomføring av tiltak.

Kulturplanen har blitt til gjennom dialog og innspill fra en rekke aktører og institusjoner i regionen.

Rådmannen takker alle som har bidratt i arbeidet med planen!

Per Kristian Vareide
rådmann

Herbjørn Tjeltveit
direktør innbygger- og samfunnskontakt

Arnfinn Bjerkestrand
kultursjef

Marita Aksnes
prosjektleder

Stavanger, januar 2019

Kommunedelplan for kunst og kultur 2018-2025 ble vedtatt av Stavanger bystyre 27.05.2019 (http://opengov.cloudapp.net/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/976366?agendaItemId=220497).

1 Innledning

1.1 En plan for hele kulturbyen

Kulturplanen

Bystyrets mandat

Utgangspunktet for å lage en ny kulturplan er bystyrets mandat for arbeid med ny kommunedelplan for kunst og kultur i Stavanger 2018-2015, vedtatt i Stavanger bystyre 11. april 2016 i sak 50/16.
Mandatet sier blant annet at den nye kulturplanen skal:

- ha en tidshorisont fram mot 2025 og byens 900-årsjubileum.
- slå sammen innholdet i den eksisterende kulturplanen og kulturarenaplanen til én kommunedelplan
- ha en handlingsdel som er kulturdelen av kommunens handlings- og økonomiplan (HØP), jf. plan og bygningsloven (PBL) § 11 – 1.
- invitere til en aktiv medvirkningsprosess.
- være en kommunedelplan for hele kulturbyen, – for innbyggere og aktører, både når det gjelder innhold og fysiske kulturarenaer.

Kommunedelplan for kunst og kultur i Stavanger 2018-2025, heretter kalt kulturplanen, er kommunens overordnede styringsdokument innen kunst og kultur.

Handlings- og økonomiplan

Kommunens budsjett til kulturformål fastsettes av Stavanger bystyre i den årlige behandlingen av Handlings- og økonomiplan (HØP). Budsjettet består av et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett.

Kulturplanen er forankret i kommuneplanen, og danner samtidig grunnlag for årlige vurderinger og prioriteringer i kommunens handlings- og økonomiplan. Tiltak i kulturplanens handlingsdel som har økonomiske konsekvenser, må vedtas av Stavanger bystyre i den årlige handlings- og økonomiplan.

Kulturplanen forholder seg til en rekke andre kommunale planer, regionale planer og statlige føringer. Plangrunnlaget i del 7 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/7-plangrunnlag/) gir en oversikt over disse.

Plangrunnlaget i del 7 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/7-plangrunnlag/) gir en oversikt over disse.

Kulturplanen har som strategisk grep at den skal bidra til økt samarbeid og nye løsninger. Visjon og tre hovedmål er grunnlaget for planen. Del 3 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/3-kunst-og-kulturfeltene/) gjør rede for status og utfordringer for alle kunst- og kulturfeltene. Kulturplanens seks perspektiv i del 4 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/) tar opp i seg felles utfordringer for kommunens kulturpolitikk og alle kunst- og kulturfeltene. Del 5 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/) beskriver kulturarenaer i Stavanger, både gjennomførte og nye prosjekt. Handlingsdelen i del 6 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/6-kulturplanens-handlingsdel-2018-2025/) bygger på planens mål, utfordringer i kunst- og kulturfeltene og de seks perspektivene.

Kulturplanens handlingsdel vil rulleres årlig som forarbeid til kommunens handlings- og økonomiplan, og vil sikre at kulturplanens mål og overordnede perspektiv følges opp. Kulturplanen vil gjennomgå en vurdering i 2021 for å følge opp av nye utfordringer som vil komme med kommunesammenslåing, regionreform og andre statlige meldinger.

En helhetlig kulturpolitikk i Stavanger

Kunst- og kulturlivet er ofte prosjektbasert og preges av stramme økonomiske rammer. For å kunne utløse økt finansering er det behov for en mer helhetlig og samlet innsats i Stavanger. Dette gjelder både internt i kommunen, mellom kunst- og kulturfeltene og mellom kommune og aktører. Kulturplanen er kommunens verktøy i dette arbeidet, både strategisk og praktisk.

Kommunen bidrar med en rekke ulike tiltak som bygger opp under kunst- og kulturfeltene, og er tilrettelegger, utfører og pådriver for sektoren. Kunst- og kulturoppgaver håndteres av flere tjenesteområder og mange avdelinger og organer i Stavanger kommune.

Regionhovedstaden

Stavanger kommune som regionhovedstad tar et stort ansvar for utvikling av regionens kunst- og kulturliv gjennom økonomiske bidrag og tilrettelegging av samarbeid med andre kommuner og Rogaland fylkeskommune. Fra og med 1.1.2020 blir Stavanger en større kommune når Finnøy, Rennesøy og Stavanger (http://nye.stavanger.kommune.no/) slås sammen.

Innen kunst- og kulturlivet er det flere interkommunale og regionale samarbeid. Alle institusjoner, festivaler og aktører bidrar med formidling og produksjon av kunst og kultur i regionen.

For kunst- og kulturlivet er det av stor betydning å ivareta og styrke dette samarbeidet. Det vil gjøre kunst og kultur mer tilgjengelig for alle regionens innbyggere, øke den kunstneriske og kulturelle produksjonen, sikre framtidig finansiering og gjøre regionen rustet til å imøtekomme statlige føringer.

Stavanger kommune har rollen som vertskommune for mange av regionens kulturinstitusjoner, aktører og kunstnere. Flere av institusjonene har et nasjonalt ansvar for kunst- og kulturformidling i regionen. Rogaland Teater, Stavanger Symfoniorkester og MUST – Museum Stavanger inngår i en tre-partsavtale mellom kommune, fylkeskommune og stat.

Stavanger kommune er medlem i KS storbynettverket og Norsk kulturforum (NOKU) (http://www.noku.no/), og Stavanger deltar aktivt i NOKU både nasjonalt og regionalt. NOKU er en interesse- og kompetanseorganisasjon for kultursektoren i kommuner og fylkeskommuner over hele landet.

1.2 Organisering av planarbeidet

Arbeidet med kulturplanen har pågått siden 2016. Prosjektorganiseringen ble justert i 2018 på grunn av intern

Arbeidet med kulturplanen har pågått siden 2016. Prosjektorganiseringen ble justert i 2018 på grunn av intern omorganisering i Stavanger kommune der kulturavdelingen ble en del av tjenesteområdet innbygger- og samfunnskontakt.

I forbindelse med arbeidet med ny kulturplan har det vært nedsatt en styringsgruppe med blant annet medlemmer fra rådmannens lederteam. Det har også vært nedsatt en prosjektgruppe med åtte medlemmer fra ulike

tjenesteområder i Stavanger kommune, og en referansegruppe med 12 medlemmer fra Stavangers kunst- og kulturliv og næringslivet.

Det har vært invitert til aktiv og tidlig medvirkning gjennom planprosessen, og medvirkning fra kunst- og kulturlivet har stått sentralt i arbeidet med planen. Visjon, mål og perspektiv er utarbeidet med utgangspunkt i skriftlige innspill og en rekke dialogseminar med et bredt spekter av representanter fra kulturlivet i Stavanger.

Planforslaget var på høring fra juni til september 2018, og det ble arrangert et åpent høringsseminar i juni 2018. Kulturplanen er justert etter vurdering av høringsinnspillene.

1.3 Begrepsavklaringer

Det profesjonelle kunst- og kulturlivet

Profesjonalitet er en relativ størrelse når kunst- og kulturlivet beskriver sine egne felt. Generelt sett blir profesjonelle beskrevet som det motsatte av amatører og frivillige. En gjennomgang av begrepet profesjonalitet hos de relevante fagorganisasjonene viser at hva som defineres som profesjonelt, eller hvilke aktører som defineres som profesjonelle, varierer mellom kunstfeltene.

Billedkunstnere har krav om høyere utdanning i mer enn tre år (bachelor eller mastergrad), i tillegg til yrkesaktivitet som utøvende kunstnere, eller at man har omfattende kunstnerisk aktivitet som er formidlet og stilt ut ved anerkjente visningssteder og institusjoner.

Innenfor dans og scenekunst er kriteriene for profesjonelle konkretisert gjennom grad av relevant utdannelse og yrkesaktivitet. De som regnes som profesjonelle, har høyere utdannelse gjennom minst tre år (bachelor eller mastergrad), eller har vært yrkesaktive og utøvende i mer enn tre år.

Innen musikk og komposisjon er det tilstrekkelig å være yrkesaktiv og ha inntekt fra kunstneriske eller kunstpedagogiske yrker, virksomheter og/eller produksjoner. Profesjonelle forfattere er de som har skrevet og offentliggjort ett eller flere verk av litterær verdi.

Kvalitetsbegrepet

Stavanger har et kunst- og kulturliv med høy kvalitet, og skal ha det også i framtiden. Begrepet kvalitet kan forstås både ut fra kunstverkets betydning, men også sett fra publikums ståsted. Hvert kunstfelt har sine begreper for hvordan kunsten og uttrykket omtales. Dette understreker betydningen av kunnskap til det enkelte kunstfelt, og kunnskap på tvers av kunstfeltene. Det er derfor en rekke hensyn å ta når kvalitet skal diskuteres.

Både høy kvalitet og bred deltakelse er viktig i utformingen av Stavangers kunst- og kulturliv. Det ene utelukker ikke det andre. Stavanger kommune vil vektlegge betydningen av kunnskap og utdannelse innen kunst og kultur i diskusjonen om kvalitet. Det er avgjørende at samtalen og diskusjonen rundt kvalitet i kunst og kultur får eksistere.

1.4 Stavangers kulturliv – nivå, ansvar, rolle

Tabellen nedenfor gir en oversikt over ansvarsfordeling av kulturspørsmål i Stavanger kommune, kommunale foretak, interkommunale selskap og institusjoner.

Kulturlivet i Stavanger: Eierskap, institusjoner, aktører, organisasjoner og det frie feltet

Nivå/ansvar/rolle

- Stavanger kommune
  - Innbygger- og samfunnskontakt: Kultur, næring, smartbyen
  - Bymiljø og utbygging: Stavanger Eiendom, park og vei
  - By- og samfunnsutvikling: Byantikvar
  - Oppvekst og utdanning: Ungdom og Fritid, Stavanger kulturskole
  - Støtte og utvikling: Stavanger byarkiv
- Kommunale foretak
  - Sølvberget kulturhus og bibliotek
  - Stavanger Utvikling
- Interkommunale selskap
  - Stavanger konserthus
- Kommunalt eierskap
  - Odeon Kino AS
- Regionale institusjoner som mottar statlig, regionalt og kommunalt tilskudd
  - MUST - Museum Stavanger
  - Rogaland Teater
  - Stavanger Symfoniorkester
- Andre institusjoner, aktører og organisasjoner som får fast støtte fra Stavanger kommune
  - Filmkraft Rogaland
  - Folken
  - Frida Hansens Hus
  - Kunstskolen i Rogaland
  - Norsk Lydinstitutt
  - Norsk Oljemuseum

olle	
	Opera Rogaland IKS
	Rogaland Kunstsenter
	STAR
	Stavanger Kunstforening
	Stiftelsen Grafisk Verksted
	Tou Scene
	Ullandhauggarden/Jernaldergården
	Veteranskibet Gamle Rogaland
Rogaland fylkeskommune	
	Stavanger katedralskole avd. Bjergsted
Det frie feltet	
	Private initiativ, arbeids- og produksjonsfellesskap, organisasjoner, nettverk, frie kunst- og kulturgrupper og frilansere
Frivillig kulturliv og amatørkultur	
	Kor, korps, frivillige kulturorganisasjoner, bydelshus, fritidsklubber, andre fritidskulturaktiviteter

2 Visjon, hovedmål og perspektiv

Hovedmål 1: Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Innbyggerne i Stavanger er deltakere, utøvere, skapere og mottakere av kunst og kultur. Stavanger kommune skal i samarbeid med institusjoner, aktører og det frivillige kulturlivet legge til rette for møteplasser og opplevelser slik at alle innbyggere kan delta i kulturbyen, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

Hovedmål 2: Aktører og institusjoner skal ha forutsigbare vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet i den kunstneriske og kulturelle produksjonen.

Aktører og institusjoner favner hele bredden fra enkeltkunstnere til større regionale kulturinstitusjoner. Stavanger kommune har ulikt ansvar overfor disse. Forutsigbare vilkår skal sikres gjennom økonomiske tilskuddsordninger, deltakelse i nettverk og samarbeid, og tilstrekkelige fysiske rammer for arbeidsforhold, produksjon og visning.

Hovedmål 3: Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.

Kunst og kultur gir kunnskap, kompetanse og innovasjon som er viktig for regionhovedstaden Stavanger. Kunst og kultur gir arbeidsplasser og bidrar til samfunnsutviklingen. Et kunst- og kulturtilbud som gir estetiske opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, er avgjørende for at Stavanger er en attraktiv by og et foretrukket valg for regionens innbyggere, studenter, tilflyttere og turister.

Visjon for kulturbyen Stavanger 2018-2025:

Sammen skaper vi en levende kulturby

Seks perspektiv tar opp i seg framtidens utfordringer, og peker ut retningen for Stavangers kulturpolitikk i perioden 2018-2025.

De seks perspektivene er:

Den opplyste byen – ytringsfrihet og demokrati: (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-1-den-opplyste-byen-ytringsfrihet-og-demokrati/) Stavanger kommune skal ha gode møteplasser for deltakelse og offentlig debatt.

Kultur hele livet: (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-2-kultur-hele-livet/) Kommunen skal styrke kvaliteten i sitt kulturtilbud, og gi alle muligheten til å oppleve kultur gjennom hele livsløpet.

Utvikling av framtidens talenter: (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/) Stavanger kommune skal etablere flere nettverk og samarbeid som kan styrke strukturer for framtidens talenter.

kommune skal etablere flere nettverk og samarbeid som kan styrke strukturer for framtidens talenter.

Bransjeutvikling: (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/) Kommunen skal legge til rette for utvikling av sterkere bransjer som kan bidra til næringsutvikling i regionen.

Ny teknologi i møte med kunst og kultur: (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-5-ny-teknologi-i-mote-med-kunst-og-kultur/) Stavanger kommune skal være framtidsrettet i møte med mulighetene ny teknologi kan gi for kunst og kultur.

Den attraktive kulturbyen: (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-6-den-attraktive-kulturbyen/) Stavanger kommune skal styrke sitt omdømme som attraktiv kulturby.

Tre prioriterte områder mot 2025

Stavanger 2025

Stavanger står foran en rekke større markeringer og jubileer de kommende årene. Høydepunktet er i 2025 når Stavanger by, Stavanger domkirke og Stavanger bispedømme feirer 900 år og Stavanger domkirke er ferdig renovert. Jubileumsåret 2025 vil løfte fram vår felles historie og kulturarv.

I 2025 er det også 200 år siden emigrantskipet Restauration dro fra Stavanger. Andre kommuner i fylket, Rogaland fylkeskommune og en rekke aktører og institusjoner vil bli involvert i arbeidet med de mange jubileene.

Et jubileum er en mulighet til å vise fram det vi er stolte av. Stavanger 2025 blir en felles milepæl for kommunen, aktører og institusjoner, frivillig sektor, innbyggere, næringsliv og akademia som motiverer til samhandling i årene framover.

I 2020 blir Stavanger, Finnøy og Rennesøy én kommune (http://nye.stavanger.kommune.no/). Sammenslåingen og arbeidet mot 900-årsjubileene er gode anledninger til å skape samhold i den nye kommunen og bygge felleskap og forståelse på tvers av tidligere kommunegrenser. Finnøy og Rennesøy involveres i planleggingsarbeidet som del av Stavanger kommune.

Arbeidet med Stavanger 2025 vil blant annet innebære å:

- gjennomføre jubileum for slaget i Hafrsfjord i 2022 og Henrik Steffens 250-årsjubileum i 2023.
- gjennomføre jubileum for Stavanger by, Stavanger domkirke, Stavanger bispedømme og utvandringen i 2025.
- styrke utviklingen av Stavanger som attraktiv by for store arrangement og festivaler.
- legge til rette for at Stavangers historie, kulturarv og kulturminner kan formidles til ulike målgrupper.

Akropolis-visjonen

Akropolis-visjonen (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-1-akropolis-visjonen/) er en nyskapende og visjonær satsing fram mot Stavanger 2025 og de kommende årene, og tar opp i seg den kraften og betydningen de kulturhistoriske bygningene representerer.

Akropolis-visjonen innebærer en re-etablering gjennom nytenkende bevaring og utvikling av to av Stavangers eldste kulturbygninger og -institusjoner, Rogaland Teater (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-3-rogaland-teater/) og Museum Stavanger (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-2-must-museum-stavanger/).

I dag representerer Akropolis-høyden en møteplass for innbyggerne der de kan oppleve kunst og kultur av høy kvalitet, med verdi både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger, og en utvikling av bygningene på Akropolis som et kulturelt og kunstnerisk tyngdepunkt vil gi et verdifullt tilskudd til det moderne og urbane Stavanger.

Arbeidet med Akropolis-visjonen vil blant annet innebære å:

- følge opp mulighetsstudien som gjennomføres i 2019, og være pådriver for Akropolis-visjonen i samarbeid med Rogaland Teater, MUST – Museum Stavanger og Rogaland fylkeskommune.
- ivareta kulturinstitusjonenes samfunnsoppdrag gjennom nytenkende bevaring og utvikling av dagens historiske bygninger.

Å leve av kunst og kultur

For å gjøre Stavanger til et foretrukket valg der det er mulig å leve av kunst og kultur må kommunen ha en tydeligere kunstnerpolitikk. Det innebærer å styrke strukturene både for talentutvikling (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/) og bransjeutvikling (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/).

Realiseringen av Bjergsted (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/3-kunst-og-kulturfeltene/3-2-musikk/3-2-1-bjergsted-kulturpark/) og Tou (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-5-tou/) har gitt Stavanger en infrastruktur i internasjonal klasse som byr på grenseoverskridende muligheter både kunstnerisk, akademisk og kommersielt. Dette er eksempler på arenaer der det legges til rette for møteplasser for det profesjonelle og det frivillige kulturlivet.

Stavangers samlede kompetanse av aktører og institusjoner gir unike og nyskapende kunstneriske og kulturelle miljø i kontinuerlig utvikling. Stavanger kommune er en regional motor, og har en rolle som tilrettelegger både lokalt og regionalt i samarbeid med andre kommuner og Rogaland fylkeskommune.

Arbeidet med å leve av kunst og kultur vil blant annet innebære å:

- legge til rette for økt samarbeid og flere møteplasser på tvers av kunst- og kulturfeltene.
- følge opp ny kunstnermelding og utvikle en tydeligere kunstnerpolitikk.
- følge opp den videre utbyggingen og utviklingen av Tou som regionalt og nasjonalt senter for produksjon og formidling av kunst og kultur.
- utarbeide eierstrategier for de store institusjonene der kommunen er eier og deleier.

3 Kunst- og kulturfeltene

De viktigste kjennetegnene for kulturbyen Stavanger er høy kunstnerisk kvalitet, nyskaping, samarbeid og stor publikumsinteresse. Dette kapittelet beskriver de profesjonelle kunst- og kulturfeltene i byen, og gjør rede for status og utfordringer.

3.1 Visuell kunst

Med uttrykksformer som blant annet maleri, tekstilkunst, grafikk, skulptur, foto/video, stedsspesifikke og relasjonelle uttrykk, lydkunst, performance, nettkunst og gatekunst representerer feltet et mangfold av produksjonsformer, metoder og organisering av det kunstneriske arbeidet. I det visuelle feltet inngår kunstnere, aktører og institusjoner i tverrkunstneriske samarbeid både mellom kunstmiljøer og andre nasjonale og internasjonale fag- og forskningsmiljøer.

Det visuelle kunstfeltet i Stavanger har hatt en svært positiv utvikling de seneste årene. Flere faglige ressurser, institusjoner og aktører er sammen pådrivere for utvikling av kunstfeltet. Dette skaper positive ringvirkninger og gir potensiale for videre vekst. Det er et særlig behov for å utvikle feltet for å sikre kvalitet og videre mangfold. Dette aktualiserer en egen handlingsplan for visuell kunst.

Arenaer for visuell kunst i Stavanger 2018

Kompetansesenter, utdanning, verksted

Atelierhuset Paradis

Atelierhuset Tou

i/o/lab

Kunstskolen i Rogaland

Rogaland Kunstsenter

Tou trykk

Galleri, museum, visningssted, festival

BGE Contemporary Art Projects AS

Bruksrommet/Atelierhuset Tou

Galleri Amare

Galleri Koll

Galleri Kil

Arenaer for visuell kunst i Stavanger 2018

Galleri Muségaten

Galleri Opdahl

Kunstgalleriet

Kunsthall Stavanger

Neo galleri & studio

Nuart Festival

Nuart Gallery

Prosjektrom Normanns

Screen City

Skur 2

Stavanger kunstmuseum (MUST)

Studio 17

Sølvberget galleri

Vaux's Galleri

Tabell 3.1 Arenaer for visuell kunst i Stavanger 2018

3.1.1 Plan for visuell kunst

For Stavanger kommune er det viktig å verne om og ytterligere styrke samarbeidene mellom institusjoner, aktører og andre ressurser, i tillegg til selv å delta mer aktivt i prosessene.

Stavanger kommune vil i samarbeid med det visuelle feltet utarbeide en plan for visuell kunst. Planen skal ta utgangspunkt i kulturplanens visjon, mål og perspektiv, og utarbeide ytterligere tiltak innenfor disse områdene. Kunst i offentlig rom, tilskuddsordninger og stipend og internasjonalisering vil være noen av temaene.

Det er også ventet en ny statlig kunstnermelding (https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/arbeidet-med-ny-kunstnermelding/id2615730/) i 2019. Denne vil følges opp som en del av det prioriterte området å leve av kunst og kultur (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-6-den-attraktive-kulturbyen/4-6-1-a-leve-av-kunst-og-kultur/) og kommunens arbeid med å utvikle en tydeligere kunstnerpolitikk.

3.1.2 Formidling av kunst

Der kunst møter innbyggerne

Innbyggernes møte med kunst skjer på mange ulike arenaer i Stavanger: Stavanger kunstmuseum, Kunsthall

Stavanger, Sølvberget galleri, Rogaland kunstsenter, Kunstskolen i Rogaland, kunstnerdrevne visningssteder, kommersielle gallerier og i det offentlige rom.

Stavanger kommune ser det som berikende og inspirerende for byen med et stadig større visnings- og formidlingsmangfold. I tillegg formidles kunst, kunstkritikk og kunsthistorie gjennom tidsskrifter, publikasjoner, nettsteder og arrangement, diskusjoner, kritikk og anmeldelser.

Institusjoner og gallerier

Stavanger kunstmuseum (http://stavangerkunstmuseum.no/) er den viktigste institusjonen for det visuelle feltet i Stavanger og representerer det største kunsthistoriske fagmiljøet i regionen. Museet forvalter og utvikler en samling på over 3000 kunstverk som strekker seg fra midten av 1800-tallet til i dag. Som en del av Museum Stavanger (MUST) (http://www.museumstavanger.no/) forsker museet på og produserer kunnskap om kunst av nasjonal betydning. Samtidig samarbeider institusjonen bredt i feltet, og viser publikum et spekter av samtidskunst og historiske verk med både regional forankring og internasjonal relevans.

Rogaland kunstsenter (http://www.rogalandkunstsenter.no/om-rks) har faglig ansvar for kompetanseheving rettet mot profesjonelle kunstnere. Senteret spiller en framtredende rolle som ressurssenter for visuell kunst og kunst i offentlig rom i Stavanger og fylket for øvrig gjennom utstillinger, kompetanseheving, rådgiving, nettverk og formidling.

Kunsthall Stavanger (https://kunsthallstavanger.no/nb/) viser samtidskunst av høy kvalitet og er aktive i internasjonale samarbeid og nettverk. Sammen med kunstnere og gjestekuratorer utvikles utstillinger som er ambisiøse og skaper opplevelser og engasjement. De har et særlig fokus på formidling til barn, unge og unge voksne.

Sølvberget galleri (https://www.xn–slvberget-l8a.no/Praktisk-informasjon/Organisasjon/Soelvberget-galleri) har med sin tilhørighet på Sølvberget mulighet til å nå en bredere publikumsgruppe enn det kunstpublikummet som vanligvis oppsøker gallerier og visningssteder. Programmet defineres i tråd med Sølvbergets generelle samfunnsoppdrag og programprofil.

Stavanger huser flere kommersielle gallerier som retter seg mot både det private markedet og bedriftskunst-markedet, for eksempel Galleri Opdahl (http://www.galleriopdahl.no/) og BGE Contemporary Art Projects (http://www.bgeart.com/).

Andre visningssteder, festivaler og biennaler

Kunstnerstyrte visningssteder, som Prosjektrom Normanns (http://www.prosjektromnormanns.com/) og Studio17 (http://s17.no/) arbeider med kortere tidshorisonter og treffer gjerne en mer dagsaktuell nerve med utstillinger som både skapes og vises fram på stedet. Prosjektrom Normanns utmerker seg nasjonalt, både for sitt program og sin deltakelse på internasjonale kunstmesser.

Til forskjell fra kunst som vises på gallerier eller andre visningssteder, trenger ikke publikum aktivt å oppsøke kunst som oppstår eller presenteres i det offentlige rom. Nuart (http://www.nuartfestival.no/home) har i en årrekke bidratt til et mangfold av gatekunst på vegger i Stavanger by, og på den måten gjort kunst tilgjengelig for byens innbyggere og besøkende.

Screen City (http://www.artrepublic.no/) er en relativt ny aktør som i løpet av festivalen Screen City Biennal viser digital kunst på ulike flater i bybildet. I/o/lab (http://iolab.no/) arbeider med prosjekter i grensesnittet mellom kunst og teknologi, og arrangerer Article Biennalen, først arrangert i 2006. Contemporary Art Stavanger (http://www.contemporaryartstavanger.no/) (CAS) er den eneste lokale nettbaserte plattformen for kunstformidling, anmeldelser og kritisk diskurs.

Kunst i offentlig rom – Kunstutvalget i Stavanger kommune

I Stavanger kommune er det kunstutvalget (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/kultur/kunst-i-offentlige-rom/) som har i oppgave å igangsette og gjennomføre kunstprosjekter i kommunale bygg. I tillegg skal utvalget fungere som rådgivende organ overfor kommunalstyret for kultur og idrett i saker som gjelder kunst i byens uterom.

Når Stavanger kommune bygger nye og rehabiliterer eldre bygg, skal det i hvert byggeprosjekt settes av 2 % (maks NOK 1 mill) av bygge-entreprisen til kunstprosjekt. Maksimumsbeløpet er ikke justert på flere år. Det er avgjørende at reglement og økonomiske rammer evalueres for å møte utviklingen innen kunst i kommunale bygg og i offentlige uterom. Dette vil bli ett av flere tema i handlingsplan for visuell kunst.

Mer kunst til innbyggerne

Stavanger har potensiale til å bygge opp et adskillig større kunstpublikum. Variasjon i formidling av ulike kunstneriske uttrykk og format gir flere muligheter i å tiltrekke nytt publikum fordi kunst formidles på stadig flere arenaer, også digitale plattformer. I samarbeid med smartbyen Stavanger er prosjektet «Mitt Stavanger» satt i gang, der blant annet visningsarenaer, skulpturer og arkitektur skal formidles. Samarbeid mellom visningssteder om arrangementer og åpninger kan også øke antall besøkende.

Stavanger kommune ønsker at innbyggerne skal delta i, skape og oppleve kunst og kultur. Kommunen vil legge til rette for å styrke aktører og tiltak som bidrar til å synliggjøre og gjøre kunst mer tilgjengelig for innbyggerne.

3.1.3 Produksjon av kunst – atelier og verksted

Kunstnernes behov for flere og bedre produksjonsfasiliteter var i forrige planperiode en særlig prioritert oppgave for Stavanger kommune. I 2015 åpnet Atelierhuset Tou (http://www.atelierhuset.com/), og det har gitt de visuelle kunstnerne et etterlengtet atelierhus med 31 kunstneratelierer, prosjektrom og verksted. Verkstedet drives av Tou Trykk (https://www.toutrykk.no/), som tilbyr verkstedplass og faglig kompetanse til billedkunstnere innen grafiske teknikker, foto og digitale media.

Spredt rundt om i byen finnes også flere andre arbeidsrom og fellesskap hvor kunstnere har sitt virke. Disse er gjerne lokalisert i fraflyttede eller nedlagte næringsarealer, og varigheten på leieforholdene er ikke så langsiktige. Noe kan forklares med kunstnerens svake økonomi, men manglende tilrettelegging og tilpasning av fasilitetene påvirker også grad av tilhørighet og varighet på leieforholdet.

3.1.4 Høyere utdanning innen visuelle kunstfag

Kunstskolen i Rogaland (https://kir.no/) (KIR) er en to-årig fagskole i visuelle kunstfag. Fagskolen har litt over 40 studenter fordelt på to år, og bruker profesjonelle kunstnere som lærere for yrkesrelevant læring.

Ut over den to-årige fagskolen Kunstskolen i Rogaland har ikke Stavanger og regionen et tilbud innen høyere utdanning. Mangel på et fullstendig utdanningstilbud og påfølgende muligheter for faglig utvikling som profesjonell gjør det vanskelig både å rekruttere og beholde unge kunstnere. I tillegg mangler regionen utdanning for kunsthistorikere og andre kunstarbeidere. En styrking av dette vil sikre et sterkere fagmiljø, både for utøvere, institusjoner og publikum.

Kunstskolen er i dialog med Fakultet for utøvende kunstfag (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/) og ledelsen ved Universitetet i Stavanger om å utrede muligheten for å tilby bachelor i visuell kunst. Etableringen av et slikt bachelorprogram er ønsket av fagfeltet i byen og regionen, og vil være med på å bygge opp et mer bærekraftig miljø. Universitetet i Stavanger har lagt ned sin undervisning i kunsthistorie, og det er i hovedsak Stavanger kunstmuseum som i dag ivaretar dette.

Stavanger kommune har i vedtak og høringsuttalelser støttet en slik etablering og vil bistå Kunstskolen i Rogaland og Fakultet for utøvende kunstfag ved Universitetet i Stavanger i arbeidet med realisering av et slikt studium.

3.1.5 Videre utvikling av kunstfeltet

3.1.5 Videre utvikling av kunstfeltet

Kunstnerisk virksomhet

Til tross for stor aktivitet og høy kvalitet preges det visuelle kunstfeltet av en svært stram økonomi, både når det gjelder kunstnernes økonomiske situasjon, og institusjonenes ressurser til kunstnerhonorar og -vederlag,

produksjon, innkjøp og formidling.

Tilgangen på bedre og flere produksjonssteder har lagt til rette for større aktivitet, men kunstens økonomi har likevel ikke bedret seg. Kunstnerne trenger fortsatt et marked for salg og formidling, enten det er via gallerier og institusjoner, eller er via (offentlige) utsmykningsoppdrag og kunstfaglige tjenester.

Sammen med aktørene i det visuelle kunstfeltet vil Stavanger kommune vurdere hvilke tiltak og tilskuddsordninger som best kan legge til rette for å bedre forholdene. Dette skal sees i sammenheng med 4.4.3 Bransjeutvikling gjennom posisjonering og promotering (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/4-4-3-bransjeutvikling-gjennom-posisjonering-og-promotering/), overordnede plandokumenter samt nasjonale og regionale føringer. Dette tiltaket vil følges opp i den nye planen for feltet.

Viktig med sterkere fagmiljø

Grunnlaget for et sterkt fagmiljø og mulighetene for videre utvikling av feltet for visuell kunst er særlig avhengig av at det blir mulig med høyere utdanning på universitetsnivå. Kunstnernes evne til felles innsats og samhandling på tvers er også en viktig faktor, og det samme er samspillet mellom institusjoner, organisasjoner, fellesskap og visningssteder.

Organisasjoner som Bildende Kunstneres Forening Rogaland (http://www.bkfr.no/) (BKFR) og Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, Rogaland (https://nkvestnorge.wordpress.com/) (NKVN-R) har som medlemmer av Rogaland kunstsenter (http://www.rogalandkunstsenter.no/) bygget opp et miljø for fagutvikling for profesjonelle kunstnere og kunst i regionen.

Programmet Independent Study Program ble opprettet i 2017 etter et tre-årig pilotprosjekt, og er unikt i norsk sammenheng. Programmet er basert på en Open Call og tilbyr syv til åtte plasser for profesjonelle kunstnere, halvparten til internasjonale og halvparten til lokale.

Stavanger kunstmuseum, Kunsthall Stavanger og Kunstskolen i Rogaland er viktige for å opprettholde og utvikle et fagmiljø innen kunst. For å gi innbyggerne et rikt kunst- og kulturliv må Stavanger ta vare på den viktige ressursen kunstnerne utgjør for samfunnet. I plan for visuell kunst skal Stavanger kommune se nærmere på tiltak som kan bedre fagmiljøet og utvikle det visuelle feltet.

3.2 Musikk

Stavanger har lange tradisjoner innen alle deler av musikkfeltet, både når det gjelder de utøvende kunstartene, muligheter for utdanning og kompetanse og visningsarenaer. Musikkfeltet er mangfoldig og inkluderende, og kjennetegnes av bredde og kvalitet i sjanger, uttrykk, aktører og institusjoner.

Infrastrukturen innen scener, øvingsfasiliteter og produksjon er nå av internasjonalt format. For å styrke musikkfeltet blir det særlig viktig framover å utvikle sterkere produksjonsmiljø og gode arrangører som kan fylle de mange scenene og arenaene med et bredt tilbud av konserter for alle publikumsgrupper. Det må bli attraktivt for både bransje og talenter å velge Stavanger som utgangspunkt for en kunstnerisk praksis.

Arenaer for musikk i Stavanger

Arenaer for musikk i Stavanger
Arkivet
Blyge Harry
Bøker & Børst
Cementen
Checkpoint Charlie
Cirkus
Folken
Frøken Pil
Hall Toll
Hanekam
Martinique
Metropolis
Stavanger konserthus: Zetlitz og Fartein Valen
Stavanger Jazzforum/Spor 5
Tou Scene: Maskinhallen, Scene 1 og Loftet

Tabell 3.2 Arenaer for musikk i Stavanger

3.2.1 Bjergsted kulturpark

Kulturaktørene i Bjergsted kulturpark

- Fakultet for utøvende kunstfag (UiS)
- Stavanger Symfoniorkester
- Stavanger kulturskole
- Stavanger konserthus
- Stavanger katedralskole avd. Bjergsted
- Stavanger Jazzforum/Maijazz
- Stavanger Bluesclub
- Rogaland musikkråd
- bandORG
- Norsk Lydinstitutt
- Norges Musikkorps forbund
- Kammermusikkfestivalen
- Foreningen Musikk fra livets begynnelse
- 1B1
- Humorfestivalen
- De Unges Orkesterforbund Rogaland
- Norwegian Youth Chamber Music Festival (NYCMF)

Bjergsted kulturpark (https://www.bjergsted.no/kulturaktorene/) består av Stavanger konserthus, Stavanger Symfoniorkester, Fakultet for utøvende kunstfag ved Universitetet i Stavanger, Stavanger katedralskole avd. Bjergsted, Stavanger kulturskole, Rogaland musikkråd, Norges Musikkorps Forbund og andre aktører innen fritidsmusikklivet.

Bjergsted kulturpark representerer og forener både det profesjonelle og det frivillige kulturlivet, og møtene mellom institusjoner, organisasjoner og festivaler gir unike og nyskapende kunstneriske miljø både nasjonalt og internasjonalt.

I forbindelse med Stavanger 2025 vil Stavanger kommune vurdere muligheten for å utvikle Bjergstedparken som en arena for kultur, fritid og rekreasjon. Bjergstedparken har vært et område som har hatt en variert bruk opp gjennom Stavangers historie, og har vært både landsted, epidemilasarett og folkepark. I 1925 ble det avholdt en stor jubileumsutstilling og parken fikk sin nåværende form.

Stavanger konserthus

Stavanger konserthus (http://www.stavanger-konserthus.no/) er regionens største helårsarrangør med kvalitet i alle ledd. Konserthusets nye saler gjør det mulig med innovative kunstneriske prosjekt i samarbeid med kunstnere, aktører og institusjoner både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Stavanger konserthus er et aktivt programmerende konserthus som arrangerer en betydelig del av konsertene og forestillingene selv, særlig innen rock, elektronika, kunstmusikk og dans. Innen kunstmusikk har det

sjangeroverskridende orgelprogrammet en sentral plass. Konserthuset arrangerer også en egen konsertserie for barn.

Konserthuset er en viktig tilrettelegger for andre arrangører, både nasjonale og internasjonale. Det er et utstrakt samarbeid mellom konserthuset, andre helårsarrangører, byens festivaler og det frivillige kulturlivet.

Stavanger kommunes kompensasjonsordning er etablert for å gi det frivillige amatørkulturlivet tilgang til Stavanger konserthus, og gir disse arrangørene 40 % rabatt på leiekostnadene. Det har gjort at for eksempel større nasjonale mesterskap for korps kan arrangeres på profesjonelle scener med akustikk i verdensklasse.

Stavanger kommune vil i samarbeid med konserthuset evaluere kompensasjonsordningen for å innhente mer kunnskap om hvordan ordningen har fungert. Kommunen vil også utarbeide en eierstrategi for Stavanger konserthus IKS.

Stavanger symfoniorkester

Stavanger Symfoniorkester (https://sso.no/) (SSO) er regionens største musikkinstitusjon. Orkesteret ble grunnlagt i 1938, og består i dag av 85 profesjonelle musikere fra over 20 nasjoner. I 2012 ble Fartein Valen-salen orkesterets faste tilholdssted. Denne satsingen har gitt kunstnerisk utvikling og nyskapende produksjoner i samarbeid med lokale, nasjonale og internasjonale aktører og institusjoner. Med Fartein Valen som fast konsertscene har også publikumsinteressen økt.

Symfoniorkesteret formidler musikkhistorie og samtidsmusikk både i konsertsalen og gjennom ulike prosjekt for å nå ut til nye målgrupper og gjøre musikken mer tilgjengelig for innbyggerne.

De mange profesjonelle musikerne i SSO gir regionen tilgang på musikkfaglig kompetanse på høyt nivå, og SSO bidrar aktivt inn mot talentutvikling (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/4-3-2-talentutvikling-innen-musikk/) gjennom blant annet Unge Talenter Bjergsted og Talentjakten.

Stavanger kommune vil utarbeide eierstrategi med Stavanger Symfoniorkester, og følge opp tiltak i forbindelse med ny kulturmelding og kommende regionreform.

Utdanningstilbud – fra kulturskole til universitet

Utdanningstilbudene er godt utbygde fra kulturskolens tilbud, via musikk, dans og drama på videregående til universitetsnivå. Fakultet for utøvende kunstfag (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/studier/) (UiS) har et velutviklet studietilbud i musikk med utøvende emner på bachelor- og masternivå innen klassisk musikk, jazz og improvisasjon, og også innen opptaksteknikk og musikkproduksjoner.

Videre finnes det et omfattende studietilbud innen korpsdirigering på bachelor- og masternivå, digitale dirigentstudier og Dirigentuka. Det gir regionen tilgang til sterke fagmiljø som gir kompetanse og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Felles innsats for profesjonelt kor

Stavanger konserthus, Stavanger symfoniorkester, Stavanger domkirke og Opera Rogaland arbeider med å få

etablert et profesjonelt kor for rundt 12 sangere. For at koret skal kunne delta i ulike prosjekter og ha tilstrekkelig med oppdrag, vurderes et samarbeid med byer som Bergen og Kristiansand. Etableringen av et profesjonelt kor vil tilføre kompetanse og fagmiljø for utvikling av klassisk sang, opera og kirkemusikk som vil være av stor betydning for regionen. Stavanger kommune vil støtte arbeidet med å skaffe statlig finansiering til et profesjonelt kor.

3.2.2 Musikk- og produksjonsmiljø, arrangører og festivaler

Musikk- og produksjonsmiljø

Stavangers profesjonelle musikkliv består av musikere, komponister, låtskrivere, artister, band, ensembler og orkestre som holder et høyt nivå innen en rekke ulike sjangre, både innen rytmisk og klassisk musikk. Rogalyd (http://rogalyd.no/emneord/stavanger-0)gir en oversikt over hele Stavangers musikkliv.

Regionen har mange anerkjente musikere og band med suksess nasjonalt og internasjonalt. De bidrar til å utvikle musikkmiljø og kompetanse i Stavanger, og for musikklivet er de avgjørende for talentutvikling og rekruttering.

I 2019 åpner det nye øvingsfellesskapet Tou Lyd med både øvingsrom, studio og live innspillingsrom. Det vil gi en profesjonalisering innen produksjon, og bedre rammevilkår for musikere. Produksjonsfellesskap som Stavanger Rockeri (http://www.stavangerrockeri.no/) og Concord (https://www.facebook.com/concordstavanger/) ivaretar band og ensembler innen ulike sjangre.

Jazzfeltet har solide strukturer, både med et fullverdig utdanningsløp og en veletablert jazzlinje og egen scene. Jazzmiljøet er representert gjennom tilbudene i Bjergsted, Stavanger Jazzforum (http://stavangerjazzforum.no/), Maijazz (http://maijazz.no/) og en rekke band og ensembler.

Stavanger har et sterkt miljø innen samtidsmusikk gjennom organisasjonen NyMusikk (http://nymusikk.no/no/lokal-avdeling/stavanger/om-oss/), og ensembler som Kitchen Orchestra (http://kitchenorchestra.no/?lang=nb) og Song Circus (http://songcircus.no/), som er viktige for frilansmiljøet. Tou (https://www.touofficial.com/) har etablert seg som møteplass og scene for eksperimentell musikk og improvisasjonsmusikk, og bidrar til å styrke miljøet. Det er også flere ensembler innen klassisk musikk, og det er en økende aktivitet rundt opera og kammermusikk.

Stavanger kommune vil samarbeide tettere med aktørene i musikkmiljøet for å fange opp tendenser, og gjøre enkelte støtteordninger mer fleksible for å sikre midler til nyskapende prosjekt. Kommunen vil også bidra til å veilede ideer og prosjekter til videre utvikling. Det er også ventet en ny statlig kunstnermelding. Denne vil følges opp som en del av det prioriterte området å leve av kunst og kultur og kommunens arbeid med å utvikle en tydeligere kunstnerpolitikk.

Tou og Folken

Om Tou

Selskapet Tou Scene AS startet opp i 2001 i de gamle lokalene til Tou Bryggerier, som hadde stått til forfall i nærmere 20 år. Tou er organisert som et non-profit aksjeselskap, eid av kunstnere og støttespillere. I 2009 kjøpte Stavanger kommune bygningsmassen og har inngått en tjenesteavtale med Tou som leietager. Bygningsmassen er under utvikling, og byggetrinn 2 med Tou Lyd ferdigstilles våren 2019. Da gjenstår byggetrinn 3 der 2.-5. etasje inngår.

Tou (https://www.touofficial.com/) er et kunst-, kunnskaps- og ressurssenter som fyller mange roller i Stavangers kunst- og

Tou (https://www.touofficial.com/) er et kunst-, kunnskaps- og ressurssenter som fyller mange roller i Stavangers kunst- og kulturliv både som produserende hus og som arrangør. Tou har flere scener med ulikt format, og i 2018 åpnet nye Maskinhallen. Programmeringen spenner fra populær- til eksperimentell musikk, og gir rom for at en rekke musikalske uttrykk får utfolde seg. Den videre utbyggingen av Tou er mer omtalt i 5.4.5 Tou (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-5-tou/).

Folken (http://www.folken.no/folken/) er studentenes kulturhus, og Folken har vært, og er, en døråpner for unge musikere inn til musikkbransjen og regionens profesjonelle kulturliv. De største utfordringene for Folken er underfinansiering og uforutsigbar økonomi, og manglende oppgraderinger fra eierne av Folketeateret. Dette er mer omtalt i 5.4.10 Arenaer i privat regi (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-8-arenaer-i-privat-regi/).

Festivaler

Stavanger har flere musikkfestivaler som representerer ulike sjangre og musikalsk mangfold. Maijazz (http://maijazz.no/) er en av landets eldste jazzfestivaler og har vært arrangert årlig siden 1988, mens Kammermusikkfestivalen (http://www.kammermusikkfestivalen.no/), Norsk orgelfestival (http://norskorgelfestival.dnn2.labora-portal.no/) og Ugå (https://student.uis.no/studentmiljoe/studentkultur/ugaa/) har vært aktive i over 20 år. Musikkfest Stavanger (https://musikkfeststavanger.no/) viser bredden i musikkmangfoldet og lar små og store artister og band vise seg fram. Mablis (http://www.mablisfestivalen.no/) og Utopia (https://utopiafest.no/) er de nyeste festivaltilskuddene innen pop/rock/elektronika.

Kulturfestivalene og videre utvikling av festivalene er beskrevet i 4.6.6 Festivaler og andre store arrangement (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-6-den-attraktive-kulturbyen/4-6-6-festivaler-og-andre-store-arrangement/).

3.2.3 Nasjonalt kompetansesenter for korps

Korpsbyen Stavanger

Stavanger har et stort miljø for korps både innen brass og janitsjar. Flere korps kan vise til toppresultater i nasjonale og internasjonale mesterskap. Stavanger Brass Band (http://www.stavanger-brassband.com/) er et amatørkorps, men holder et profesjonelt nivå og er internasjonalt ledende. Videre er det en rekke musikkorps fra skolekorps til voksenkorps, og samvirket mellom amatører og profesjonelle krefter sikrer kvalitet og utviklingsarbeid.

Flere korps har en felles utfordring med manglende og dårlige øvingslokaler. Stavanger kommune vil følge opp dette i arbeidet med kulturarenaer: 5.4.5 Øvingslokaler for kor og korps (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-5-ovingslokaler-for-korps-og-kor/).

Etablering av nasjonalt kompetansesenter for korps

Den faglige infrastrukturen for korps er godt utbygd i Stavanger. Fakultet for utøvende kunstfag (UiS) tilbyr master i korpsdirigering (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/studier/dirigentstudier/), og den kommunale dirigentordningen gjør at skolekorpsdirigenter lønnes gjennom kulturskolen. Stavanger konserthus har rabattordning for korps og lokale grupper, og det gjør det mulig med store årlige arrangement som Norgesmesterskap for skolekorps og den nasjonale underholdningskonkurransen Siddis Brass (http://www.siddisbrass.no/).

Stavanger kommune vil derfor i samarbeid med aktører og institusjoner ta initiativ til å etablere et nasjonalt kompetansesenter for korps. Med de gode strukturene som er etablert i Bjergsted kulturpark, ligger alt til rette for at Stavanger kan bygge opp et ledende kompetansemiljø for utvikling av direksjon, pedagogikk, forskning, repertoar og korpsledelse.

3.2.4 Orgel, kor og kirkens rolle

Orgelmiljøet i Stavanger er tilknyttet både Stavanger konserthus, Norsk orgelfestival (http://norskorgelfestival.dnn2.labora-portal.no/) og de mange kirkene. Stavanger domkirke fikk sitt orgel allerede i 1622.

Med nytt Stavanger konserthus ble Fartein Valen-salen utstyrt med et orgel i verdensklasse (http://www.stavanger-konserthus.no/om-konserthuset/orgelet/). Egen husorganist og flere nyskapende orgelprosjekt gjør at Stavanger posisjonerer seg

som et viktig nasjonalt og internasjonalt samlingspunkt for orgelmiljøet.

Stavanger domkirke (http://domkirkenogpetri.no/), St. Petri kirke (http://domkirkenogpetri.no/) og St. Johannes kirke (http://www.johannes-menighet.no/) har et omfattende kulturprogram i samarbeid med andre aktører og institusjoner. Stavanger domkirke er tilpasset akustisk tidligmusikk, mens St. Petri er tilpasset forsterket musikk. Den musikalske aktiviteten i Stavanger domkirke koordineres av Domkirken musikk AS. Stavanger kommune vil følge opp den musikalske aktiviteten i domkirken i forbindelse med rehabiliteringen.

De andre menighetskirkene (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-2-kultur-hele-livet/4-2-2-amatorkultur-og-frivillig-kulturliv/) har også en betydelig konsertproduksjon, som ledes av kirkens kantorer og organister og administreres via Stavanger kirkelige fellesråd (http://kirken.stavanger.no/). Kirkemusikerne er profesjonelle, og kirkene har gjerne tilgang til gode instrumenter. Både kompetanse og utstyr gjør at kirkene kan tilby gode kulturtilbud særlig innen musikk, for eksempel ulike typer kor eller orgelundervisning.

Mange musikere og sangere har startet sin karriere i et byens mange kor, og Stavanger Gospel Company (http://sgcompany.no/stavanger-gospel-company/) og Stavanger Gospel Choir er med på å ivareta gospelmiljøet i Stavanger. Flere amatørkor holder et høyt nivå, som Stavanger symfonikor (http://www.sskor.no/), Stavanger domkor og Stavanger oratoriekor (http://stavangeroratoriekor.no/hjem/).

3.2.5 Videre utvikling av musikkfeltet

Sterkere arrangørmiljø

Utbyggingene av særlig Stavanger konserthus, Tou, DNB Arena og Sørmarka Arena gjør at publikum året gjennom har tilgang på et omfattende konsertprogram. Det er grunn til å anta at antallet konsertpublikummere har gått betraktelig opp de siste årene med tanke på de mange nye arenaene.

Konsertprogrammet settes av helårsarrangører, festivaler, artist- og eventbyrå og mindre, uavhengige arrangører. Stavanger konserthus, Tou, Folken og Stavanger Jazzforum er de største helårsarrangørene med egne scener, mens Stavanger Artistbyrå (http://www.stavanger-artistbyraa.no/) og VIPE Productions (http://vipeproductions.com/) er arrangører av mellomstore og store konserter. Utover dette finnes det en rekke arrangører på byens mange små og mellomstore scener og arenaer der det frivillige kultur- og organisasjonslivet er sterkt representert.

STAR (https://star-rogaland.no/) er et regionalt ressurssenter for musikkbransjen, og har et variert kursprogram for band, artister og arrangører. AKKS Stavanger (https://www.akks.no/stavanger/) har et tilbud om musikk-kurs og utleie av øvingslokaler, og har blant annet startet ungdomsarrangørgruppen UFLAKKS Stavanger som gir ungdom opplæring i konsertarrangering.

Stavanger har likevel behov for å bygge et sterkere arrangørmiljø som kan utvikle nytt konsertpublikum, øke bruken av scener og arenaer, stimulere til produksjon og ivareta musikalsk mangfold.

Stavanger kommune vil legge til rette for samarbeid og flere møteplasser med Stavanger konserthus, Tou, Folken og andre arrangører og festivaler som kan styrke bransjen. Kommunen vil vurdere nye tiltak i dialog med feltet som kan bidra til profesjonalisering, mer aktivitet og økt verdiskapning. Dette er nærmere beskrevet i 4.4 Bransjeutvikling (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/).

Konserter for ungdom

Metropolis (http://metropolis-stavanger.no/) er sammen med Tou og Folken de viktigste arrangørene av rusfrie konserter , og det gir ungdom under 18 år tilgang til konsertopplevelser. Konserter arrangeres ofte i samarbeid med arrangørgruppen

UFLAKKS, som arrangerer konserter av og for ungdom. Tou, Folken og Konserthuset har også egne vergeordninger.

Ungdommene er en viktig målgruppe i rekrutteringen av nye publikummere. I samarbeid med arrangører og aktører vil Stavanger kommune se nærmere på hvordan konserttilbudet for de under 18 år kan styrkes og bedre tilrettelegges for å nå ut til målgruppen. Dette vil inngå i ny kulturplan for ungdom.

Kulturfrivillighet i musikklivet

Frivilligheten preger viktige deler av musikklivet, særlig innfor kor- og korpsbevegelsen og innenfor festival- og arrangørfeltet. Her finnes det en rekke organisasjoner og enkeltpersoner som gjør en uvurderlig innsats for å skape en levende kulturby.

Folken driver strukturert opplæring av frivillige kombinert med målet om å alltid være en profesjonell scene. Kunnskap om gjennomføring av konserter, produksjonsledelse, teamarbeid og generell drift av et kulturhus blir formidlet, og gir et særskilt bidrag til rekrutteringen av regionens kulturliv.

Kommunen vil arbeide for at det skal være enkelt å være frivillig, både ved å forenkle byråkrati, synliggjøre søknadsmuligheter og bidra til ønskede kompetanseprogram. Dette arbeidet vil bli fulgt opp når strategiplan for frivillighet i Stavanger kommune skal revideres i 2019.

3.3 Teater, dans og andre sceniske uttrykk

Det profesjonelle scenekunstfeltet i Stavanger består av regionale og lokale institusjoner, kunnskap- og kompetansesenter, kompanier, ensembler og teatergrupper. Det er også et stort miljø for produksjoner innen humor og stand up.

Stavanger kan vise til økende aktivitet og utstrakt regionalt samarbeid mellom institusjonene og aktørene i det frie scenekunstfeltet. Interessen for scenekunst har økt i takt med et mer mangfoldig tilbud, fra større og mindre teateroppsetninger til samtidsdans, ballett, opera og mer performative forestillinger.

Arenaer for teater, dans og scenekunst

Arenaer for teater, dans og scenekunst

RIMI/IMIR

Rogaland Teater

Sandnes kulturhus

Stavanger konserthus

Tou Scene

Tabell 3.3 Arenaer for teater, dans og scenekunst

3.3.1 Scenekunstnere

Skuespillere fra Stavanger er å se på både regionale og nasjonale scener, men også i nasjonale og internasjonale tv- og filmproduksjoner. Rogaland Teater har 24 årsverk for profesjonelle skuespillere i sitt ensemble, og enkelte frie teatergrupper er etablert i Stavanger. Mange skuespillere arbeider frilans, og er i perioder tilknyttet aktører og institusjoner.

Dansere er tilknyttet både dansekompanier og utdanningsinstitusjoner. Det er flere dansekompanier i regionen som har spesialisert seg innen ulike typer sceniske uttrykk.

Satsingene med Regional Arena for Samtidsdans (https://ras.as/program) (RAS) og prøvesalen Speilet på Tou har gitt regionen et løft innen programmering og produksjon. I tillegg kommer alle mulighetene som Bjergsted kulturpark gir for utdanning, kompetanse og produksjon. Dette har skapt et større dansemiljø som gir flere arbeidsmuligheter for profesjonelle dansere i regionen.

For å utvikle og styrke scenekunstfeltet i Stavanger og regionen trengs det vilje til å satse på ulike kunstneriske uttrykk. Som et generelt tiltak rettet mot bransjene, vil Stavanger kommune i samarbeid med aktører og institusjoner vurdere hvordan produksjonsleddet kan styrkes. Tilskuddsordninger for scenekunst skal også evalueres slik at de er i tråd med dagens behov.

Det er god rekruttering til både teater- og dansefeltet, og Stavanger må i større grad bli flinkere til å ta vare på disse talentene. Dette er beskrevet nærmere i 4.3.3 Talentutvikling innen dans (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/4-3-3-talentutvikling-innen-dans/) og 4.3.4 Talentutvikling innen teater og film (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/4-3-4-talentutvikling-innen-teater-og-film/).

3.3.2 Teater, revy og stand up

Rogaland Teater

Rogaland Teater (https://www.rogaland-teater.no/forside) er regionens eneste institusjonsteater, med Barne- og ungdomsteateret (https://www.rogaland-teater.no/barne-og-ungdomsteatret) (BUT) som en integrert del av teaterets virksomhet. Rogaland Teater gir innbyggerne et bredt teatertilbud med stadig nyskapende oppsetninger av høy kunstnerisk kvalitet, og har de siste årene hentet hjem flere nasjonale priser.

Gjennom sitt samfunnsoppdrag fremmer teateret kunstnerisk utvikling og fornyelse, samler inn, bevarer, dokumenterer og formidler kulturarv, og sørger for at norsk er et velfungerende og fullverdig språk. Teateret har verksteder for blant scenografi, kostyme, lys-, lyd- og sceneteknikk som ivaretar viktig kompetanse for produksjon av scenekunst i regionen.

Teateret har drevet virksomheten i nåværende bygg siden 1883. Teaterbygningen har vært gjennom mange byggeprosjekt, og har nå fire scener i drift. For bedre å utnytte potensialet og gi et godt publikumstilbud, er det lagt opp til repertoarteater, der flere forestillinger spilles samtidig. Likevel er ikke omleggingen tilstrekkelig for å sikre effektiv drift. Til det er bygningen for lite hensiktsmessig, og institusjonen trenger fornying. Arbeidet med nytt teaterhus for Rogaland Teater er nærmere beskrevet i 5.4.1 Akropolis-visjonen (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-1-akropolis-visjonen/) og 5.4.3 Rogaland Teater (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-3-rogaland-teater/).

Revy og stand up

Humorhuset Stavangeren (http://www.stavangeren.no/) har gjennom 20 år vært revyscenen med et sterkt miljø for show- og revyaktivitet, og med utvikling og rekruttering i bransjen. Revy- og humorscenen lykkes med stadig nye suksessforestillinger, ikke minst med lokale produksjoner. Stand up har vært en av de største publikumsattraksjonene i Stavanger konserthus og andre større arenaer med lokale, nasjonale og internasjonale artister på scenen. Humorfestivalen (http://www.humorfestivalen.com/) og The Comedy Box (http://www.comedybox.no/) samler miljøet for humor og stand up, og arrangerer årlige festivaler.

3.3.3 Dans og fri scenekunst

Regionalt dansemiljø i utvikling

Miljøet for dans har vært i stadig utvikling, og kjennetegnes av et godt regionalt samarbeid. I 2008 ble Regional Arena for Samtidsdans (https://ras.as/om-ras) (RAS) etablert med base i Sandnes kulturhus (https://sandnes-kulturhus.no/), og RAS er et av fem regionale kompetansesenter for dans i Norge. RAS programmerer regional, nasjonal og internasjonal samtidsdans og er en av landets mest aktive scener innen kunstfeltet.

Stavanger konserthus (http://www.stavanger-konserthus.no/) har i samarbeid med RAS presentert et utfyllende danseprogram de siste årene. Med de nye salene i konserthuset får innbyggerne oppleve anerkjente internasjonale dansekompanier.

Dansekunst i Stavangerregionen (http://www.dansis.no/) (DansiS) er en interesseorganisasjon for profesjonelle dansekunstnere i Rogaland. Hovedformålet å styrke infrastrukturen for produksjon av dans.

Den frie scenekunsten

Den frie scenekunsten er i hovedsak representert ved Tou og RIMI/IMIR SceneKunst (RISK).

Tou (https://www.touofficial.com/) ivaretar flere funksjoner innen scenekunstfeltet som visningsarena, med øvingssalen Speilet, og innen produksjon og kompetanse. Tou presenterer et tverrfaglig program, og initierer og presenterer flere nyskrevne verk innen flere sjangre. Videre er Tou en ressurs innen produksjon og bidrar med kompetanse i feltet gjennom samarbeid med aktører og institusjoner om faglig program, residensordninger, formidling og mentorprogram.

I 2017 åpnet øvingssalen Speilet på Tou, og med det har scenekunsten har fått et profesjonalisert prøvelokale. Speilet legger til rette for gode rammer slik at arbeidsmiljøet for både dansekunstnere og andre som driver innen det sceniske uttrykket, kan videreutvikles.

Det kunstnerdrevne visnings- og produksjonsstedet RIMI/IMIR (http://www.imirscenekunst.no/) startet opp i 2016 med et program som består av tverrfaglige og performative prosjekt som forestillinger, installasjoner, visninger og foredrag.

3.3.4 Videre utvikling av teater, dans og andre sceniske uttrykk

Utdanningsmuligheter og kompetansemiljø er viktig

Stavanger har utdanningsløp innen dans og drama gjennom Stavanger kulturskole (https://www.stavangerkulturskole.no/?), Stavanger katedralskole avd. Bjergsted (http://www.stavanger-katedralskole.vgs.no/Utdanningsprogram/Musikk-dans-og-drama2) og Fakultet for utøvende kunstfag (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/). Universitetet i Stavanger tilbyr årsstudium i drama og dansestudier på bachelornivå, og har under utredning en masterutdanning innen scenekunst for barn. De bidrar med et nasjonalt og internasjonalt fagmiljø og tilfører viktig kompetanse til regionen, og et masterstudium vil være et viktig ledd i å styrke fagmiljøet for scenekunst.

Rogaland Teater som veletablert institusjonsteater, Tou som kunst-, kunnskap- og ressurssenter, RAS som regionalt kompetansesenter for dans og Universitet i Stavanger som utdanningsinstitusjon er sentrale for kunstnerisk

kompetansesenter for dans og Universitet i Stavanger som utdanningsinstitusjon er sentrale for kunstnerisk utvikling- og forskningsarbeid. Her samles fagmiljø og kompetanse, og det legges til rette for samarbeid, delingskultur og nettverksbygging for aktører i feltet.

Stavanger kommune ønsker å legge til rette for at dette samarbeidet kan utvikle seg, slik at feltet kan stå sterkere i framtiden.

Utfordringer for dans og fri scenekunst

Regionen har flere scener for dans og fri scenekunst med både Tou, Sandnes kulturhus, Stavanger konserthus og RIMI/IMIR. Med Speilet som profesjonell prøvesal ligger forholdene til rette for å profesjonalisere det frie scenekunstfeltet. Byggetrinn 3 av Tou vil også gi flere muligheter for scenekunsten. Stavanger kommune vil følge opp prosessen med byggetrinn 3 av Tou.

Utfordringen særlig for dansefeltet er å sikre en bredere regional finansiering som kan bidra til økt formidling av dans i regionen. Stavanger kommune vil derfor i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, de andre kommunene og relevante aktører gjøre en utredning av feltet for dans og fri scenekunst i regionen. Utredningen vil ses i sammenheng med regjeringens arbeid med en strategisk gjennomgang av scenekunstfeltet og ny kunstnermelding. Stavanger kommune vil ut fra dette arbeidet vurdere nye tiltak som kan bidra til å styrke strukturene innen dans og fri scenekunst, og sikre en bredere regional forankring.

Opera Rogaland

Opera Rogaland (http://www.opera-rogaland.no/opera-stavanger-sandnes) ble etablert i 2014 av Stavanger kommune og Sandnes kommune i samarbeid med Stavanger konserthus, Sandnes kulturhus, Stavanger Symfoniorkester og Universitetet i Stavanger. Opera Rogaland gir regionens innbyggere et operatilbud, og er også en viktig aktør for korutvikling. Stavanger kommune skal arbeide for at Opera Rogaland kommer opp på linje med de øvrige regionoperaene når det gjelder statlig bidrag til finansieringen. Dette vil være avgjørende for å kunne sette opp fullskala forestillinger i framtiden.

3.4 Film

Stavangerbølgen festet seg som et begrep innen norsk film tidlig på 2000-tallet med utgangspunkt i lokale stemmer og historier. I dag er filmmiljøet i Stavanger en viktig aktør på nasjonalt nivå.

Filmfeltet opplever en stadig oppblomstring av talent, både innenfor regi, skuespill, musikk, manus, foto, filmteknikk og andre funksjoner innen film. Stavanger har flere nasjonalt anerkjente skuespillere og filmskapere å vise til, og natur og landskapsformer gjør regionen til en attraktiv innspillingslokasjon.

Bransjen består av et bredt spekter med aktører som skaper, dokumenterer og formidler film til et lokalt og nasjonalt publikum. Slik bidrar filmproduksjon og film fra Stavanger til kunst, næringsutvikling, omsetning og arbeidsplasser.

3.4.1 Filmproduksjon

Filmproduksjon som kollektivt foretak

Filmproduksjon er et kollektivt foretak som mobiliserer og sysselsetter kunstnere og yrkesutøvere fra mange felt. I tillegg til skuespillere, manusforfattere, regissører og audiovisuell kompetanse involveres musikere, grafiske kunstnere, billedkunstnere, skuespillere med flere. Stavanger Symfoniorkester (https://sso.no/) har for eksempel spilt inn

musikk til flere filmer, både lokale, nasjonale og internasjonale produksjoner. Slik blir filmbransjen i Stavanger et nav for flere andre felt, både kunstnerisk og næringsmessig, gjennom reiseliv, overnatting, catering, transport, utstyrsleie og logistikktjenester.

Filmkraft Rogaland (http://www.filmkraft.no/forside), Rogaland Teater (https://www.rogaland-teater.no/forside) og filmbransjen i Stavanger har i flere år drevet talentutvikling og talentutveksling. En lang rekke skuespillere med bakgrunn fra teateret har vekslet mellom scene og lerret, og Rogaland Teater har vært avgjørende for Stavangerbølgen innen film. Også flere Stavanger-forfattere har skrevet bøker og manus som har havnet på TV eller lerret. For bransjen er også reklame- og oppdragsfilm, ulike multimediaproduksjoner og andre filmrelaterte servicetjenester en viktig inntektskilde.

Stavanger kommune vil i samarbeid med feltet vurdere tiltak som kan styrke talentutviklingen- og utvekslingen mellom både kunstfeltene og mot utdanningsinstitusjonene. Dette er mer omtalt i 4.3.1 Talentutvikling innen teater og film (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/4-3-4-talentutvikling-innen-teater-og-film/).

3.4.2 Filmselskap, filmmiljø og kino

Film i Stavanger

Innen film er det selskapene og ikke institusjonene som driver bransjen, men Filmkraft ivaretar en viktig rolle for å stimulere selskapene til vekst og økt produksjon. Stavanger har flere selskap som peker seg ut som toneangivende på nasjonalt og internasjonalt plan, både innen dokumentar og fiksjon.

Filmselskap i Stavanger
Filmselskap i Stavanger
Chezville
Filmhimmelen
Morild Film
Moxey
Nuten Film
Piraya Film
Planck Film
Screen Story
Ufoh
Vinterfilm

Tabell 3.4 Filmselskap i Stavanger

Stavangerregionen har et sterkt dokumentarmiljø som produserer prisvinnende filmer med rekkevidde over hele verden. Dokumentarfilm fra Stavanger skaper debatt, setter viktige saker på dagsorden og gir innblikk i menneskeskjebner som treffer publikum både nasjonalt og internasjonalt.

Universitetet i Stavanger (https://www.uis.no/det-samfunnsvitenskapelige-fakultet/instituttved-det-samfunnsfag/?p=8320) tilbyr

Universitetet i Stavanger (https://www.uis.no/det-samfunnsvitenskapelige-fakultet/institutt-ved-sv-fakultetet/institutt-for-medie-og-samfunnsfag/?s=8330) tilbyr studier innen fjernsyns- og multimedieproduksjon og dokumentarproduksjon, og gir regionen tilgang på høy kompetanse innen viktige fagfelt. Filmkraft har vært en drivkraft bak utviklingen av dokumentarworkshopen Nordoc, der regionale produsenter er utviklet til et internasjonalt nivå i samarbeid med andre regionale filmsentre og internasjonale aktører.

Kinosenteret på Sølvberget

Kinosenteret på Sølvberget med er landets fjerde største, og kino er et av de mest brukte kulturtilbudene. Kinoen er en viktig kulturtilbyder både på dagtid og kveldstid.

Odeon Kino (https://www.odeonkino.no/kino/NCG46144/odeon-stavanger) viser et bredt spekter av filmer, både innen kommersiell film og smalere film, blant annet med visninger av internasjonal film og liveforestillinger fra Metropolitan Opera. Det er også et samarbeid med skolene om skolevisninger.

Odeon Kino har et utstrakt samarbeid med Sølvberget bibliotek og kulturhus om litteraturarrangement, foredrag og seminarer, og arbeider med en utbygging av foajeområdet for å legge til rette for ulike typer aktiviteter.

Rogalerret og andre visningsarenaer

Arrangementsserien Rogalerret (http://www.filmkraft.no/om-filmkraft/aktiviteter/rogalerret----) arrangeres av Filmkraft Rogaland i samarbeid med Tou og er en møteplass for filmbransjen og et kulturinteressert publikum. Sentrale aktører fra aktuelle, regionale og nasjonale filmer og tv-serier gjester arrangementet og deler filmklipp og historier fra sine produksjoner.

Sølvberget cinematek (https://www.xn--slvberget-l8a.no/Anbefalinger/Filmtips/Soelvberget-cinematek) har ukentlige visninger med hovedvekt på formidling av klassisk film. Programmet består ellers av smalfilm og visninger for barn. Cinemateket samarbeider med Kapittel film om et årlig festivalprogram med internasjonale dokumentarfilmer, og Kapittel Film har også blitt en viktig arena for visning av lokale produksjoner.

Regionen har et aktivt kortfilmmiljø som gjør seg bemerket både i inn- og utland. Kortfilmsjangeren er et kreativt og lekent filmuttrykk der filmskapere kan få testet ferdighetene sine allerede fra den tidlige talentfasen. Formatet er en verdsatt kunstnerisk uttrykksform, og en mulighet til å få utløp for nyskapende filmidéer gjerne til en lavere kostnad enn andre filmsjangre.

3.4.3 Filmsenter, mediefond og videre utvikling av bransjen

Filmkraft og Zefyr

Filmkraft Rogaland AS (http://www.filmkraft.no/forside) er et av landets sju regionale filmsentre og har som hovedformål å finansiere profesjonelle filmprosjekter og videreutvikle den profesjonelle bransjen i fylket. Filmkraft forvalter midler fra stat, fylkeskommune og kommune til utvikling og produksjon av kort- og dokumentarfilm, samt manusstøtte til spillefilm og TV-drama. Stavanger kommune er medeier i filmsenteret, sammen med Haugesund kommune og Rogaland fylkeskommune.

Mediefondet Zefyr (https://zefyr.no/) er et regionalt fond for audiovisuell produksjon på Sør- og Vestlandet. Fondet er det største regionale fondet for audiovisuell (AV) produksjon i Norge. Rogaland fylkeskommune er medeier i Zefyr, sammen med Bergen kommune. Fondet forvalter statlig støtte og investerer privat kapital i spillefilm, dokumentarer, TV serier, dataspill og VR-produksjoner.

Videre utvikling av bransjen

Film er en kostnadstung bransje. Selv om Stavanger-bølgen innen filmproduksjon viser at det går an å lage film av god kvalitet på lavt budsjett, er offentlig og regional støtte ikke i samsvar med kostnadsbildet. Størstedelen av midlene hentes hos andre støtteordninger eller i form av egeninnsats.

Det er mange små aktører i filmmiljøet, men bransjen er i sterk vekst. Det er derfor et stort behov for en tydelig og langsiktig satsing på filmfeltet. Økt filmproduksjon vil få betydelige ringvirkninger for andre kunstformer og næringer ved å generere arbeidsplasser og skatteinntekter. Ikke minst vil det også gi flere gode filmopplevelser for publikum i Norge og i verden forøvrig. Utvikling av og satsing på bransjer er mer omtalt i 4.4 Bransjeutvikling (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/).

Offentlige tilskuddsordninger som skaper gode vilkår for filmproduksjon, er en forutsetning for å opprettholde og styrke Stavanger som et relevant filmmiljø nasjonalt. Det er også avgjørende at bransjen har et lokalt støtteapparat, som Filmkraft Rogaland, som kan bidra med rådgiving, kompetanseheving og utvikling og oppfølging av lokale talent. Dette er mer omtalt i 4.3.4 Talentutvikling innen teater og film (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/4-3-4-talentutvikling-innen-teater-og-film/).

Verden blir stadig mindre, også for framtidens filmskapere. Det dukker stadig opp nye digitale visningsplattformer som gjør det mulig å nå ut til nye publikumsgrupper, nasjonalt og internasjonalt. Det er foreløpig lite for filmskapere å hente på inntektssiden fra denne utviklingen. Forvaltning av inntekter og opphavsrett vil bli sentrale spørsmål i framtiden, og Stavanger kommune vil følge opp dette.

3.5 Litteratur, bibliotek og arkiv

Feltet for litteratur, bibliotek og arkiv inkluderer både aktører og institusjoner, arrangører og festivaler, forfattere, journalister, oversettere og redaktører. Stavanger har et av landets beste og mest moderne bibliotek, flere veletablerte, nasjonalt anerkjente arenaer for litteratur og et av Norges mest moderne og sikreste arkivbygg. Stavanger har imidlertid ikke en bransjestruktur i form av store forlag, og det er ingen utdannelsesløp innen litteratur.

Det litterære feltet har vært i utvikling de siste årene ved at den tradisjonelle, individuelle boklesingen opprettholdes, samtidig som det har vært stor vekst i arrangement som skaper fellesopplevelser rundt forfatterskap og litteratur. Flere arrangører og økende besøkstall på arrangement og litteraturfestivaler viser at det er stor interesse for forfattermøter, debatter og andre folkeopplysende arrangement om aktuelle tema.

Arenaer for litteratur og debatt i Stavanger

Arenaer for litteratur og debatt i Stavanger

Arkivenes hus

Bokhuset

Kiellandsenter

Kåkå kverulantkatedralen/Sting nere

Sølvberget bibliotek og kulturhus

Festivaler og konferanser

Festivaler og konferanser
Arenaer for litteratur og debatt i Stavanger
Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet
Kåkånomics
Nordisk barnebokkonferanse
Schizofrenidagene
Stavanger sakprosafestival

Tabell 3.5 Arenaer for litteratur og debatt i Stavanger

3.5.1 Forfattere og litteraturmiljø

Stavangers forfattermiljø

Stavangers forfattermiljø består av forfattere, journalister og andre som skriver både skjønnlitteratur og sakprosa, tegneserier og grafiske romaner. Sjelden har så mange forfattere fra regionen fått nominasjoner og priser, og høstet gode kritikker innen flere sjangre. Rogaland forfatterlag samler skjønnlitterære forfattere i regionen, og har over 20 medlemmer med bosted Stavanger.

Mye av produksjonen innen litteraturfeltet er lite synlig, men tidkrevende. Stavanger kommune vil i samarbeid med aktørene vurdere hvordan forholdene kan legges til rette for gode produksjonsvilkår, relevante støtteordninger, tilgang til arbeidsplasser og formidling. Med etableringen av Kiellandsenter på Sølvberget har forfattere fått et tilbud om gratis leie av kontorplasser, og Kiellandsenteret kan bli en møteplass for forfattere og andre som arbeider med tekst, kritikk og annet redaksjonelt arbeid.

Mange forfattere arbeider både med teater og film i form av dramatikk og manusutvikling. Flere møteplasser på tvers av kunstfeltene kan øke kompetansen, dyrke fram nye talenter og samle miljøene.

Ved Universitetet i Stavanger er det Lesesenteret (https://lesesenteret.uis.no/) og Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utdanningsvitenskap-og-humaniora/) som ivaretar viktige fagområder innen litteratur, språk og andre humanistiske fag. Universitetet tilbyr også bachelor i journalistikk, og det er sterkt fagmiljø knyttet til journalistikk og dokumentarproduksjon ved Institutt for medie- og samfunnsfag (https://www.uis.no/det-samfunnsvitenskapelige-fakultet/institutt-ved-sv-fakultetet/institutt-for-medie-og-samfunnsfag/).

I mangelen på en skriveskole i Stavanger er det avgjørende med et aktivt litteraturmiljø som er attraktivt å vende tilbake til. Stavanger kommune vil i samarbeid med feltet kartlegge behov tiltak for utvikling av litteraturmiljøet og hvordan unge talentfulle skribenter kan ivaretas. Dette er mer omtalt i 4.3.5 Talentutvikling innen visuell kunst og litteratur (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/4-3-5-talentutvikling-innen-visuell-kunst-og-litteratur/).

Nye stipend og støtteordninger for nynorsk og tidsskrift

I 2020 blir Stavanger en språknøytral kommune, og nynorskkommunen Finnøy er en del av Stavanger. Stavanger har flere forfattere og skribenter som skriver på nynorsk. Stavanger kommune vil ivareta den nynorske skriftkulturen ved å utvide stipendordningen til å inkludere et stipend for nynorsk litteratur og skrift.

Kommunens kulturstipend skal økes for å inkludere kunst- og kulturkritikk, og det skal etableres en støtteordning

for tidsskrift og kunst- og kulturkritikk. Dette er mer omtalt i 4.1.2 Kulturens kraft – møteplasser og fellesskap (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/#4-1-2-kulturens-kraft-moteplasser-og-fellesskap).

3.5.2 Litteratur som opplevelse

Kåkå og Bokhuset

Nye aktører har etablert seg som arrangører av litteraturarrangement og har bidratt til flere scener og mer aktivitet. Et større mangfold innen scener og arrangører er med på å ivareta ulike interesser og gi forfattere flere formidlingsarenaer.

I 2014 åpnet KÅKÅ kverulantkatedralen (http://www.kverulantkatedralen.no/), et frittstående kafébasert debatt- og litteraturhus. Kåkå har etablert seg som en viktig arena for debatt og samtale om samfunnsaktuelle tema av både lokal, nasjonal og internasjonal karakter.

Bokhuset (http://www.bokhusetstavanger.no/), som eies av Stiftelsen Psykopp og Hertervig Forlag, etablerte seg i 2016. Her er det bokhandel for lokale forlag, scene for litteraturarrangement, og kontorfellesskap for kulturarbeidere. Flere lokale forfattere er tilknyttet lokale forlag, og med Bokhuset fått Stavanger et samlingssted for både boksalg og boklanseringer. Dette er også omtalt i 4.4 Bransjeutvikling (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/).

Kiellandsenteret

Kiellandsenteret etableres som en del av Sølvberget bibliotek og kulturhus (https://www.xn-slvberget-l8a.no/) , og aktiviteten skal bestå av utstillinger, formidlingsareal og arrangement. Senteret åpner i februar 2019, og skal aktualisere Alexander L. Kiellands forfatterskap og formidle Stavangerregionens litteratur både i et historisk og samtidig perspektiv. Med Kiellandsenteret får Stavanger en møteplass for litteratur, lesing og skriving for både amatører og profesjonelle.

Festivaler og konferanser

Flere litteraturfestivaler- og konferanser av nasjonal og nordisk karakter arrangeres i Stavanger og er samlingspunkt for litteratur- og forlagsbransjen. Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet (https://www.xn-slvberget-l8a.no/Kapittel) har befestet seg som en av landets største og viktigste litteraturfestivaler. Stavanger sakprosafestival arrangeres av Kåkå og Sølvberget i samarbeid med Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. Nordisk barnebokkonferanse (https://www.xn-slvberget-l8a.no/Arrangementer/Nordisk-barnebokkonferanse) samler den nordiske bransjen innen barne- og ungdomslitteratur og arrangeres annet hvert år av Sølvberget.

I tillegg arrangeres det konferanser og festivaler der litteratur, foredrag, samtaler og opplysning står sentralt, og der det samarbeides bredt på tvers av aktører og institusjoner i kunst- og kulturlivet. Shizofrenidagene (https://www.schizofrenidagene.no/) arrangeres årlig av Stiftelsen PsykOpp og Stavanger universitetssykehus. Økonomifestivalen Kåkånomics (https://www.xn-kknomics-9zab.no/) ble arrangert av Kåkå for første gang i 2017. Kåkånomics er et nytt tilskudd innen Stavangers festivalbransje, og har etablert seg som et nordisk samlingspunkt for arrangement om økonomi og samfunnsaktuelle tema.

3.5.3 Bibliotek og arkiv

Sølvberget bibliotek og kulturhus

Sølvberget bibliotek og kulturhus

Sølvberget er et kommunalt foretak som huser:

- Friby Stavanger
- ICORN – International cities of refuge network
- Internasjonalt Kulturnettverk
- Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet
- Kiellandsenter
- Nordisk barnebokkonferanse
- Skolebiblioteksentralen
- Stavanger bibliotek, inkludert avd. Madla og bibliotektilbud i Stavanger fengsel
- Sølvberget galleri

Sølvbergets 1.-4. etasje er renovert og bygget om de siste årene gjennom prosjektet Nye Sølvberget. Sølvbergets virksomhet er nå fordelt på fire etasjer. Kiellandsenter skal etableres som en del av Sølvberget KF og åpner i 2019.

Stavanger bibliotek og kulturhus (https://www.xn-slvberget-l8a.no/) skal som folkebibliotek fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet. Med et særskilt ansvar for barn og unge driver de flere viktige tiltak innen lesestimulering, opplysning og formidling for barnehager, grunnskolen og videregående skole. Sølvberget gir alle innbyggerne gratis tilgang til kulturopplevelser, både gjennom å stille bøker og medier til fri disposisjon, og gjennom et bredt programtilbud.

Norske folkebibliotek har blitt stadig mer moderne, og Sølvberget har tatt en aktiv rolle som folkeopplyser gjennom formidling av bøker, litteratur, kunnskap og kultur både på fysiske og digitale flater. Sølvberget har vært gjennom en større fornying de siste årene, og framstår nå som et moderne bibliotek, en digital kunnskapsressurs og en inkluderende møteplass. Musikkbiblioteket på Sølvberget har ansvar for Rogalyd.no (http://rogalyd.no/) der musikk som er utgitt og utgis i Rogaland samles inn og formidles digitalt og fysisk.

Sølvberget samler også et viktig internasjonalt miljø for litteratur og ytringsfrihet, og ivaretar en viktig rolle som en gratis og tilgjengelig møteplass for alle innbyggerne. Dette er også omtalt under 4.1.1 Ytringsfrihet og internasjonale samarbeid (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-1-den-opplyste-byen-ytringsfrihet-og-demokrati/4-1-1-ytringsfrihet-og-internasjonale-samarbeid/) og 4.2 Kultur hele livet (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-2-kultur-hele-livet/).

Internasjonalt kulturnettverk (IKN) har som mål at Stavanger skal videreutvikles som en inkluderende by for alle, på tvers av kulturelle, etniske og sosiale skiller. Nærmere 90 internasjonale organisasjoner i Stavanger er tilknyttet IKN på Sølvberget. Arbeidet i de internasjonale organisasjonene er basert på frivillighet, og i 35 år har de arrangert

Internasjonal kulturkafé. Organisasjonene er viktige bidragsytere til store fellesarrangement som Barnas verdensdag og Internasjonal 17. mai-feiring i Bjergsted.

Det internasjonale kulturlivet i Stavanger har særlig to utfordringer. Den ene gjelder det manglende mangfoldet i ledelse, administrasjon, markedsføring og styrerepresentasjon i institusjoner. Den andre gjelder hvordan Stavanger bedre kan dra nytte av den internasjonale ressursen bestående av artister, kunstnere og formidlere med utdannelse

og virke fra et annet land. Stavanger kommune vil følge opp disse utfordringene i samarbeid med aktører og institusjoner.

Regjeringens nye kulturmelding, Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida, framhever at kulturlivet må oppleves som relevant og være representativt for hele befolkningen. Stavanger kommune vil følge opp kulturmeldingens signaler om relevans og representativitet i kulturlivet i samarbeid med relevante aktører.

Med etableringen av Kiellandsenter på Sølvberget har forfattere fått et tilbud om gratis leie av kontorplasser, og Kiellandsenteret kan bli en møteplass for forfattere og andre som arbeider med tekst, kritikk og annet redaksjonelt arbeid.

Stavanger har sterke tradisjoner i arbeidet for ytringsfrihet, både som friby for forfulgte kunstnere og som vertsby for ICORN – The International Cities of Refuge Network. ICORN arbeider for å beskytte og promotere forfulgte kunstnere over hele verden, og har hatt hovedkontor i Stavanger siden 2006. I 2019 er Norge gjesteland under den internasjonale bokmessen i Frankfurt, og her vil ICORN være en av del av Norges bidrag sammen med Stavanger kommune.

Sammen med en av landets største litteraturfestivaler, Kapittel – Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet, har dette gitt Stavanger et betydningsfullt renommé nasjonalt og internasjonalt som forkjemper for ytringsfriheten.

I 2019 ferdigstilles Kiellandsenteret på Sølvberget. Kiellandsenteret skal videreføre arven etter samfunnskritikeren Alexander L. Kielland ved å aktualisere tema som ytringsfrihet, demokrati og medborgerskap. Kiellandsenteret etableres som en del av Sølvberget bibliotek og kulturhus, og aktiviteten skal bestå av utstillinger, formidlingsareal og arrangement. Senteret åpner i februar 2019, og skal aktualisere Alexander L. Kiellands forfatterskap og formidle Stavangerregionens litteratur både i et historisk og samtidig perspektiv. Med Kiellandsenteret får Stavanger en møteplass for litteratur, lesing og skriving for både amatører og profesjonell.

Arkivenes Hus og Norsk Lydinstitutt

Arkivenes Hus (https://www.arkivverket.no/) åpnet på Ullandhaug i 2017 og er et samarbeidsprosjekt mellom Stavanger byarkiv (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/stavanger-byarkiv/), Statsarkivet i Stavanger (https://www.arkivverket.no/om-oss/besok-oss/statsarkivet-i-stavanger), Interkommunalt Arkiv i Rogaland (IKA) (http://ikarogaland.no/) og Misjons- og diakoniarkivet (VID) (https://www.vid.no/historisk-arkiv/). Arkivenes hus er et av Norges mest moderne og sikreste arkivbygg med viktig historisk kildemateriale fra hele Rogaland. Med Arkivenes Hus åpner det seg nye tilbud til innbyggerne, både gjennom formidling og aktiviteter.

Stavanger byarkiv har eksistert siden 1967, og har ansvar for alle kommunens arkiver og for rettighetsdokumentasjonen til innbyggerne. Byarkivet samarbeider med museer, bibliotek og lokale historielag og foreninger når det gjelder å ta vare på og formidle lokalhistorisk materiale, og vil ha en viktig rolle i formidlingen av Stavangers historie fram mot byjubileet i 2025.

Norsk Lydinstitut (https://www.norsklydinstitutt.no/en/home/)t forvalter den historiske Dørumsgaard-samlingen innenfor klassisk musikk med nærmere 200 000 enheter. Norsk Lydinstitutt har et stort etterslep når det gjelder digitalisering av sitt materiale.

3.5.4 Videre utvikling av feltet

Videre utvikling av Stavanger kulturhus

Sølvberget har stadig mer tatt i bruk enkelte kinosaler til litteraturarrangement, foredrag og debatter på grunn av stor publikumsoppslutning og manglende kapasitet på egne arenaer. Det har synliggjort at det er behov for en

større arena tilpasset denne typen arrangement, og der kinosaler kan egne seg til sambruk.

Stavanger kommune bør i planperioden revidere Sølvberget KF sin eierstrategi med tanke på et aktivt eierskap, god dialog og sørge for at Sølvberget utvikler seg videre i tråd med kommunens intensjoner.

Nytt biblioteksystem i Stavanger kommune og utvikling av kommunens bibliotektilbud

I 2018-2019 innføres nytt biblioteksystem for Stavanger kommune der skolebibliotekene er inkludert. Det nye biblioteksystemet vil gi lånerne et mer brukervennlig og effektivt system. Den fysiske og digitale samlingen blir forent, og det vil gi nye muligheter særlig for skolene.

Stavanger kommune vil i samarbeid med Sølvberget følge opp dette arbeidet. Teknologi og digitalisering gir også flere muligheter for formidling som er omtalt i 4.5.1 Digitale arenaer, formidling og smart kunst (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-5-ny-teknologi-i-mote-med-kunst-og-kultur/4-5-1-digitale-arenaer-og-digital-formidling/).

Det er ventet en ny nasjonal bibliotekstrategi for 2020-2023. Stavanger kommune vil i samarbeid med Sølvberget bibliotek og kulturhus følge opp denne og vurdere nye tiltak. Stavanger kommune arbeider også med bibliotektilbudet til innbyggerne og bibliotekstrukturen i kommunen i forbindelse med kommunesammenslåingen med Finnøy og Rennesøy i 2020.

Utfordringer for digitalisering av litteratur og musikkfiler

Digitaliseringen av den litterære kulturarven gjør at mange flere har tilgang til den, for eksempel Bokhylla.no (https://www.nb.no/search?mediatype=b%C3%B8ker) som gjør det mulig å gratis lese alle bøker utgitt i Norge til og med år 2000. Nasjonale avtaler er viktige for at den digitale boksamlingen både innen e-bøker og lydbøker blir mer tilgjengelig for publikum.

Moderne strømmeløsninger gir raskt tilgang til musikk, men store deler av musikkarven finnes fremdeles bare i fysiske format. Musikkbiblioteket og Lydinstituttet har store samlinger med fysiske plater og digitale musikkfiler som i liten grad er tilgjengelige for publikum fordi stadig færre har CD-spillere og platespillere. Målet må være at samlingene i mye større grad kan benyttes av publikum.

For regionen som helhet er det nødvendig med en bedre ressursutnyttelse av formidlingen av musikkarven, både den regionale og den klassiske. Stavanger kommune vil ta initiativ for å se på hvordan det kan utvikles en bedre samarbeidsløsning mellom Norsk Lydinstitutt, Musikkbiblioteket på Sølvberget, Arkivenes hus og Nasjonalbiblioteket.

3.6 Museum, kulturarv og kulturminner

Stavangers kulturarv og kulturminner blir ivaretatt av museer, arkiv, bibliotek, kirker, byantikvaren, historielag- og foreninger og andre kulturverninstitusjoner. Feltet forvalter, formidler og forsker på vår felles historie, og bidrar med viktige perspektiv i forståelsen av hvem vi er, og hvordan samtidens utfordringer kan løses.

Stavanger har en rik natur- og kulturarv, og byen har et synlig kulturhistorisk landskap der utviklingen fra middelalder via sjøfarts- og havneby til moderne by kan oppleves via en gåtur gjennom sentrum. Selve byen er omgitt av forhistoriske funn som forteller om de tidligste bosetningene i landet.

Stavanger 2025 og 900-årsjubileene for Stavanger by, Stavanger domkirke og Stavanger bispedømme, i tillegg en rekke andre kommende jubileer gir en unik mulighet til å fortelle historien om Stavanger og bruke byens kulturminner og kulturarv aktivt i formidlingen, både overfor et lokalt og internasjonalt publikum.

3.6.1 Museer i Stavanger

Museene i Stavanger formidler regionens flere tusen år gamle kulturarv fra steinalder, middelalder og vikingtid til industri, olje og energi. Publikumsinteressen har økt med besøksrekorder for flere av museene, og det har skjedd mye utviklingsarbeid de siste årene gjennom utstillinger og formidling.

Museer og kulturarv i Stavanger

Museer i Stavanger

Arkeologisk Museum, UiS

Breidablikk (MUST)

Engøyholmen Kystkultursenter og Natvigs Minde

Frida Hansens hus

Jernaldergården

Ledaal (MUST)

Norsk barnemuseum (MUST)

Norsk grafisk museum (MUST)

Norsk hermetikkmuseum (MUST)

Norsk Lydinstitutt

Norsk Oljemuseum

Stavanger kunstmuseum (MUST)

Stavanger maritime museum (MUST)

Stavanger museum (MUST)

Stavanger skolemuseum (MUST)

Utstein kloster (MUST)

Valbergtårnet

Vålandstårnet

Flytende kulturminner

Anna af Sand Museer og kulturarv i Stavanger
M/S Rogaland
M/S Sandnes
Wyvern

Tabell 3.6 Museer og kulturarv i Stavanger

Fra steinalder til industriens tidsalder

Arkeologisk museum (https://am.uis.no/) er en del av Universitetet i Stavanger, og har ansvar for innsamling, konservering og bevaring av funn fra førreformatorisk tid, det vil si tiden før 1537. Arkeologisk museum åpnet sitt nye besøkssenter på Jernaldergården (https://am.uis.no/jernaldergarden/) i 2018, og det foregår et større arbeid med restaurering og gjenoppbygging av de gamle husene på Jernaldergården.

Arkeologisk museum venter på statlige midler til nybygg som skal dekke økt behov for utstillingskapasitet og magasin der formidling av regionens rike vikinghistorie vil ha prioritet. Stavanger kommune vil støtte museets arbeid med å sikre statlig finansiering til nybygg.

MUST – Museum Stavanger

MUST – Museum Stavanger består av:

- Breidablikk
- Ledaal
- Norsk barnemuseum
- Norsk grafisk museum
- Norsk hermetikkmuseum
- Revtangen
- Stavanger kunstmuseum
- Stavanger maritime museu
- Stavanger museum
- Stavanger skolemuseum
- Utstein kloster

MUST – Museum Stavanger (http://www.museumstavanger.no/) har en bred kombinasjon av kunst-, kultur-, natur-, sjøfarts- og industrihistorie og er unike i norsk sammenheng. Museet har ni museumsanlegg, to flytende fartøyer, ornitologisk forskningsstasjon, all vitenskapelig merking av fugl i Norge og forvaltningsansvar for kulturminner under vann i Rogaland. Det gir MUST et stort samfunnsansvar innen både kulturarv og naturarv. Stavanger kommunes arbeid med formidling av naturarven inngår i kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelse 2010-2022 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/idrett-og-fysisk-aktivitet/kommundelplan-for-idrett-fysisk-aktivitet-og-naturopplevelse-2010-2022.pdf) og kommunedelplan for kulturminner 2010-2025 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kulturminner/kulturminneplan-stavanger-2010-2025-tekstdel.pdf).

Kulturmeldingen 2011-2015 peker på at Stavanger trenger et museumsløft sett i lys av MUSTs strategiplan Et

museumsløft for fremtiden – strategiplan for utvikling av bygg og anlegg 2014-2025 (https://issuu.com/museumstavanger/docs/must_strategi_issuu_orig) og Museumsparkvisjonen. Dette vil ses i sammenheng med utvikling av Akropolis-visjonen (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-1-akropolis-visjonen/). Museumsløftet og MUSTs utfordringer er nærmere beskrevet i 5.4.2 MUST – Museum Stavanger (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-2-must-museum-stavanger/).

Havet og havnen – fra sjøfart til olje og energi

Stavangers historie er sterkt knyttet til havet og havnen. Sildefiske, seilskuter, hermetikkindustri og olje har brakt med seg både opp- og nedturer, og det har preget både samfunns- og næringsliv, men ikke minst menneskenes og deres liv.

Norsk Oljemuseum (https://www.norskolje.museum.no/?gclid=EAIaIQobChMI4auR1eSp3wIVROaaCh0SVACvEAAYASAAEgIhb_D_BwE) er et nasjonalt museum som forvalter både norsk oljevirksomhet og Stavangers historie som oljehovedstad. Oljemuseet har moderne utstillingslokaler og gode fasiliteter, og i 2019 vil et nytt magasin på 3500 kvadratmeter med visningsmuligheter stå ferdig i Dusavik. Stavanger er Norges oljehovedstad, og selv om fossil energi vil få mindre betydning i framtiden, er den arven og kunnskapen som oljen har brakt til byen, av uvurderlig betydning.

Stavanger maritime museum (http://stavangermaritimemuseum.no/) har samlinger som dekker sjøfartsbyen Stavanger, i tillegg de to historiske seilfartøyene Anna af Sand (http://stavangermaritimemuseum.no/museumsfart%C3%B8yene/anna-af-sand) og Wyvern (http://stavangermaritimemuseum.no/museumsfart%C3%B8yene/wyvern). Flytende kulturminner er en viktig del av Stavangers kulturarv. Veteranskipet M/S Rogaland (http://www.gamlerogaland.no/) er Stavangers byskip, og M/S Sandnes (https://www.mssandnes.no/) er landets største veteranskip. M/S Rogaland eies av Stiftelsen Veteranskipet Rogaland, og M/S Sandnes eies av Ryfylke Dampskibselsskap AS. Begge skipene er fredet av Riksantikvaren.

Kulturhistorisk havnelandskap og veteranbåthavn

Som en del av kulturhistorisk havnelandskap ligger Engøyholmen (https://www.engoyholmen.no/) og Natvigs Minde (https://www.engoyholmen.no/natvigsminde/) midt i havnebassenget. Her er det restaurerte anlegg fra 1800-tallets fiskerihistorie og byens industrielle utvikling. Engøyholmen kystkultursenter ivaretar og formidler maritime tradisjoner og håndverk, og besitter viktig kompetanse om den immaterielle kulturarven og håndverksfagene. I forbindelse med Stavanger 2025 og 900-årsjubileene vil det kulturhistoriske havnelandskapet ha en sentral rolle.

Kystkultursenteret er også et levende museum med vekt på sosialt engasjement og opplæring, og bidrar til talentutvikling innen verneverdige og truede håndsverksfag. Stavanger kommune vil i samarbeid med Engøyholmen og andre aktører utrede muligheten for å utvikle et regionalt kompetansesenter innen tradisjonelle maritime fag og bygningsvern.

Stavanger har en av landets største flåter av vernede og verneverdige fartøyer. I ny sentrumsplan blir veteranbåter sikret plassering langs kaier ved Kjeringholmen. Det vil gjøre den maritime historien mer tilgjengelig og kan bidra til et mer aktivt sentrum. Veteranbåtfestivalen Fjordsteam ble arrangert i 2017 med stor publikumsoppslutning.

Å samle miljøet rundt fartøyvern vil gi store muligheter innen både kulturturisme, samarbeid, næringsliv og kompetansebygging, og ikke minst vil det åpne havnen og de mulighetene den gir for innbyggerne. Det er også nødvendig å bygge opp lokal kompetanse og kapasitet som kan ivareta distriktets store veteranbåtflåte.

3.6.2 Stavanger 2025 – formidling av kulturarv, kulturminner og historiske landemerker

Middelalderbyen og middelalderhistorien i nye Stavanger

Stavangers identitet er nært knyttet til Stavanger domkirke og andre historiske landemerker i sentrum som Valbergtårnet, Byparken og Akropolis-høyden. Å revitalisere historiske kulturminner og landemerker bidrar til å formidle byens historie, og kan gi nytt liv til sentrum. Stavanger kommune vil følge opp dette i planleggingen fram mot 900-årsjubileene i 2025.

Nye Stavanger blir en kommune med en rik middelalderhistorie. Her ligger det til rette for å utvikle formidlingen av denne delen av kulturarven, og hvordan Stavanger i større grad kan bruke dette i profilbygging av den nye kommunen. I 2020 vil det innenfor Stavanger kommune være fem bevarte kirkebygg fra middelalderen: Stavanger domkirke, Sørbø kirke, Talgje kyrkje og Hesby kyrkje som hører inn under Den norske kirke, og Utstein kloster som eies av Rogaland fylkeskommune.

Middelalderbyen i Stavanger (https://www.stavanger.kommune.no/bolig-og-bygg/byantikvaren/kulturminner/#middelalderbyen-stavanger) er en av de største sammenhengende fredede kulturminnene i Norge. I dag er det få spor igjen av middelalderens Stavanger, og rester av bygninger og objekter ligger trolig i grunnen under dagens bygninger og gater. «Middelalderbyens» utstrekning er avgrenset av arkeologer, og utgjør området man antar inngikk i byen og bynære strøk i middelalderen.

Stavanger domkirke er landest eneste autentisk bevarte middelalderkatedral. Stavanger domkirke (http://www.domkirken2025.no/forside/) og Bispekapellet er under en storstilt renovering, og skal stå ferdig til 900-årsjubileet i 2025. Domkirken vil være stengt i 2020-2022, og rehabiliteringsperioden brukes til formidling av domkirkens historie og det omfattende restaureringsarbeidet som utføres. Dette er nærmere omtalt i 5.4.4 Stavanger domkirke. (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-4-stavanger-domkirke/)

Middelalderspillet Pasjon har vært arrangert fire ganger, og i 2019 arrangeres igjen Pasjon (http://pasjon.no/). I juni 2018 åpner også Kystpilegrimsleia (http://kystpilegrimsleia.no/), som går fra Rogaland til Trøndelag.

Hafrsfjord 872 – jubileum for rikssamlingen og vikingsenter

I 2022 er det 1150 år siden slaget i Hafrsfjord, gitt en datering i 872. Planlegging av organisering og finansiering av jubileet er i gang, og er et samarbeid mellom Stavanger kommune, Sola kommune og Rogaland fylkeskommune. Jubileet skal bidra til å formidle den rike vikinghistorien, som også har et stort potensiale for kulturturismen i regionen.

Forskningsprosjektet Hafrsfjord 872 (http://stavangermaritimemuseum.no/forskning/hafrsfjord-872) gjennomføres i samarbeid mellom Stavanger maritime museum (http://stavangermaritimemuseum.no/) (MUST), Arkeologisk museum (https://am.uis.no/), Universitetet i Stavanger (https://www.uis.no/#Studier) og Jærmuseet (https://www.jaermuseet.no/). Det arbeides med arkeologiske kartlegginger både over og under vann. Målet er å bringe fram ny og vesentlig informasjon om slaget ved Hafrsfjord i 872 som kan belyse den nasjonale betydningen.

Stavanger kommune vil i 2019 gjøre et forprosjekt for vikingsenter i Møllebukta som skal markere slaget i Hafrsfjord og vikinghistorien. Forprosjektet skal gjennomføres i samarbeid med Arkeologisk museum (UiS), MUST – Museum Stavanger og Forsvaret.

Henrik Steffens 250 år og Utvandringen 200 år

I 2023 er det 250 år siden filosofen og naturvitenskapsmannen Henrik Steffens (https://nbl.snl.no/Henrich_Steffens) (1773-1845) ble født i Stavanger. Feiringen vil foregå i ulike byer både i Norge og Europa der Steffens studerte, bodde og arbeidet. Jubileet er under planlegging, og Stavanger kommune vil følge opp dette i samarbeid med relevante aktører.

I 2025 er det 200 år siden emigrantskipet Restauration forlot Stavanger med kurs for Amerika. Fylkesmannen i Rogaland har sammen med Rogaland fylkeskommune, Tysvær kommune, Stavanger kommune og

Rogaland har sammen med Rogaland fylkeskommune, Tysvær kommune, Stavanger kommune og Næringsforeningen startet arbeidet med hvordan utvandringen kan markeres.

Planleggingen av utvandrerjubileet vil ses i sammenheng med 900-årsjubileene i Stavanger, og i samarbeid med andre kommuner og fylkeskommunen. Utvandrerjubileet vil være en markering med regional og nasjonal rekkevidde.

Kreative næringer innen historiske byggeskikker og håndverk

Stavanger har Europas største sammenhengende trehusbebyggelse og en rekke historiske bygg av nasjonal betydning som krever spesialisert vedlikehold. Som en følge av kommunesammenslåingen vil det også bli flere historiske bygninger å vedlikeholde.

Det er nødvendig å bygge opp en sterkere struktur i arbeidet med bevaring og spesialisert vedlikehold av historiske bygg. Dette kan legge grunnlaget for en ny type kulturnæring, og i samarbeid med aktuelle aktører vil Stavanger kommune følge opp dette.

Kreative næringer og opplevelsesbransjen er mer omtalt i 4.4.5 Bransjeutvikling gjennom bransjesamarbeid (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-4-bransjeutvikling/4-4-5-bransjeutvikling-gjennom-bransjesamarbeid/), og kulturturisme er omtalt i 4.6.5 Kulturturisme (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-6-den-attraktive-kulturbyen/4-6-5-kulturturisme/).

Søknad til UNESCOs verdensarvliste

Rogaland og Stavangers kulturarv er av nasjonal og internasjonal betydning. Ivaretakelsen av fylket som sjøfarts-, kraftindustri- og hermetikkhistorie samt kloster og steinkirker vurderes fremmes som aktuell kandidat på UNESCOs verdensarvliste. Stavanger bystyre har vedtatt i handlings- og økonomiplan 2018-2021 (http://hop2018.stavanger.kommune.no/1-bystyrets-vedtak/?sok=unesco) at Rogaland fylkeskommune og aktuelle kommuner skal kontaktes med formål å utarbeide en felles søknad til UNESCO. Dette vil følges opp i planperioden.

3.6.3 Videre utvikling av museumsfeltet

Museene i regional sammenheng

Museene i Stavanger er både regionale og nasjonale, og ansvaret strekker seg gjerne langt utover Stavanger kommunes grenser. Regional kulturplan for Rogaland 2015-2025 (http://www.rogfk.no/content/download/77009/1720167/version/1/file/Regional+kulturplan+for+Rogaland+2015-2025.pdf) skisserer utfordringer og tiltak for museene i fylket. Et prioritert mål har vært å sikre museenes samlinger, og det er gjennomført en vellykket satsing på magasinforvaltning og felles tjenester for museene i Rogaland. Rogaland fylkeskommune er sentral i forvaltningen av kulturarv, og regionens museer må ses i et større perspektiv med tanke på samarbeid, koordinering og framtidige investeringsplaner.

Rapporten «Til land og til vanns og på sokkelen med. Evaluering av museumsreformen i Rogaland» (https://www.telemarksforsking.no/publikasjoner/detalj.asp?merket=5&r_ID=3043) (2016) ble utført av Telemarksforskning på oppdrag av Rogaland fylkeskommune. Rapporten påpeker at offentlig kulturminneforvaltning, museumssektoren inkludert, står overfor store omveltninger. Dette gjelder både innen digitalisering, flere og endrede roller, og krav om effektivisering og fornying.

Museene i fylket representerer en stor bredde, både i størrelse og mangfold. Museene har gjort mye utviklingsarbeid de siste årene, de har blitt mer profesjonelle og publikumsutviklingen er positiv. Rapporten peker likevel på store forskjeller mellom museene, og det er avgjørende å styrke det strategiske planarbeidet på regionalt nivå, særlig når det gjelder prioritering av store satsinger, for å sikre en effektiv samlet ressursutnyttelse på museumsfeltet i Rogaland.

museumsfeltet i Rogaland.

Nye regionale og statlige føringer

Regjeringen vil foreta en helhetlig gjennomgang av kulturlovene, inkludert bibliotek, museer og arkiv. Regjeringen vil også legge fram en museumsmelding (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/sec3?is=true&q=#KAP7-8) som skal

gjennomgå situasjonen for museumssektoren i lys av museumsreformen, og drøfte framtidsutfordringer og -muligheter for museene.

Stavanger kommune vil følge opp regionreform, ny museumsstrategi fra Rogaland fylkeskommune og regjeringens arbeid. I tillegg kan kommunesammenslåing føre til endringer i museumsstrukturen i fylket. Det vil her være særlig viktig å vurdere oppfølgende tiltak i planperioden for dette området.

4 Seks perspektiv mot 2025

Seks overordnede perspektiv tar for seg felles utfordringer for kunst- og kulturfeltene og peker ut retningen for Stavangers kulturpolitikk fram mot 2025. Perspektivene vektlegger mangfold og inkludering, kompetanse og kvalitet, samarbeid og nettverk, produksjon og formidling.

4.1 Den opplyste byen: ytringsfrihet og demokrati

Hovedmål 1: Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Innbyggerne i Stavanger er deltakere, utøvere, skapere og mottakere av kunst og kultur. Stavanger kommune skal i samarbeid med institusjoner, aktører og det frivillige kulturlivet legge til rette for møteplasser og opplevelser slik at alle innbyggere kan delta i kulturbyen, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

Hovedmål 3: Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.

Kunst og kultur gir kunnskap, kompetanse og innovasjon som er viktig for regionhovedstaden Stavanger. Kunst og kultur gir arbeidsplasser og bidrar til samfunnsutviklingen. Et kunst- og kulturtilbud som gir estetiske opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, er avgjørende for at Stavanger er en attraktiv by og et foretrukket valg for regionens innbyggere, studenter, tilflyttere og turister.

Med den opplyste byen vil Stavanger kommune framheve betydningen av gode møteplasser for deltakelse, mangfold og offentlig debatt der alle innbyggerne kan delta. Kunst- og kulturlivet gir slike møteplasser gjennom

sitt mangfold av tilbud. Ulike arenaer der innbyggerne kan treffes og få økt forståelse for hverandre, og for sentrale spørsmål og utfordringer i samfunnsutviklingen, er viktig for opplevelsen av tilhørighet og fellesskap.

Stavanger skal være en åpen, gjestfri og inkluderende by, og Stavangers tradisjoner i arbeidet for ytringsfrihet er av nasjonal og internasjonal betydning. Ytringsfrihet, demokrati og et opplyst samfunn er verdier og forhold vi ikke kan ta for gitt, og dagens høyteknologiske samfunn utfordrer stadig ytringsfriheten.

Kunst- og kulturlivet er mangfoldig og inkluderende, og er med på å ivareta ytringsfriheten ved å la mange stemmer slippe til. Samtidig stilles også kunst- og kulturlivet overfor utfordringer i skjæringspunktet kunst, politikk og ytringsfrihet.

4.1.1 Ytringsfrihet og internasjonale samarbeid

ICORN, Kapittel og Kiellandsenter

Stavanger har sterke tradisjoner i arbeidet for ytringsfrihet, både som friby for forfulgte kunstnere og som vertsby for ICORN – The International Cities of Refuge Network (https://www.icorn.org/). ICORN arbeider for å beskytte og promotere forfulgte kunstnere over hele verden, og har hatt hovedkontor i Stavanger siden 2006. I 2019 er Norge gjesteland under den internasjonale bokmessen i Frankfurt (https://www.norway2019.com/en/), og her vil ICORN være en av del av Norges bidrag sammen med Stavanger kommune.

Sammen med en av landets største litteraturfestivaler, Kapittel – Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet (https://www.xn-slvberget-l8a.no/Kapittel) , har dette gitt Stavanger et betydningsfullt renommé nasjonalt og internasjonalt som forkjemper for ytringsfriheten.

I 2019 ferdigstilles Kiellandsenteret på Sølvberget. Kiellandsenteret skal videreføre arven etter samfunnskritikeren Alexander L. Kielland ved å aktualisere tema som ytringsfrihet, demokrati og medborgerskap.

Nasjonal kunnskapsressurs for ytringsfrihet

Et av delmålene i Strategisk næringsplan 2018-2025 for Stavangerregionen (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/strategisk-naringsplan-2018-2025_final.pdf) er å styrke regionens attraktivitet gjennom mangfold og internasjonalt samarbeid. Gjennom ICORN og Kapittel har Stavanger tilgang til betydningsfulle internasjonale nettverk som arbeider for ytringsfrihet, menneskerettigheter og rettighetene til forfulgte kunstnere.

Med bakgrunn i dette vil Stavanger kommune i samarbeid med aktuelle aktører etablere et knutepunkt for samarbeid, forskning og formidling, som kan være en nasjonal kunnskapsressurs i arbeidet for å beskytte ytringsfriheten og fremme verdier som toleranse og solidaritet. Aktuelle aktører vil være blant annet ICORN, Kapittel-festivalen, Kiellandsenteret, Sølvberget bibliotek og kulturhus, Kåkå kverulantkatedralen, Universitetet i Stavanger og andre kulturinstitusjoner.

4.1.2 Kulturens kraft – møteplasser og fellesskap

Kultur skaper møteplasser

Regjeringens nye kulturmelding, Kulturens kraft (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/), peker ut møteplasser og fellesskap (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/sec3?is=true&q=#KAP5-7) som et hovedmål, og poengterer at det er nødvendig å tenke nytt om framtidige møteplasser for å understøtte eller skape samhold. Den fysiske infrastrukturen i kulturlivet må utnyttes ved å legge til rette for fysiske arenaer og møteplasser som er inkluderende og gir rom for mangfold og demokratisk deltakelse.

De store kulturinstitusjonene i Stavanger har alle samfunnsoppdrag som forplikter dem til å være gode møteplasser i en opplyst by. Teater, museum, bibliotek, orkester og galleri har i et historisk perspektiv vært viktige for nasjonsbyggingen, og er i dag kulturbærere gjennom sin bredde i mangfold og tilbud.

Stavangers teaterhistorie går tilbake til 1850-tallet, og i årene 1865-1895 ble Stavanger Kunstforening, Stavanger Museum, Stavanger bibliotek og Stavanger Musikforening etablert. Både teaterbygningen fra 1885 og museumsbygningen fra 1893 ble bygget like etter kriseårene i 1870- og 80-årene, da byen måtte ta inn over seg den ensidige avhengigheten av sildefiske og seilskutefart.

Både store og små kulturarenaer bidrar til å skape møteplasser og fellesskap, og innbyggerne i Stavanger kan delta i et stort utvalg av arrangement. Et velutviklet kulturtilbud i bydelene er viktig for engasjement og tilhørighet i nærmiljøet. Deltakelse skjer også gjennom ytringer i ulike medier, folkemøter og medlemskap i ulike organisasjoner. Institusjonene har også et utstrakt samarbeid med både barnehage, grunnskole og videregående skole.

Stavanger kommune vil bidra til at kulturinstitusjonene kan utvikle seg som møteplasser. Kommunen ønsker engasjerte innbyggere, og vil legge til rette for at kunst- og kulturlivet kan være arenaer for mangfold, deltakelse og offentlig debatt. Dette er også viktige funksjoner som må ivaretas i bydelene.

Stavanger kommune vil utrede hvordan det kan holdes moderate billettpriser på arrangement for å øke tilgjengeligheten. Kommunen vil også utrede muligheten for å gi barn og unge gratis inngang til museene. Museene er en viktig læringsarena i byrommet, og har et omfattende og inkluderende formidlingstilbud for skoleelever. Stavanger kommune ønsker at alle barn og unge under 18 år kan ta del i dette tilbudet også i fritiden.

Behovet for god kunst- og kulturkritikk

For å ivareta et opplyst samfunn er kunnskap og tilgang til informasjon avgjørende. Media, presse og tidsskrift er viktige formidlere for kunst og kultur gjennom kritikk, anmeldelser, debatt og nyhetssaker. Det skaper kontakt mellom kunst, kultur og et bredt sjikt av innbyggerne. Kulturredaksjonene i norske aviser er sterkt redusert de siste årene. For det lokale kunst- og kulturlivet blir det stadig mer krevende å nå fram til publikum, selv om sosiale medier også har blitt stadig viktigere.

Sosiale medier gir alle en digital publiseringsplattform, og i dette eksisterer det både utfordringer og muligheter. Media og presse har en betydningsfull kompetanse her både med sitt redaktøransvar og å fremme viktige samfunnsspørsmål. Med pressens samfunnsoppdrag definert gjennom Vær Varsom-plakaten er de med på å legge til rette for en velfungerende offentlig debatt.

Stavanger kommune vil utvide stipendordningen til å inkludere kunst- og kulturkritikk. Det skal også opprettes en støtteordning for tidsskrift. De nasjonale ordningene er under utredning av Kulturrådet, og opprettelse av egen støtteordning skal ses i sammenheng med dette.

4.1.3 Stavanger 2025 – felles opplevelser og medborgerskap

Stavanger 2025 – identitet og tilhørighet

Kulturen der vi bor gir oss en kulturell identitet i samspill med vår personlige identitet. I 2025 feirer Stavanger by, Stavanger domkirke og Stavanger bispedømme sine 900-årsjubileum, og Stavanger domkirke er under en omfattende rehabilitering fram mot jubileumsåret. Stavanger kommune har startet arbeidet med planlegging av byjubileet i 2025.

I 2025 er det også 200 år siden emigrantskipet Restauration dro fra Stavanger. Markeringen av 200 år for utvandringen vil aktualisere migrasjon som et viktig tema.

Fram mot disse historiske markeringene vil det ligge en stor verdi i å øke innbyggernes kunnskap om både vår nære og fjerne historie. Dette er beskrevet nærmere i 3.6.2 Stavanger 2025 – formidling av kulturarv, kulturminner og historiske landemerker (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/3-kunst-og-kulturfeltene/3-6-museum-kulturarv-og-kulturminner/3-6-2-stavanger-2025-formidling-av-kulturarv-kulturminner-og-historiske-landemerker/).

I 2020 er Stavanger en ny kommune, og kommunen vil bruke årene fram mot de historiske markeringene i 2025 til å bygge opp felleskap og forståelse på tvers av tidligere kommunegrenser. De tre kommunenes kulturarv, historie, tradisjoner og kunst- og kulturliv bærer i seg en rekke identitetsmarkører, og vil sammen med innbyggernes fortellinger gi nye perspektiv på hva Stavanger er og skal være i framtiden.

Medborgerskap

Begrepet medborgerskap sier noe om den enkeltes innbygger identitet, tilhørighet og deltakelse i et samfunn. Tilhørighet forutsetter forståelse av samfunnet man lever i. Gode møteplasser og kulturtilbud gir mulighet for deltakelse og virker helsefremmende for befolkningen. Det skaper fellesskap, fremmer trivsel og helse, og kan bidra til sosial utjevning og inkludering.

Demokrati og medborgerskap er ett av tre tverrfaglige tema i Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen i norsk skole (https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/ny-generell-del-av-lareplanen/), og gjenspeiles også i Barnehagens verdigrunnlag (https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/verdigrunnlag/).

Det vil være av stor betydning å engasjere og inkludere hele opplæringssektoren i arbeidet med de kommende jubileene. Kulturtilbudet for barn og unge er nærmere omtalt i 4.2.5 Kulturtilbud til barn og ungdom.

(http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-2-kultur-hele-livet/4-2-5-kulturtilbud-til-barn-og-ungdom/)

4.2 Kultur hele livet

Hovedmål 1: Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Innbyggerne i Stavanger er deltakere, utøvere, skapere og mottakere av kunst og kultur. Stavanger kommune skal i samarbeid med institusjoner, aktører og det frivillige kulturlivet legge til rette for møteplasser og opplevelser slik at alle innbyggere kan delta i kulturbyen, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

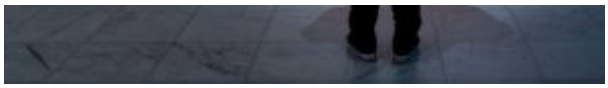

Perspektivet kultur hele livet peker ut en retning for hvordan Stavanger kommune skal styrke kvaliteten i sitt kulturtilbud, og gi alle muligheten til å oppleve kultur gjennom hele livsløpet. Alle innbyggerne skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Stavanger kommunes prosjekt «Leve hele livet» får nasjonal oppmerksomhet med sitt mål at flest mulig har et aktivt liv og klarer seg selv best mulig. Det er et godt utgangspunkt å bygge videre på når det gjelder kultur sin rolle for aktiv deltakelse i samfunnet, og dermed økt livskvalitet. Åpne møteplasser med tilrettelagte og behovsprøvde tilbud kan bidra til sosial utjevning og god folkehelse.

Kultur er et kollektivt gode, og Stavanger skal legge til rette for en kulturpolitikk som er for alle og med alle. Det stiller krav til kommunens ansvar når det gjelder mangfold, inkludering og tilgjengelighet uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

4.2.1 Universell utforming og folkehelse

Kultur for alle og med alle

Et kulturtilbud for alle innebærer at utforming av bygninger og andre fysiske omgivelser skal være mest mulig tilgjengelig uavhengig av de besøkendes funksjonsnivå. Universell utforming gjelder ikke bare mennesker med nedsatt funksjonsevne, men også store befolkningsgrupper som småbarnsforeldre og eldre.

Universell utforming innebærer at det legges til rette for dette i hele kjeden fra billettbestilling og informasjon, adkomst til arena, tilrettelagt parkering ved arenaene, skilting, adkomst i arenaene, toalettforhold og lydforhold. Kulturarenaer må være tilpasset universell utforming i tråd med byggeforskriftene og arbeidsmiljølovens krav. Dette gjelder ikke minst for historiske bygg og anlegg.

Stavanger kommune har vedtatt at arbeidet med universell utforming har prioritet gjennom kommunedelplan for universell utforming 2014-2029 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/universell-utforming/kommunedelplan-universell-utforming.pdf). For å sikre likestilling, menneskeverd og likeverdig deltakelse til kulturarrangement skal universell utforming ivaretas ved nybygg og rehabiliteringer.

Tilgjengelighetsmerket

Tilgjengelighetsmerket er en satsing for å bedre tilgjengelighet på kulturarenaer for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og bedre muligheten for å delta som frivillig og få tilrettelagte oppgaver. Tilgjengelighetsmerket er et symbol som tildeles kulturarrangører som har god tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne på sine arrangementer.
Tilgjengelighetsmerket skal:
- Tilgjengeliggjøre relevant informasjon for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Synliggjøre kulturarrangører som har god tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Stavanger kommune vil at arrangører av kulturelle arrangement som bruker kommunale lokaler og/eller mottar kommunal støtte skal godkjenne bruk av ledsagerbevis. Kommunen vil også arbeide for at flere kulturarrangører i Stavanger får Tilgjengelighetsmerket (https://www.tilgjengelighetsmerket.no/).

Kultur og folkehelse

Strategiplan for folkehelsearbeidet i Stavanger (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/temaplaner/strategiplan-for-folkehelsearbeidet-2013–2029.pdf) sier at kommunen vil legge til rette for et attraktivt kulturtilbud som kan bidra til bedre livskvalitet og bedre helse for alle innbyggerne.

Prosjektet «Mitt Stavanger» er en videreutvikling av 52 hverdagsturer (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/tur-og-natur/52-hverdagsturer/) i regi av Stavanger Turistforening (https://www.stf.no/). Her utvikler smartbyen Stavanger utvalgte turer med interaksjonsenheter der innbyggerne kan få innhold basert på mål og interesser om den enkelte turen. Digitaliseringsarbeidet skal bidra til at også Stavangers historie, kulturarv og kulturminner blir lett tilgjengelig for innbyggerne.

4.2.2 Amatørkultur og frivillig kulturliv

Kunst og kultur som inkluderer og engasjerer

Amatørkultur og frivillig kulturliv gir innbyggerne i Stavanger muligheten til å delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer, og som kan bidra til å gi meningsfulle liv. Dette blir også framhevet i ny stortingsmelding for frivilligheten, Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfoldig (Meld. St. 10 (2018-2019) (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/).

Den kulturelle grunnmuren

Begrepet den kulturelle grunnmuren ble tatt i bruk av Enger-utvalget i Kulturutredningen 2014, og betegnet folkebibliotek, kulturskoler, kino, den lokale kulturfrivilligheten og fritidsklubber.

Denne delen av kulturlivet er også et viktig fundament for rekruttering av framtidige kunstnere, kulturaktører og kulturbrukere. Det er flytende overganger mellom det profesjonelle kunstlivet og amatørkulturen, og mange profesjonelle kunstnere og utøvere deltar som instruktører og ledere for amatørkulturen.

Voksenkorps i Stavanger

- IMI Brass
- Jernbanens Musikkorps
- Musikkorpset Gjallarhorn
- Stavanger Brass Band
- Stavanger Janitsjar
- Stavanger kommunes korps
- Stavanger Musikkorps av 1919

Amatørkultur og frivillig kulturliv består av tilbud der innbyggerne både kan delta i og skape kunst og kultur, og har gjerne blitt omtalt som den kulturelle grunnmuren. Her inngår aktiviteter som kor, korps, dans, revy, håndarbeid og håndverk, og deltakelse i historielag, kulturvern, kulturminnearbeid, kunstforeninger og meningshetsliv. Det er også

en rekke andre organiserte aktiviteter i bydelene. Frivillig kulturliv og amatørkultur utgjør også en viktig del av kulturtilbudet i Finnøy og Rennesøy, som blir en del av nye Stavanger i 2020.

Stavanger kommune vil gjøre en kartlegging av amatørkultur, frivillig kulturliv og frivillige kulturorganisasjoner i Stavanger, Finnøy og Rennesøy. Det er behov for mer kunnskap og en samlet oversikt over de mange tilbudene slik at kommunen kan legge til rette for den mangfoldige aktiviteten, og å formidle de mange tilbudene til innbyggerne. Arbeidet vil ses i sammenheng med 4.5.1 Digitale arenaer, formidling og smart kunst (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-5-ny-teknologi-i-mote-med-kunst-og-kultur/4-5-1-digitale-arenaer-formidling-og-smart-kunst/) og 4.2.3 Bydelshus og frivillighet (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-2-kultur-hele-livet/4-2-3-bydelshus-og-frivillighet/).

Kirkens kulturarbeid

Kirker i Stavanger, Finnøy og Rennesøy

Stavanger: Bekkefaret, Frue (Hetland), Gausel, Hillevåg, Hinna, Hundvåg, Kampen, Madlamark, Revheim – Hafrsfjord, Stavanger domkirke, St. Johannes, Stokka, St. Petri, Sunde, Tasta, Tjensvoll, Varden og Vardeneset
Rennesøy: Askje, Hausken, Sørbø og Utstein kloster
Finnøy: Fogn, Hesby, Sjernarøy og Talgje

Stavanger kommune har 18 kirker, og nye Stavanger vil få ytterligere åtte kirker. Kirkene i Stavanger er en del av et mangfoldig kulturliv. Kirkene og menighetene representerer både ulike arkitektoniske kirkebygg, kulturarbeidere og kulturaktiviteter. De fleste kirkene er plassert i bydelene og er viktige kulturarenaer i lokalmiljøet. Kirkemusikerne og kirkens kulturarbeid er en viktig del av Stavangers kulturliv.

Flere av kirkene er arbeidskirker med gode lokaler for konserter, kulturarrangement og øvingslokaler. Stavanger kommune vil i samarbeid med Stavanger kirkelige fellesråd (http://kirken.stavanger.no/) vurdere hvordan disse mulighetene kan benyttes av flere, samtidig som det må skje i tråd med begrensninger for kirkerommet.

4.2.3 Bydelshus og frivillighet

Bydelshus og frivilligsentraler

Bydelshus i Stavanger

Bekkefaret, Gausel, Kvernevik/Sunde, Madla, Midjord, Tasta, Tjensvoll, Øyahuset

Stavanger kommune har åtte bydelshus (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/bydelshus/), og de er lokale kulturhus og identitetsbyggere i bydelene. Bydelshusene har lav eller ingen deltakeravgift, og er inkluderende møteplasser for alle aldergrupper med et mangfold av aktiviteter for ulike interessegrupper. Mange internasjonale organisasjoner er aktive her, og bydelshusene gjenspeiler bredden i Stavangers befolkning.

Stavanger kommune har fire frivilligsentraler (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/frivillighet/), og i 2020 vil alle bydelene, inkludert Finnøy og Rennesøy ha frivilligsentraler. De er lokale knutepunkt som tilrettelegger for møteplasser, kulturtilbud og aktiviteter basert på innbyggernes egne behov og ønsker, og formidler kontakt mellom innbyggerne, kommunale tjenester og frivillige organisasjoner.

Bydelshusene og frivilligsentralene sitter på ressurser som i større grad kan benyttes både av institusjonene og det

frie kulturlivet. Stavanger kommune vil invitere til flere treffpunkt på tvers av de ulike sektorene.

Kulturfrivillighet og statlig frivillighetspolitikk

Strategiplan for samhandling mellom frivillige og Stavanger kommune 2015-2018 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/strategier/samhandlingsstrategien.pdf) (under revidering) er en plattform for

samarbeid og samspill mellom frivillig og kommunal sektor. Frivillighet i kulturlivet kjennetegnes av at du er med av fri vilje, du er engasjert av lyst, og du er ikke med på grunn av en kommunal fellesoppgave som skal løses. Frivilligaktørene i Stavanger viser stor delingsvilje og raushet. Kulturfrivilligheten møter utfordringer som tidsklemma og mindre vilje til langsiktig involveringer.

Norge har høy deltakelse i frivillige organisasjoner, som er arenaer for sosial aktivitet, utfoldelse og dyrking av personlige interesser. Tradisjonelt har frivilligheten favnet svært bredt sosialt, men dette har endret seg de siste årene. Lavinntektsgrupper, trygdede, unge menn med lav utdannelse og minoritetsgrupper deltar i liten grad i de tradisjonelle organisasjonene. De har også generelt lav kulturdeltakelse.

I regjeringens nye stortingsmelding om den statlige frivillighetspolitikken vektlegges fire frivillighetspolitiske mål (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/sec1#KAP1-3):

- bred deltakelse,
- en sterk og uavhengig sektor.
- forenklingsreform,
- og en samordnet frivillighetspolitikk.

Stavanger kommune vil følge opp ny statlig frivillighetsmelding, og strategiplanen «Frivillighet i Stavanger – strategiplan for samhandling 2015-2018» skal revideres i 2019 i samarbeid med Finnøy kommune og Rennesøy kommune.

4.2.4 Den internasjonale kulturbyen

189 nasjonaliteter i Stavanger

22 % av Stavangers befolkning er innbyggere med flerkulturell bakgrunn. De 189 nasjonalitetene som er representert gjør oss til en av landets mest internasjonale byer, og gir et betydningsfullt tilskudd til mangfoldet og bredden i Stavangers kulturliv. En internasjonal kulturby gir innbyggerne mulighet til å delta i og oppleve både egen og andres kultur.

Internasjonalt kulturnettverk

Internasjonalt kulturnettverk (IKN) (https://www.xn–slvberget-l8a.no/Praktisk-informasjon/Organisasjon/Int.-kulturnettverk) har som mål at Stavanger skal videreutvikles som en inkluderende by for alle, på tvers av kulturelle, etniske og sosiale skiller. Nærmere 90 internasjonale organisasjoner (https://stavanger-kulturhus.no/Praktisk-informasjon/Organisasjon/Int.-kulturnettverk/Internasjonale-organisasjoner-oversikt) i Stavanger er tilknyttet IKN på Sølvberget. Arbeidet i de internasjonale organisasjonene er basert på frivillighet, og i 35 år har de arrangert Internasjonal kulturkafé. Organisasjonene er viktige bidragsytere til store fellesarrangement som Barnas verdensdag og Internasjonal 17. mai-feiring i Bjergsted.

Det internasjonale kulturlivet i Stavanger har særlig to utfordringer. Den ene gjelder det manglende mangfoldet i ledelse, administrasjon, markedsføring og styrerepresentasjon i institusjoner. Den andre gjelder hvordan Stavanger bedre kan dra nytte av den internasjonale ressursen bestående av artister, kunstnere og formidlere med utdannelse

og virke fra et annet land. Stavanger kommune vil følge opp disse utfordringene i samarbeid med aktører og institusjoner.

Regjeringens nye kulturmelding, Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/), framhever at kulturlivet må oppleves som relevant og være representativt for hele befolkningen. Stavanger kommune vil følge opp kulturmeldingens signaler om relevans og representativitet i kulturlivet (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/) i samarbeid med relevante aktører.

4.2.5 Kulturtilbud til barn og ungdom

Institusjonene, det frie kulturlivet og frivillige organisasjoner tilbyr et bredt spekter av kulturtilbud til barn og unge innen alle kunstformer. Når barn og unge deltar i kulturaktiviteter, får de kunnskap og erfaringer som gjør dem bedre rustet til å møte framtiden. Kulturaktivitetene er sosiale møteplasser der barn kan få utfolde seg, og de er rekrutteringsarenaer for talenter, publikum og aktive og engasjerte innbyggere.

Kommunens kulturtilbud til barn og unge

Stavanger kommune har et kulturtilbud til barn og unge (0-17 år) gjennom Den kulturelle skolesekken (http://www.minskolesekk.no/stavanger), Stavanger kulturskole (https://www.stavangerkulturskole.no/?) og Ungdom og fritids (http://www.ungistavanger.no/) mange tilbud og Sølvberget bibliotek og kulturhus (https://www.xn-slvberget-l8a.no/) . Sølvberget er en inkluderende og åpen arena i sentrum der barn og unge kan få utfolde seg innen ulike aktiviteter.

> **Barnekonvensjonen**
>
> Barnekonvensjonen gir alle barn rett til å delta i kunst og kulturliv, og Fritidserklæringen sier at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, må ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Det er en økning i barn og unge som vokser opp i fattige familier i Stavanger. Disse barna er sårbare fordi de lett faller utenfor sosiale arenaer, og vokser opp under dårlige boforhold. Stavanger kommune har iverksatt tiltak som skal veie opp for dette gjennom strategiplanen Barn vil være med! – Plan for inkludering av barn i lavinntektsfamilier (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/temaplaner/helse-og-omsorg/tiltaksplan-for-inkludering-av-barn-som-lever-i-familier-med-lavinntekt-i-stavanger-20152018.pdf). Hovedmålet med dette arbeidet er å gi disse barna bedre muligheter til å delta i fellesskapet på lik linje med andre barn. Tiltakene i planen skal bidra til inkludering, sosial utjevning og hindre at fattigdom går i arv.

Kulturplanen vil følge opp tiltakene som gjelder kulturtilbud til barn og unge, blant annet å øke antall friplasser i kulturskolen og evaluere og videreutvikle opplevelseskortet.

Stavanger kulturskole og Den kulturelle skolesekken

Stavanger kulturskole (https://www.stavangerkulturskole.no/?) har 3600 elevplasser med tilbud innen musikk, dans, teater og visuelle kunstfag. I tillegg kommer tilbudene som finnes gjennom skolekorps, skolekor og fritidstilbud i regi av kulturskolen, bydelshusene og andre aktører. Søknadstallene til kulturskolen er adskillig høyere enn kapasiteten tilsier, og det er stor etterspørsel og interesse for tilbudene. Kulturskolens tilbud er beskrevet mer i 4.3 Utvikling av framtidens talenter (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-3-utvikling-av-framtidens-talenter/).

Den kulturelle skolesekken (DKS) (http://www.denkulturelleskolesekken.no/) er en nasjonal ordning under Kulturtanken (https://www.kulturtanken.no/) som skal bidra til at alle elever i Norge får møte profesjonell kunst og kultur, og få mulighet til å oppleve, bli kjent med og utvikle forståelse for dette området. Den kulturelle skolesekken er et samarbeidprosjekt mellom kultur- og opplæringssektoren.

Stavanger kommune er en av tolv direktekommuner i landet, som vil si at kommunen mottar spillemidler direkte fra Kulturtanken og utvikler sitt eget program for elevene i grunnskolen i Stavanger. Fra 2020 vil Stavanger kommune få flere skoler i sin DKS-portefølje da Rennesøy, Finnøy og Stavanger slår seg sammen til én kommune. Den kulturelle skolesekken i Rennesøy og Finnøy koordineres av Rogaland fylkeskommune. Stavanger kommune vil evaluere ordningen med Den kulturelle skolesekken i forbindelse med nye Stavanger.

Amatørteater- og revy

Bydelene og bydelshusene har arenaer og miljø for amatørteater- og revy. Populærkulturen er gjerne inngangsporten til aktiv kulturdeltakelse, og barn og unge må ha mulighet til aktiv og profesjonell utvikling innen det populærkulturelle feltet.

Metropolis (http://metropolis-stavanger.no/) huser amatørteatergrupper, rollespillgrupper og forestillinger fra andre teatergrupper. Det er ukentlige prøver og oppsetninger i storsalen.

Enkelte skolerevyer og skoleteater er aktive, som Gosenrevyen og Iduns Julekomedie, og disse miljøene er en rekrutteringsarena for framtidige talenter til både teater, film og revy. Mange kjente Stavanger-navn har hatt sin debut her.

For amatørkulturen gjelder utfordringene særlig tilgang til utstyr, tilgjengelig øvingsarenaer og scener, og utgiftene til forestillingene går i stor grad til leie av teknisk utstyr og scene. Stavanger kommune skal gjøre det lettere å få tilgang til ledige arenaer gjennom portalen Aktiv kommune. Stavanger kommune vil også ta initiativ til å utvide utstyrsparken på Metropolis med utstyr for amatørteater- og revy og e-sport.

Ungdom og fritid: Metropolis, fritidsklubber og Rockkomp musikktjenester

Ungdom og fritid (http://www.ungistavanger.no/) har et bredt tilbud til ungdom, der målet er å legge til rette for attraktive, tilgjengelige, trygge og inkluderende møteplasser for alle.

Metropolis (http://metropolis-stavanger.no/) er den viktigste kulturscenen og møteplassen for ungdom i sentrum med tilbud innen musikk, dans, spill osv., og Metropolis står i spissen for større arrangement som Ung Kultur Møtes, Sommer i Parken og Undergrunn-festivalen.

UKM (Ung Kultur Møtes) (https://ukm.no/stavanger/) er en av de største nasjonale satsingene på ungdomskultur, og er et nettverk av små lokale festivaler der unge kan delta med alle slags mulige kulturuttrykk.

35 % av unge mellom 13 og 16 år i Stavanger bruker fritidsklubbene. Ungdomskulturen er stadig i bevegelse, og mange av aktivitetene er selvorganiserte, samtidig er det behov for ansatte som veileder og tilrettelegger for aktiviteten.

Tilbudene er rusfrie og gratis eller med reduserte priser. Fritidsklubbene arrangerer temafester og temakvelder, og ungdom kan delta i grupper som dans og sceniske uttrykk, film, DJ, design og klubbcrew. Ungdom låner lokaler og utstyr både i og utenfor åpningstidene og for noen unge er fritidsklubben det første møtet for å prøve ut ulike kulturuttrykk.

Rockcomp musikktjenester (http://blog.rockcomp.net/) er Stavangers største rockeklubb for unge mellom 13-17 år og har øvingslokaler, scener og studio er fordelt på fire av bydelshusene. Tilbudene er rusfrie og gratis eller med reduserte priser. Rockcomp arrangerer kurs, workshops og konserter og har utlån av utsyr. Rockcomp sitt fagforum veileder, utveksler kunnskap og utvikler metode, og er en viktig samarbeidspart i utredning og tilpassede tiltak.

4.2.6 Ungdomskultur i endring

Ny kulturplan for ungdom

Det er ventet ny stortingsmelding om barne- og ungdomskultur, og i oppfølgingen av denne vil Stavanger kommune ta hele ungdomskulturen på alvor ved å utarbeide en kulturplan for ungdom. Det er nødvendig med mer kompetanse både om de ulike uttrykkene, de behovene ungdommene har, og hvordan kan kommunen kan legge til rette for trygge rammer. Nye digitale arenaer er viktige møteplasser for dannelse, kunnskap og opplysning.

Digital ungdomskultur

Ungdomskulturen endrer seg i takt med en stadig voksende teknologisk og digitalisert virkelighet. I likhet med mange voksne tilbringer ungdommen stadig mer tid på sosiale medier og digitale flater. Den digitale ungdomskulturen favner vidt med mange subkulturer, fra youtubere og gamere til cosplayere og Live Action Role Playing (LARP). House of Nerds er etablert i Stavanger med et tilbud innen e-sport, spillansering, spillkvelder og andre arrangementer.

E-sport og gaming er en gigantisk industri på verdensnivå. Metropolis har store miljø og tilrettelagte fasiliteter for dataspill og rollespill, og enkelte arrangement har vokst i omfang og funnet veien til Stavanger Expo. Stavanger har flere talenter i verdensklasse innen både Cosplay, e-sport og Youtube.

Arrangementene i Stavanger Forum har synliggjort nye utfordringer. Ungdommene vil naturlig nok bestemme selv, samtidig er det behov for profesjonelle voksne som er med på å legge gode rammer for arrangementene. Arenaene krever nødvendig utstyr, og det er en utfordring å følge opp den raske teknologiske utviklingen.

Enkle delingsmodeller på Internett, rask respons og stadig flere som følger med, gjør at subkulturene får stadig større mulighet til å vise frem sin egenproduserte kultur. Den samme oppmerksomheten er umulig å oppnå gjennom analoge uttrykk.

Internett gir rom for bredde, mangfold, utprøving og stor deltakelse, men forutsetningen er at man behersker de digitale verktøyene. Metropolis legger til rette for at alle kan ha mulighet til deltakelse for å motvirke et digitalt gap mellom de som har tilgang og behersker digitale verktøy, og de som ikke har eller kan.

4.2.7 Kulturtilbud til senior og eldre

Senior og eldre som ressurs

I Stavanger vil antall personer over 65 år dobles fram mot 2040. Mange seniorer og eldre er også aktive innen frivillig arbeid, og de er en viktig ressurs for kulturlivet som må tas vare på.

Et godt utviklet kulturtilbud på dagtid er relevant for den voksende seniorressurs som ønsker å møtes og tilegne seg kunnskap, og det er et stort publikumssegment i denne aldersgruppen.

Kulturtilbud for senior (60+) og eldre (80+)

Den kulturelle spaserstokken (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/kultur/den-kulturelle-spaserstokken/) er et kulturtilbud til seniorer som skal sikre kvalitet, nyskapning, tilgjengelighet og bredde i kulturtilbudet for alle eldre i Stavanger kommune. Kulturarrangementene finner sted på syke- og aldershjem, eldresenter og andre scener i kommunen. Stavanger kulturskole har også et tilbud med musikkterapiavdeling på alders- og sykehjem.

Pensjonistuniversitetet Stavanger (http://www.pustavanger.net/) er et forum for alle pensjonister uansett alder og andre interesserte over 60 år. Gjennom månedlige forelesninger, arrangement og ekskursjoner legger til de til rette for at seniorer og eldre kan ha en aktiv tilværelse.

Tante Emmes [illegible] hus er eid av Stavanger kommune og har et

Tante Emmas (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/senior-i-stavanger/tante-emmas-hus/) hus er eid av Stavanger kommune og har et stort utvalg aktiviteter rettet mot seniorer og tilbyr ulike kunst- og kulturaktiviteter, utstillinger, kafe osv.

Skipper Worse AS (http://www.skipper-worse.no/) eies av Nasjonalforeningen for Folkehelsen i Stavanger og består av fire avdelinger med en rekke tilbud innen blant annet kunst og kultur for 60+.

Stavanger kommune vil i samarbeid med institusjoner og arrangører utrede behov og muligheter for hvordan kulturtilbudet kan tilpasses sammensetningen i befolkningen.

4.3 Utvikling av framtidens talenter

Hovedmål 1: Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Innbyggerne i Stavanger er deltakere, utøvere, skapere og mottakere av kunst og kultur. Stavanger kommune skal i samarbeid med institusjoner, aktører og det frivillige kulturlivet legge til rette for møteplasser og opplevelser slik at alle innbyggere kan delta i kulturbyen, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

Hovedmål 2: Aktører og institusjoner skal ha forutsigbare vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet i den kunstneriske og kulturelle produksjonen.

Aktører og institusjoner favner hele bredden fra enkeltkunstnere til større regionale kulturinstitusjoner. Stavanger kommune har ulikt ansvar overfor disse. Forutsigbare vilkår skal sikres gjennom økonomiske tilskuddsordninger, deltakelse i nettverk og samarbeid, og tilstrekkelige fysiske rammer for arbeidsforhold, produksjon og visning.

Hovedmål 3: Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.

Kunst og kultur gir kunnskap, kompetanse og innovasjon som er viktig for regionhovedstaden Stavanger. Kunst og kultur gir arbeidsplasser og bidrar til samfunnsutviklingen. Et kunst- og kulturtilbud som gir estetiske opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, er avgjørende for at Stavanger er en attraktiv by og et foretrukket valg for regionens innbyggere, studenter, tilflyttere og turister.

Å dyrke fram lokale talenter gir rom for kulturdrømmer hos unge utøvere, og skaper forbilder og identitetsmarkører. Det kan gi lojalitet til regionen, og det er større sjanse for at talentene vender tilbake til byen som ferdig utdannede kunstner for en profesjonell karriere. Sett i lys av de økonomiske framtidsutsiktene mange kunstnere står overfor, er det avgjørende at Stavanger kommune utvikler en tydeligere kunstnerpolitikk slik at byen er et attraktivt valg for kunstnere. På den måten er talentutvikling også viktig i et kulturnæringsperspektiv.

Utvikling av framtidens talenter er en oppfølging av Bjergsted-visjonen der erfaringene og arbeidet gjort særlig innen musikk kan videreføres til andre kunstfelt. Bjergsted-visjonen er et levende eksempel og forbilde på at amatører og profesjonelle kan utrette store prosjekt sammen. Ferdigstillelsen av Tou legger til rette for produksjonsmiljø innen både musikk, dans, scenekunst og visuell kunst. Stavanger kommune vil bidra til å etablere nye nettverk og samarbeid som kan ta vare på, og følge opp, framtidens talenter.

Samarbeidsutvalget i Bjergsted utarbeidet i 2015 strategiplanen Talentutvikling i Rogaland (https://www.stavangerkulturskole.no/musikk/unge-talenter-bjergsted/organisasjonen-utb), med hovedvekt på musikkfeltet. Planen peker på at talentene må forvaltes sammen, og at det må legges til rette for overganger til høyere kunstnerisk nivå.

Staten har gjort ulike grep for å styrke talentarbeidet, og i januar 2015 bevilget regjeringen 30 millioner til etableringen av Talent Norge (https://www.talentnorge.no/). Stavanger kulturskole (https://www.stavangerkulturskole.no/musikk/unge-talenter-bjergsted) er en del av denne ordningen gjennom samarbeid med Barratt Due musikkinstitutt (https://www.barrattdue.no/talentutvikling-for-ungdom/) i Oslo.

4.3.1 Grunnleggende premisser for talentutvikling

Talent som begrep og betydningen av et inkluderende kulturtilbud

Begrepet talent er hyppigere brukt innen de utøvende kunstartene enn innen de skapende. Det er derfor svært ulike strukturer for hvordan talentutvikling foregår innen de enkelte kunstartene, og hvordan begrepet anvendes.

Et talent kan sies å ha både personlig (arvede) egenskaper, en egen motivasjon for arbeidet som er nødvendig, og et sosialt miljø både hjemme og i læringssituasjonen som fremmer talentutviklingen. Veien fram til et talent vil være ulik, fra barne- og ungdomsrommet til ungdomsklubber, bydelshus og skoletilbud eller andre steder. Tilgang til formelle utdanningstilbud, samarbeid mellom institusjoner og aktører, og allerede eksisterende forbilder er faktorer som kan påvirke muligheten til at talenter oppdages.

Et godt breddetilbud skal være en forsikringsordning for framtidens talenter. Stavanger kan gå glipp av talenter fordi barn og unge faller utenfor tilbudene av ulike årsaker. Amatørkulturlivet er, som breddeidretten, forutsetningen for det profesjonelle kunst- og kulturlivet.

Stavanger kulturskole (https://www.stavangerkulturskole.no/?) er en viktig talentaktør, og skal sikre rekruttering til videregående opplæring i musikk, dans og drama og videre til høyere utdanning innen ulike kunstfag. Et viktig grunnlag for talentutvikling legges også i grunnskolen. Det er derfor viktig at lærere og andre personer som underviser er dette bevisst. På videregående nivå må det være rom for å prioritere talentfulle utøvere, og det er nødvendig med en regional samordning på talentområdet.

Å ivareta kunstneriske talenter

Utdanningsinstitusjoner og muligheter for kompetanseutvikling er avgjørende i arbeidet med talentutvikling. Det gjelder både for de yngste talentene og for de som er under høyere utdanning og i ferd med å etablere seg. Fakultet for utøvende kunstfag har utdanninger både på bachelor- og masternivå innen musikk, og det vil styrke talentutviklingen i regionen å få etablert et bachelorstudium i visuell kunst og et masterstudium i scenekunst.

Stavanger kommune vil i samarbeid med aktører og institusjoner vurdere tiltak som kan styrke talentutviklingen- og utvekslingen mellom kunstfeltene og utdanningsinstitusjonene. Det må legges til rette for en langsiktig tenkning og en helhetlig utvikling av talentet der mestring og utvikling står sentralt.

Kommunen ønsker derfor å etablere et samarbeid for erfaringsdeling og kompetansebygging der lokale aktører og næringslivet inviteres med. Målene skal være å styrke strukturer på tvers av kunstfeltene, vurdere konkrete utviklingstiltak og se nærmere på hvordan flere aktører kan ta del i blant annet Talent Norge.

4.3.2 Talentutvikling innen musikk

Musikk er det eneste kunstfeltet med en sammenhengende struktur i opplæring og høyere utdanning. Det er med tette koblinger mellom Stavanger kulturskole, Fakultet for utøvende kunstfag, Stavanger Symfoniorkester, Stavanger konserthus og Stavanger katedralskole. Andre aktører er Stavanger domkirke, STAR, festivalene og fritidsmusikklivet. Stavanger domkirke er en ressurs for regionalt talent- og utviklingsarbeid innen korvirksomhet.

Talentutvikling i musikk krever betydelig instrumentøving, kompetente lærere, godt sosialt miljø, motiverende foresatte, individuell- og ensembleundervisning, og etter hvert også opptredener.

Unge Talenter Bjergsted og Talentjakten

Unge talenter Bjergsted og Talentjakten

Stavanger kulturskole gir et fullverdig talenttilbud innen musikk gjennom Unge talenter Bjergsted (https://www.stavangerkulturskole.no/musikk/unge-talenter-bjergsted) der kulturskolen og Fakultet for utøvende kunstfag samarbeider om et regionalt talentutviklingsprogram for talentfulle unge elever i musikk. Elevene blir instruert av profesjonelle musikere, får orkester- og banderfaring, og får møte profesjonelle utøvere fra Norge og utlandet i mesterklasser og prosjekter.

Talentjakten (https://sso.no/talentjakten/) ble etablert i 2010 og er et samarbeidsprosjekt mellom Stavanger Symfoniorkester og Equinors Morgendagens Helter. Hittil har totalt 23 ungdommer deltatt. Alle talentene får oppfølging av en musiker og deltar på fire fullverdige konsertproduksjoner sammen med Stavanger symfoniorkester. De unge talentene får en forsmak på arbeidet som orkestermusiker, og noen får etter hvert faste stillinger i profesjonelle orkester, blant annet symfoniorkesteret.

Talentutvikling innen rytmisk musikk

Rytmisk musikk har andre strukturer for talentutvikling enn klassisk musikk. Det henger blant annet sammen med en liten musikkbransje i Stavanger, og at talentene gjerne oppstår utenfor institusjoner. Internett og sosiale medier gjør det mulig med både opplæring og formidling til lange større publikumstall enn på en konsert.

I regi av Ungdom og fritid driver Rockcomp (http://blog.rockcomp.net/) talentutvikling i bydelene for de yngste, mens de eldste ungdommene samles på Metropolis. Det er en overvekt av elever som velger rytmisk musikk på musikklinjene, og Stavanger katedralskole, avd. Bjergsted samarbeider med ulike arrangører i byen om elevkonserter der unge talenter får vist seg fram på større scener.

Fakultet for utøvende kunstfag tilbyr master i improvisasjonsmusikk. Stavanger har i en årrekke hatt en sterk jazzlinje (https://www.uis.no/article.php?articleID=129763&categoryID=22842) med anerkjente, profesjonelle lærere knyttet til seg. Bjergsted Jazzensemble og Stavanger Jazzforum driver konsert- og workshopserien Blå Trå for profesjonelle og amatører, studenter og andre interesserte, og musikklinjas årlige Maijazz-konsert.

STAR (https://star-rogaland.no/) har et særskilt oppdrag om å bidra til utvikling av bransjetalenter. Gjennom prosjektet STAR advanced spisses tilbudet til enkeltaktører. I 2019 åpner Tou Lyd med 18 nye øvingsrom, fire studioer og stort felles innspillingsrom. Det vil gi nye muligheter i å utvikle sterkere strukturer for å følge opp talenter og utvikle bransjen.

4.3.3 Talentutvikling innen dans

Stavanger kulturskole har talentutviklingsprogram i dans (https://www.stavangerkulturskole.no/dans/talentutvikling-dans) med fordypning i jazzdans og ballett, Lørdagsskole og Ungdomskompaniet. I Ungdomskompaniet (https://www.stavangerkulturskole.no/dans/talentutvikling-dans/ungdomskompani) får danserne en smakebit på hvordan det er å jobbe som danser i et kompani.

Danseelever fra videregående skoler går både på kulturskolen og Steps dansestudio (https://www.steps-dansestudio.no/), som har talentgrupper for de eldste elevene. Over 3000 barn og unge driver med dans i Stavanger, og det gir et godt grunnlag for å rekruttere Stavangers framtidige dansetalenter.

Universitetet i Stavanger tilbyr bachelor innen samtidsdans, men det er foreløpig få større dansekompanier i regionen.

For å legge til rette for framtidens dansetalenter er det nødvendig å se på mulighetene for nasjonalt samarbeid, organisering og tilgang til statlige midler. Det vil også være relevant å se til erfaringene fra Unge Talenter Bjergsted. Det vil kreve innsats både fra Stavanger kommune, og et nasjonalt samarbeid med utdanningsinstitusjoner og andre institusjoner og aktører.

4.3.4 Talentutvikling innen teater og film

Talentutvikling innen film og teater skjer både gjennom utdanningsløp og fritidstilbud, og det er en økende interesse for disse kunstartene. Stavanger kulturskole og Barne- og ungdomsteateret har rekruttert flere talenter som i dag er å se på nasjonale og internasjonale scener og lerret.

Kulturskolen tilbyr fordypning i drama (https://www.stavangerkulturskole.no/teater), og de videregående skolene har dramalinjer og mediefag. Barne- og ungdomsteateret (https://www.rogaland-teater.no/barne-og-ungdomsteatret) ved Rogaland Teater er unikt i nasjonal sammenheng, og skaper både interesse for teater og rekrutterer framtidige talenter. Med et tilbud til aldersgruppen 8-18 år, ungdomsgruppe og teknikerklubb legges det til rette for at talenter innen både teater, film og andre teatertekniske fag får utfolde seg. Metropolis (http://metropolis-stavanger.no/stavangers-rusfrie-scene/) har også et filmtilbud for aldersgruppen 16 til 21 år.

Filmkraft Talent

Filmkraft Talent (http://www.filmkraft.no/filmsenter/talentutvikling) er Filmkrafts talentsatsing rettet mot filminteresserte og filmskapere i alderen 16 til 30 år som ikke er under annen filmopplæring. Mange ønsker å satse videre på film og finner stadig nye muligheter for å utdanne seg og etablere seg i bransjen.

Filmkraft Talent og Barne- og ungdomsteateret samarbeider årlig om talentprosjektet Film Rookies sammen med en lokal filmprodusent og lokale filmarbeidere. Her deltar unge manusforfattere, skuespillere fra Barne- og ungdomsteateret, regissører og unge filmarbeidere.

Filmkraft Talent samarbeider også med Metropolis, ungdomsklubber, videregående skoler, filmarbeidere og Universitetet i Stavanger om å arrangere filmkonkurranser og workshops. Filmkraft tilbyr også gratis utlån av filmutstyr til unge filmskapere. Filmkraft Talent har i alt tre talentprosjekter som favner bredde og talent.

Bedre oppfølging av talentene

Et styrket filmtilbud for aldersgruppen 21 til 30 år tilsvarende Metropolis sitt tilbud vil være viktig for å bygge en sterkere talentutvikling innen film og teater i Stavanger. Det mangler en fysisk møteplass for denne aldersgruppen der de kan ha et arbeidsfellesskap og gjøre prosjekter sammen.

Stavanger kommune vil i samarbeid med aktører, institusjoner og bransjen vurdere hvordan det bedre kan legges til rette for dette med mål om å følge opp og utvikle flere teater- og filmtalenter i regionen, og gjøre det attraktivt å vende tilbake etter endt utdannelse.

4.3.5 Talentutvikling innen visuell kunst og litteratur

De skapende kunstartene som visuell kunst, litteratur og andre estetiske fag har til felles at begrepet talentutvikling er lite anvendt, og strukturene er annerledes på grunn av manglende høyere utdanningstilbud og stort mangfold innen fag og retninger.

Visuell kunst og estetiske fag

Innen visuell kunst og estetiske fag er det tilbud gjennom Stavanger kulturskole (https://www.stavangerkulturskole.no/visuelle-kunstfag) og ulike videregående skoler med fag. På høyere nivå innen er det Kunstskolen i Rogaland (https://kir.no/) og Rogaland Kunstsenter (http://www.rogalandkunstsenter.no/) som har utdanningstilbud innen visuell kunst, Universitetet i Stavanger (https://www.uis.no/#Studier) har enkelte kunst- og håndverksstudier, og Noroff (https://www.noroff.no/om/studiesteder/stavanger) har tekniske og kreative studier.

Kunstskolen arbeider med å få etablert en bachelorutdanning i visuell kunstpraksis og entrepenørskap som en del av UiS, og det vil kunne bidra til å bygge et er mer bærekraftig miljø. Det kan gi flere muligheter for talentutvikling innen visuell kunstpraksis, også sett i sammenheng med Rogaland Kunstsenter og etableringen av Atelierhuset Tou (http://www.atelierhuset.com/). Her arbeides det med bransjebyggende tiltak for talenter innen visuell kunst på vei inn i bransjen.

Skjønnlitteratur og sakprosa

Innen litteratur, både skjønnlitteratur og sakprosa, er det få muligheter til fordypning både på videregående og høyere nivå. Det finnes ingen skrive- eller forfatterutdanning i regionen, men Universitetet i Stavanger har studier innen media og journalistikk.

Det er få strukturer og nettverk som ivaretar og foredler unge talenter innen litteratur. Det skyldes både mangel på utdanning og bransje. Det er mer aktivitet i det litterære feltet enn på lenge, både med flere forlag, redaktører, etablerte forfattere, Bokhuset, Garborgsenteret og Kiellandsenter under etablering.

Forskningskonkurransen Unge Forskere (https://www.forskningsradet.no/prognett-proscientia/Forside/1240290393607) har både regional og nasjonal finale innen humanistiske og naturvitenskapelige fag, og elever fra Stavanger har flere år oppnådd topplasseringer i den nasjonale finalen.

Unge Forskere

Unge Forskere er en forskningskonkurranse for ungdom mellom 13 og 20 år som arrangeres hvert år. Det konkurreres i to klasser: naturvitenskapelig og humanistisk klasse. I tillegg er det en egen klasse for ungdomsskolen.

Stavanger kommune vil i samarbeid med aktører i litteraturfeltet og bransjen vurdere behov og muligheter for skrivekurs, møtesteder og mentorordninger for å bedre ivareta og følge opp talentfulle skribenter.

4.4 Bransjeutvikling

Hovedmål 2: Aktører og institusjoner skal ha forutsigbare vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet i den kunstneriske og kulturelle produksjonen.

Aktører og institusjoner favner hele bredden fra enkeltkunstnere til større regionale kulturinstitusjoner. Stavanger kommune har ulikt ansvar overfor disse. Forutsigbare vilkår skal sikres gjennom økonomiske tilskuddsordninger, deltakelse i nettverk og samarbeid, og tilstrekkelige fysiske rammer for arbeidsforhold, produksjon og visning.

Hovedmål 3: Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.

Kunst og kultur gir kunnskap, kompetanse og innovasjon som er viktig for regionhovedstaden Stavanger. Kunst og kultur gir arbeidsplasser og bidrar til samfunnsutviklingen. Et kunst- og kulturtilbud som gir estetiske opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, er avgjørende for at Stavanger er en attraktiv by og et foretrukket valg for regionens innbyggere, studenter, tilflyttere og turister.

Stavanger kommunes ønsker å legge til rette for utvikling av sterkere bransjer som i større grad kan bidra til næringsutvikling i regionen. Målet for kommunens satsing på bransjeutvikling er å styrke hele den kreative verdikjeden, dette må ses i sammenheng med strategisk næringsplan for Stavangerregionen (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/strategisk-naringsplan-2018-2025_final.pdf) og næringsarbeidet (https://www.stavanger.kommune.no/naring-og-arbeidsliv/naringsutvikling/) i Stavanger kommune.

4.4.1 Bransjeutvikling i et nasjonalt perspektiv

Kunstnere, utøvere og andre små virksomheter trenger et profesjonelt apparat rundt seg som kan bidra til at kunstproduksjonen får et større marked og et bredere publikum.

For at flere utøvere og kunstnere skal kunne hente ut større inntekter, må de lokale bransjestrukturene, det vil si selve apparatet mellom utøvere, institusjoner og publikum, styrkes. Samtidig må strukturene, uansett format, være fleksible nok og ta høyde for nye arbeidsmetoder og -modeller, som delingsøkonomi og distribuert arbeid.

På nasjonalt nivå erkjennes det at vi i Norge er gode til å stimulere kunst- og kulturproduksjon, men ikke like gode til å utvikle strukturene rundt de utøvende aktørene. Høsten 2017 iverksatte regjeringen en større satsing på kulturell og kreativ næring. Satsingen er tredelt, og omfatter oppdrag og midler til Kulturrådet, Innovasjon Norge og organisasjonene i Norwegian Arts Abroad (https://norla.no/nb/om-norla/norwegian-arts-abroad), som mottar tilskudd fra Kulturdepartementet.

Kreativ næring

Begrepet kreativ næring omfatter bok, musikk, film, utøvende kunst, kunst, museum, dataspill, tv og radio, aviser og magasiner, design, arkitektur, reklame og event. Innenfor bransjene finnes et økosystem av kunstnere og virksomheter som jobber med distribusjon, formidling, markedsføring eller salg av kulturelle uttrykk, i tillegg til regionale kompetansemiljøer som støtter opp om disse. Rapporten kan leses her:
Kreativ næring i Norge 2008-2014

I Stavanger finnes virkemiddelapparat og kompetanseorganisasjoner, men det er generelt for få bransjeaktører som management, produsenter og scenografer. Kunstnerne blir nødt til å oppsøke samarbeid og bygge nettverk i andre byer og land. Det er en ressurskrevende måte å drive virksomhet på hvis ikke forholdene er lagt til rette for det.

Derfor vil Stavanger kommune, i tråd med nasjonale satsinger og sammen med den kreative næringen, bidra til utvikling av en sterkere bransje. Dette vil inngå i det prioriterte området å leve av kunst og kultur.

4.4.2 Kreativ næring i Stavanger

Stavangers kreative næring spenner fra de til kommersielle og bransjedrevne til de rent kunstneriske og utøvende. Over hele linjen erkjennes behovet for bransjeutvikling og utadrettet markedsføring.

Flere initiativ er satt i gang for å ta grep om situasjonen, som for eksempel Næringsforeningen i Stavanger-regionen sin ressursgruppe Kreativt Stavanger (https://kreativtstavanger.no/). Formålet er å øke kjennskap til næringen, øke kompetansen og synliggjøre verdiskapningen i bransjen. Også bransjespesifikke foreninger, som Grafill (https://www.grafill.no/), har som formål å øke kjennskap til næringen, øke kompetansen og synliggjøre verdiskapningen i bransjen.

En mer hybrid bransjeaktør innen kreative næringer er Validé (http://valide.no/), som er en del av Ipark sin inkubatorvirksomhet. Validé har programmer rettet mot kulturnæringene generelt, hvor de gir opplæring og personlig veiledning til sine deltakere. Kunnskapsverket har nettopp evaluert programmet deres, og Stavanger kommune vil følge dette videre. Et annet eksempel er Kulturkompaniet, (https://www.kulturkompaniet.no/) som driver innen kommunikasjon, innhold- og arrangementsutvikling.

Ipark

Ipark eies av Stiftelsen Rogaland Kunnskapspark, Rogaland Fylkeskommune, SIVA – Selskapet for industrivekst SF og Statoil Technology Invest AS. Rapporten om Valide sitt kultibator kan leses her.

Musikkfeltet er ett av tre felt som har et regionalt ressurssenter tilknyttet sine aktører. STAR (https://star-rogaland.no/) har et bredt mandat, og skal bidra til å tilrettelegge for å bedre kompetansen, styrke talentutviklingen og bedre rammebetingelsene for musikkmiljøet.

Innen visuell kunst har Rogaland kunstsenter (http://www.rogalandkunstsenter.no/) et faglig ansvar for kompetanseheving rettet mot profesjonelle kunstnere. Senteret spiller en fremtredende rolle som ressurssenter i Stavanger og fylket for øvrig.

Filmkraft (http://www.filmkraft.no/forside) er regionens ressurssenter for film. Til tross for mange små aktører innen en bredde fra oppdragsfilm til spillefilm er Stavangers filmmiljø godt synlig i nasjonal sammenheng.

Innen scenekunstfeltet finnes det utdanningsmuligheter for utøvere og samarbeid mellom institusjoner og frie aktører, men det er behov for flere aktører i produksjonsleddet. Humor, revy og stand up-miljøet har sterkest bransjeaktivitet utenfor institusjonene.

På litteraturfeltet begynner en struktur for bransjeutvikling å etablere seg. Antall forlag er i ferd med å øke, og de

På litteraturfeltet begynner en struktur for bransjeutvikling å etablere seg. Antall forlag er i ferd med å øke, og de lykkes i å spesialisere seg innen ulike sjangre. Bokhuset og andre arbeidsfellesskap har samlet sentrale funksjoner for forlagsvirksomhet, produksjon, lanseringer og faglige fellesskap. Norsk grafisk museum (http://norskgrafiskmuseum.no/) (MUST), som åpner i 2020, vil være et positivt bidrag inn mot den grafiske bransjen og litteraturbransjen.

4.4.3 Bransjeutvikling gjennom posisjonering og promotering

Kreativ næring i Norge 2008-2014

Rapporten (https://www.menon.no/wp-content/uploads/kreativ-naring-i-norge-2008-2014.pdf) fra Menon og BI:CCI viser at nasjonal vekst innen den kreative næringen i perioden 2008-2014 var på 15%, og at Rogaland kom på 4.plass i fylkesoversikten.

Stavanger kommune satset i forrige planperiode på å etablere og bygge visnings- og produksjonsarenaer som Stavanger konserthus og Tou for å legge til rette for vekst i den kreative næringen. I 2019 vil øvings- og studiofellesskapet Tou Lyd stå ferdig. Det var nødvendig å bedre infrastrukturen for å realisere en fortsatt økning i verdiskapningen innenfor kulturnæringene i Stavanger og regionen.

Sett i forhold til det høye antallet profesjonelle aktører i den kreative næringen, er både bransjen og det lokale markedet i Stavanger likevel for lite til å kunne øke verdiskapningen. Framover kreves derfor et tett samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen, virkemiddelapparatet og næringslivet for å utvikle strukturer som tilrettelegger for bransjeutvikling gjennom tilgang til nasjonale og internasjonale markeder.

Kreativ næring – regional bransjeutvikling

Den nasjonale ordningen «Kreativ næring – regional bransjeutvikling (http://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/regional-bransjeutvikling)» skal bidra til regional bransjeutvikling gjennom tjenesteutvikling og kompetanseheving. Den langsiktige målsetningen er å styrke strukturene rundt de utøvende aktørene i det frie feltet.

Nasjonale målsettinger for bransjeutvikling som modell

Norsk kulturråd, Innovasjon Norge og organisasjonene i Norwegian Arts Abroad definerer to målsettinger. Den ene er å støtte kreative bedrifter med vekstpotensial og -ambisjoner, med fokus på litteratur, arkitektur og spill. Den andre er å styrke markedsføring og salg av norsk kunst og kultur internasjonalt.

Stavanger kommune skal støtte opp om tiltak som, i tråd med disse målene, retter seg mot kreative aktører i vekst, markedsetablering og faglig samarbeid i nettverk, i tillegg til andre initiativ som øker muligheten til å hente flere ressurser og nasjonale midler til Stavanger-regionen.

For eksempel fikk Rogaland kunstsenter i samarbeid med fagforeningene, Validé og Kunsthall Stavanger regionale bransjeutviklingsmidler i 2018 for kompetanseheving i det visuelle kunstfeltet med programmet Sentimental Education.

Å jobbe internasjonalt krever aktive og målbevisste aktører som deltar og bidrar på relevante arenaer for bransjene. Stavanger kommune skal bistå bransjeaktørene som har egenskapene og mulighetene som trengs for å bygge internasjonale relasjoner for Stavangers kreative næring.

4.4.4 Bransjeutvikling gjennom klynger og nettverk

Strategisk næringsplan 2018-2025 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/strategisk-naringsplan-2018-2025_final.pdf) slår fast at Stavanger-regionen har en for ensidig og sårbar næringsstruktur. Ambisjonen for planperioden er derfor at kultur skal skape et mer mangfoldig næringsgrunnlag. Ifølge næringsplanen skal dette løses gjennom bred mobilisering av og samarbeid med aktørene, blant annet gjennom å stimulere til nye klyngesatsinger og å styrke regionens attraktivitet gjennom mangfold og internasjonalt samarbeid.

Klyngebegrepet

Klyngebegrepet beskriver forholdet mellom aktører som samarbeider mot felles mål og som er relatert til hverandre gjennom markeder, kompetanse, metoder eller andre områder. Klyngene har som regel et høyt antall aktører, men de trenger ikke være fysisk samlokalisert. Selv om aktivitetene kan skje i internasjonale samarbeid, er det likevel via personlige relasjoner at felles erfaringer og kunnskap deles. Verdien av å høre til slike klynger ligger blant annet i potensiale for læring, nyskaping og styrke gjennom fellesskap.

Klyngenes funksjon tilsvarer tradisjonelle bransjestrukturer ved å løfte medlemsbedriftene fram mot vekst, blant annet gjennom økt sysselsetting, høyere omsetning og deltakelse på det internasjonale markedet. Norske klynger som har oppnådd Arena-status, for eksempel Norwegian Fashion Hub (https://www.norwegianfashionhub.com/), kjennetegnes av et høyt antall medlemsbedrifter med en allerede veletablert posisjon gjennom hele verdikjeden.

Arena

Arena (http://www.arenaclusters.no/) er et nasjonalt program eid av Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd. Arena tilbyr finansiell og faglig støtte til regionale bedrifts- og kunnskapsmiljøer som ser muligheter for en felles innsats for å utvikle både miljøet og den enkelte bedrift.

Kreative næringsfellesskap i Stavanger

Den kreative næringen i Stavanger preges av en bredde i uttrykk og fag, men har få aktører og manglende bransjestruktur. Å etablere en klynge krever høy grad av tverrfaglig samarbeid og kunnskapsdeling mellom feltene og aktørene for å oppnå vekst og økt verdiskapning.

I Stavanger finnes allerede et knippe kreative næringsfellesskap, som Elefant (http://www.elefantworkspace.no/) og Tinfabriken (https://www.facebook.com/tinfabriken/). For et stadig økende antall oppstartsvirksomheter finnes fellesskap som Innovation Dock (https://innovationdock.no/), Bizz & Buzz (http://bizbuzz.no/) og Gründerhub (https://grunderhub.no/). Disse fellesskapene har i ulik grad egenskaper som man finner i klynger. De har både ressurser, nettverk, kunnskap og prosjekter på nasjonalt og internasjonalt plan, noen i samarbeid med FoU, noen er teknologibaserte og andre bygger kompetanse.

Med mål om bransjeutvikling skal Stavanger kommune støtte opp under initiativer som klynger, eller tilsvarende. Klyngene må formidle den kreative næringens egenverdi, ta posisjon og framsnakke Stavangers kunst- og kulturliv både nasjonalt og internasjonalt. De skal også koble initiativer opp mot det brede spekteret av offentlige virkemidler rettet inn mot nettopp klynger og tilsvarende næringsstrukturer.

4.4.5 Bransjeutvikling gjennom bransjesamarbeid

Den kreative næringen har en direkte påvirkning på verdiskapning innen andre næringer fordi kunst- og kulturaktiviteter medfører reising, transport, produksjon og andre verdiskapende prosesser. Derfor ønsker

Stavanger kommune å se på muligheten for utvikling av den kreative bransjen også gjennom strategiske samarbeid med andre bransjer.

Reiselivs- og opplevelsesbransjen er i stor grad avhengig av kulturelle og urbane aktiviteter for å trekke turister og andre besøkende til regionen. Eksponering av byen og regionen gjennom kultureksport bidrar også til å øke attraktivitet. Gjennom strategisk samarbeid for å tiltrekke flere kulturturister og -besøkende kan både

reiselivsbransjen, opplevelsesbransjen og den kreative næringen i Stavanger vokse. Kulturturisme er mer omtalt i 4.6 Attraktiv kulturby (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/4-seks-perspektiver/4-6-attraktiv-kulturby/).

Samarbeid mellom den kreative næringen og tech-bransjen kan også stimulere til gjensidig økt verdiskapning. Ofte er kulturinkubatorer, som Validé, koblet opp mot tech-miljøer og bedrifter. Internasjonalt har dette skapt helt nye kulturprodukter og forretningsmodeller, særlig innenfor film- og musikkbransjen. Det er gjerne her vi kjenner til de største utfordringene rundt digitalisering og distribusjon. Sterke bransjesamarbeid kan skape mer robuste næringer i Stavanger-regionen.

På den annen side vil det være interessant å se nærmere på internasjonalisering og eksport av Stavangers kunst- og kulturaktører. Samarbeid mellom den kreative næringen og bransjer som allerede deltar på internasjonale markeder, kan bidra til internasjonal merkevarebygging, markedsføring og eksport. I tillegg kan slike samarbeid øke den kreative næringen sin tilgang til de eksisterende offentlige virkemidlene for internasjonalisering og eksport.

4.5 Ny teknologi i møte med kunst og kultur

Hovedmål 1: Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Innbyggerne i Stavanger er deltakere, utøvere, skapere og mottakere av kunst og kultur. Stavanger kommune skal i samarbeid med institusjoner, aktører og det frivillige kulturlivet legge til rette for møteplasser og opplevelser slik at alle innbyggere kan delta i kulturbyen, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

Hovedmål 3: Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.

Kunst og kultur gir kunnskap, kompetanse og innovasjon som er viktig for regionhovedstaden Stavanger. Kunst og kultur gir arbeidsplasser og bidrar til samfunnsutviklingen. Et kunst- og kulturtilbud som gir estetiske opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, er avgjørende for at Stavanger er en attraktiv by og et foretrukket valg for regionens innbyggere, studenter, tilflyttere og turister.

Stavanger kommune skal være framtidsrettet i møte med de mulighetene ny teknologi kan gi for produksjon og formidling av kunst og kultur. Det gjelder blant annet teknologi som del av den kunstneriske prosessen og produksjonen, nye digitale arenaer og publikumsinvolvering, digital kompetanse og tilgjengelighet. Stavanger kommune har i sin smartby-satsing (https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/smartbyen-stavanger/) inkludert smart kunst som et av satsingsområdene.

Stadig nye digitale plattformer og distribusjonsformer gjør at bransjene og kunstfeltene er i kontinuerlig utvikling, og kunst og kultur finner nye uttrykksformer. Den teknologiske utviklingen har åpnet for en enorm vekst innen ulike digitale uttrykk som visuell kommunikasjon, design, grafikk og spillutvikling.

Alle kunstformer bruker i dag de mulighetene teknologi og digitalisering gir, og nye uttrykk oppstår når ulike sjangre møter teknologi. Det skaper samarbeid på tvers av både kunst- og kulturlivet og produksjonsleddet

sjangre møter teknologi. Det skaper samarbeid på tvers av både kunst- og kulturlivet og produksjonsleddet.

Visningsarenaer utstyrt med høy teknologi gjør at nye kunstuttrykk kan skapes og formidles. Her er Stavanger i en særklasse med nye arenaer som gir rom for eksperimentering og innovasjon, og der sceneproduksjonen kan tilpasses det kunstneriske uttrykket.

I den nye kulturmeldingen Kulturens kraft (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/) (2018) er teknologi og mulighetene det gir til å spre kunst og kultur til folk på stadig nye måter et av satsingsområdene (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/sec3#KAP7). Stavanger kommune vil følge opp tiltak og prosjekt innen teknologi og digitalisering som settes i gang på nasjonalt nivå i forbindelse med regjeringens nye kulturmelding.

4.5.1 Digitale arenaer, formidling og smart kunst

Teknologi gir økt tilgjengelighet

Med dagens smarttelefoner er en liten datamaskin raskt tilgjengelig, og datakraften blir stadig bedre. Både utvidet virkelighet (AR) og virtuell virkelighet (VR) er fremdeles kostbar teknologi, men med økt tilgjengelighet vil det vokse fram formidlingsmuligheter vi i dag bare aner konturene av.

Teknologi gjør at langt flere kan oppleve kunst og kultur. Et kunstverk, en teateroppsetning, en konsert eller et foredrag er ikke lenger begrenset til det fysiske rommet. Streaming og podcast brukes i dag av mange aktører og institusjoner, og det øker tilgjengeligheten og gir innbyggerne flere muligheter til å ta del i kulturelle opplevelser.

Innbyggere som av ulike årsaker ikke delta fysisk, for eksempel på grunn av sykdom, alder eller funksjonshemminger, kan oppleve arrangement ved at de streames til syke- og aldershjem og andre institusjoner. Teknologi kan også brukes for å nå ut til nye målgrupper som ikke vet hvilke tilbud som finnes, eller hva tilbudene innebærer. Den geografiske avstanden er irrelevant, og byens kulturtilbud kan markedsføres også utenfor regionen.

Smart kunst

Stavanger kommune vil understøtte miljø som eksperimenterer og tar i bruk ny teknologi i den kunstneriske og kulturelle produksjonen. Smart kunst er et av satsingsområdene i smartbyen Stavanger. Det gir Stavanger en særegen smartby-profil.

Smartby-prosjekt kjennetegnes av at moderne teknologi, samarbeid mellom kommuner, næringsliv, organisasjoner og akademia og innbyggerinvolvering er til stede. Stavanger kommune og Fakultet for utøvende kunstfag ved UiS er i gang med å utvikle og forske på smartby-prosjekt innen kunst og kultur.

Smartbyen Stavanger

En smart by tar utgangspunkt i innbyggernes behov og tar i bruk ny teknologi for å gjøre byen til et bedre sted å leve, bo og arbeide.
Et smartby-prosjekt legger til grunn tre kriterier som må være til stede.
1. Teknologi: Løsningene tar i bruk moderne teknologi for å forenkle og forbedre.
2. Samarbeid: Prosjektene innebærer ulike samarbeidskonstellasjoner på tvers av kommuner, næringsliv, organisasjoner og akademia.
3. Innbyggerinvolvering: Prosjektene tar utgangspunkt i innbyggernes og brukernes behov, og involverer disse i utviklingen av løsninger.

I utviklingen av prosjekt vil aktører og institusjoner innen kunst- og kulturfeltene være viktige for både forskning, utprøving og innholdsproduksjon. Stavanger kommune ønsker å bruke smartbyens satsing for å utforske hvordan teknologi kan brukes for å berike øyeblikk på uventede arenaer, skape nysgjerrighet og nå ut til flere publikumsgrupper.

Barne- og ungdomskulturen endrer seg i takt med en stadig voksende teknologisk og digitalisert virkelighet der læring, sosialisering og underholdning glir over i hverandre. Barn og unge vil også ha andre forventninger til hvordan kunst- og kulturtilbud formidles og oppleves.

Prosjektet «Mitt Stavanger» er en videreutvikling av 52 hverdagsturer i regi av Stavanger Turistforening. Her utvikler smartbyen Stavanger utvalgte turer med interaksjonsenheter. Innbyggerne kan motta innhold basert på mål og interesser om den enkelte turen og får et digitalt turkort. I prosjektet skal informasjon om kunst- og kulturopplevelser og lokal historie inkluderes i samarbeid med relevante samarbeidspartnere.

Fakultet for utøvende kunstfag har en framtredende posisjon i nettbasert undervisning av kunstfag. ConductIT er et utviklingsprosjekt innen digitale dirigentstudier (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/studier/dirigentstudier/digitale-dirigentstudier/) som er tildelt 3-årige midler fra EU. Fakultetet arbeider med å utvide konseptet innen flere kunstfaglige og kunstnære fag, og skal også starte opp med forskningsprosjekt om smartbyens kunst og kultur.

Stavanger kommune vil følge opp de ulike prosjektene som er satt i gang. Kommunen vil innhente mer kunnskap som kan utvikle arbeidet med smart kunst, og hvordan teknologi og innbyggerinvolvering kan gi mer kunst og kultur til innbyggerne. I samarbeid med smartbyen skal det også utvikles digitale løsninger for formidling av kommunens kulturtilbud.

Støtteordninger skal tilpasses de mulighetene som ny teknologi gir for kunstnerisk utviklingsarbeid, og kommunen vil bidra med kompetanse til prosjekter der teknologi, kunst og kultur møtes.

4.5.2 Digital kompetanse og kreativitet

Digital kompetanse og dømmekraft både hos barn, unge og voksne er nødvendig for at alle skal mestre de ferdighetene som kreves for å navigere trygt og effektivt i en digital hverdag. Store deler av det offentlige digitaliseres, og Stavanger kommune har et viktig ansvar i å sikre at det ikke oppstår digitale gap der deler av befolkningen ikke opplever å være en del av offentligheten.

Sølvberget, bydelshus og eldresenter har i dag ulike opplæringstilbud i digitale verktøy og tjenester. Stavanger kommune vil legge til rette for at relevante aktører har kompetanse og ressurser til å følge med i utviklingen slik kommunen kan ha et godt tilbud til innbyggerne i digital kompetanse. Det vil også gjøre innbyggerne mer selvhjulpne slik at de kan bruke kommunens stadig flere selvbetjente digitale tjenester.

Sølvbergets satsing smartere sammen (https://www.xn-slvberget-l8a.no/Nyhetsarkiv/Smartere-sammen-Laer-noe-nytt-i-vaar) gir innbyggerne mulighet til å delta på kurs, verksted og foredrag for å lære mer om ny teknologi, kildekritikk, design og teknologi. I det nye verkstedet er det blant annet 3D-printer og CNC-fres, og det arrangeres kurs de barn, unge og voksne kan utfolde seg kreativt innen ny teknologi, 3D-modellering, design, dataspill og koding.

Stavanger kommune vil i samarbeid med aktører og institusjoner se på hvordan de yngre målgruppene i større grad kan involveres og inkluderes for å bedre ivareta den digitale kompetansen de besitter, blant annet i arbeidet med ny kulturplan for ungdom.

4.5.3 Digitale løsninger og delingskultur

4.5.5 Digitale løsninger og delingskultur

Vi tilbringer stadig mer tid på sosiale medier og andre strømmetjenester, og serveres daglige lister over hva vi bør se, lese og lytte basert på algoritmer fra profiler i sosiale medier og antall klikk. Aktører og institusjoner har et viktig samfunnsoppdrag i å veie opp for strømmetjenestenes kommersielle tilbud og gjøre større deler av kulturarven særlig innen musikk, film og litteratur mer tilgjengelig. En forutsetning for at musikk-, film- og litteraturarven skal oppleves relevant og tilgjengelig, er at de digitale formatene er tilpasset dagens løsninger.

Teknologi og digitalisering kan bidra til mer effektive arbeidsprosesser også innen kunst og kultur, det kan gjelde alt fra produksjon til administrasjon, billettsystem og markedsføring. Økte krav til HMS, teknologi og presisjon gjør at også det frivillige kulturlivet krever mer profesjonalisering. Gjennom digitale tilgang- og bookingsystemer kan ledige lokaler til øvingsrom bli mer tilgjengelige. Sølvberget har i dag et meråpent bibliotektilbud med utvidede åpningstider uten bemanning.

Prosjektet Aktiv kommune er et samarbeid med smartbyen Stavanger, aktører og institusjoner der Stavanger kommune arbeider med å utvikle digitale løsninger som kan forenkle administrasjon, gjøre arenaer mer tilgjengelig og formidle de mange tilbudene.

Delingskultur er viktig både på tvers av feltene og på tvers av institusjoner og enkeltaktører. Kulturinstitusjonene vil kunne ha muligheter til teknologisk utvikling som enkeltaktører i mindre grad vil kunne ha økonomi til, samtidig som behovene i flere tilfeller kan være de samme.

Stavanger kommune vil legge til rette for mer dialog, kunnskapsdeling og erfaringsutveksling. Kommunen vil utfordre aktører og institusjoner både innenfor kunst- og kulturlivet, akademia og andre næringer til å bidra slik at vi sammen kan lære av hverandre.

4.6 Den attraktive kulturbyen

Hovedmål 1: Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.

Innbyggerne i Stavanger er deltakere, utøvere, skapere og mottakere av kunst og kultur. Stavanger kommune skal i samarbeid med institusjoner, aktører og det frivillige kulturlivet legge til rette for møteplasser og opplevelser slik at alle innbyggere kan delta i kulturbyen, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne.

Hovedmål 2: Aktører og institusjoner skal ha forutsigbare vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet i den kunstneriske og kulturelle produksjonen.

Aktører og institusjoner favner hele bredden fra enkeltkunstnere til større regionale kulturinstitusjoner. Stavanger kommune har ulikt ansvar overfor disse. Forutsigbare vilkår skal sikres gjennom økonomiske tilskuddsordninger, deltakelse i nettverk og samarbeid, og tilstrekkelige fysiske rammer for arbeidsforhold, produksjon og visning.

Hovedmål 3: Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.

Kunst og kultur gir kunnskap, kompetanse og innovasjon som er viktig for regionhovedstaden Stavanger. Kunst og kultur gir arbeidsplasser og bidrar til samfunnsutviklingen. Et kunst- og kulturtilbud som gir estetiske opplevelser av høy kunstnerisk kvalitet, er avgjørende for at Stavanger er en attraktiv by og et foretrukket valg for regionens innbyggere, studenter, tilflyttere og turister.

Den attraktive kulturbyen beskriver hvordan kunstnernes rammevilkår, kunnskapsbyen, internasjonalisering og kultur- og arrangementsturisme har betydning for Stavangers omdømme som attraktiv kulturby.

Kultur er en essensiell del av folks opplevelse av trivsel, tilhørighet og stolthet til byen. Institusjoner og aktører innen kunst og kultur tilfører byen aktivitet, særpreg og identitet, og er avgjørende for byens attraktivitet. Samtidig må byen tilby egenskaper og rammevilkår som gjør det mulig for kunst- og kulturarbeidere å leve og arbeide i Stavanger. Dette inngår også i planens prioriterte område å leve av kunst og kultur.

4.6.1 Å leve av kunst og kultur

Ny kunstnermelding

Regjeringen har startet arbeidet med ny kunstnermelding (https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/arbeidet-med-ny-kunstnermelding/id2615730/). Det blir den første helhetlige kunstnermeldingen på 20 år. Meldingen vil gå gjennom kunstnerpolitiske tiltak for å se hvordan disse treffer dagens kunstnerpraksis og kunstnerøkonomi. Meldingen vil også ha et særlig fokus på kunstens rolle i samfunnsutviklingen. Stortinget har også nylig lagt fram sin innstilling til ny åndsverklov der kunstnerens opphavsrett til verk er sikret.

Stavanger skal være en attraktiv by å leve og arbeide i som kunstner. Det gjelder både for etablerte kunstnere, men også for framtidens talenter. Det innebærer muligheten til å skaffe seg inntekt, være en del av et fagmiljø, ha tilgang til produksjonslokaler, få anerkjennelse for den kunstneriske virksomheten, og ha mulighet til å formidle kunstuttrykket til et publikum.

For å gjøre Stavanger til et foretrukket valg der det er mulig å leve av kunst og kultur må kommunen ha en tydeligere kunstnerpolitikk. Det innebærer blant annet å styrke strukturene for talentutvikling og bransjeutvikling. Stavanger kommune vil følge opp ny kunstnermelding og utrede nye tiltak.

Kommunens rolle som tilrettelegger

Kunstnere og kulturarbeidere har sine arbeidsplasser som selvstendig næringsdrivende og som en del av det frie feltet. Mange er også ansatt helt eller delvis i institusjoner og organisasjoner. De store kulturinstitusjonene er arbeids- og oppdragsgivere for kunstnere og humanister i regionen, samtidig som de er møteplasser og inspirasjonskilde for ulike fagmiljøer og bransjer.

Realiseringen av Bjergsted-visjonen og Tou-visjonen har gitt Stavanger en infrastruktur i internasjonal klasse som byr på grenseoverskridende muligheter både kunstnerisk, akademisk og kommersielt. Stavangers samlede kompetanse av aktører i det frie feltet og institusjoner gir unike og nyskapende kunstneriske og kulturelle miljø i kontinuerlig utvikling.

Stavanger kommune er en regional motor, og har en rolle som tilrettelegger både lokalt og regionalt i samarbeid med andre kommuner og Rogaland fylkeskommune. Kommunen skal i større grad være synlig og aktiv i feltene for å ha mer kunnskap om både utfordringer, muligheter og potensiale.

Programmering, booking og kunstnerisk profil er først og fremst aktørenes ansvar, men kommunen vil ta initiativ til møteplasser for erfaringsutveksling og kompetansebygging. Det kan forsterke samarbeid både innen det enkelte felt, men også på tvers av felt, amatører og profesjonelle, institusjoner og akademia.

4.6.2 Kunnskapsbyen Stavanger

Kunnskapsbyen Stavanger

Strategisk næringsplan 2018-2025 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/strategisk-naringsplan-2018-2025_final.pdf) påpeker at befolkningens kompetanse er regionens viktigste ressurs og grunnlag for velferd, vekst, verdiskaping og bærekraft. Utvikling av, og tilgang til, relevant kompetanse vil være avgjørende for regionens konkurranseevne og omstillingsevne.

Universitetet i Stavanger (https://www.uis.no/) og forskningsmiljøene spiller en særlig viktig rolle for regionens kompetanse- og næringsutvikling. For å bygge et sterkt kunst- og kulturliv er det avgjørende at universitetet opprettholder og styrker utdanningstilbudene innen kunst- og kulturfag og andre nærliggende humanistiske fag.

Samarbeidsavtalen mellom Universitetet i Stavanger og Stavanger kommune (http://opengov.cloudapp.net/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/690933?agendaItemId=214267) om utvikling av kunnskapsbyen Stavanger ble revidert våren 2018, med varighet til 2020. Ny melding om kunnskapsbyen Stavanger vil komme i 2019.

Kultur og kulturforsking er et av samarbeidsområdene i kunnskapsbyen Stavanger. Fakultet for utøvende kunstfag (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/) er en viktig institusjon for forskning innen kunst og kunstnære fag. Fakultetet har i sin handlingsplan (https://www.uis.no/fakultet-institutt-museum-og-sentre/fakultet-for-utovende-kunstfag/om-fakultetet/strategi-og-planer/) lansert forskningsløftet for å styrke og utvide fakultets forskning innen kunstnerisk utviklingsarbeid, kunstfaglig didaktikk og kunsten i samfunnet.

Stavanger kommune vil i samarbeid med Fakultet for utøvende kunstfag følge opp dette i arbeid med kunnskapsbyen Stavanger. Det er nødvendig med mer kunnskap og kompetanse om kunst- og kulturfagene, institusjonene og kunst- og kulturaktørenes rolle og betydning.

Universitetets betydning for kunst- og kulturlivet

Kulturinstitusjonene og kulturaktørenes rolle forsterkes når det finnes utdanningsinstitusjoner som tilbyr de aktuelle fagene på høyskole- og universitetsnivå. Utdanningsinstitusjoner tilfører kompetanse og fagmiljø både gjennom studenter og vitenskapelig ansatte.

Universitetet i Stavanger tilbyr høyere utdanning innen musikk og dans ved Fakultet for utøvende kunstfag, og drama ved barnehage- og lærerutdanningen. Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Lesesenteret, Arkeologisk museum og VID Stavanger har studier og vitenskapelige ansatte innen mange relevante fag for kulturbyen Stavanger.

Studietilbudet innen estetiske og humanistiske fag har stor relevans for kunst- og kulturlivet, men enkelte fag er noe bygget ned de siste årene. Det gjør at samarbeidet med universitetet kan oppleves begrenset for enkelte deler av kunst- og kulturlivet.

Studentkultur og studenter i sentrum

Stavanger kommune ønsker et studentmiljø i sentrum, og studentaktivitetene har tilknytning til et aktivt sentrums- og byliv. Det er en stor verdi for byen å ha studenter i sentrumsnære områder, som for eksempel i Bjergsted kulturpark.

Studentene ved Fakultet for utøvende kunstfag er aktive på mange av byens små og store scener, og er en viktig del av kulturbyen Stavanger. Det bør være et mål å knytte flere studenter til sentrum. Folken har vært studentenes kulturhus i 30 år, men det er flere utfordringer med bygget. Dette er nærmere omtalt her: 5.4.10 Arenaer i privat regi (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/5-4-8-arenaer-i-privat-regi/).

4.6.3 Internasjonalisering

Internasjonal kulturutveksling

Stavanger er en internasjonal by og har en internasjonal historie. Havet har alltid vært nærmere enn fjellene, og samarbeidet ut mot Europa har mange ganger vært vel så viktig som det nasjonale. Begge deler må ivaretas. Teknologi og digitalisering gjør at mulighetene for internasjonalt samarbeid i dag har mange flere muligheter. Stavanger kommune arbeider med en ny internasjonal strategi for kommunen.

Den internasjonale kulturutvekslingen er i dag i hovedsak knyttet opp mot de enkelte kulturinstitusjonene og kulturaktørene. De har sine internasjonale samarbeidspartnere som de utvikler søknader og prosjekter sammen med.

Større EU-søknader betinger internasjonale partnerskap. Her kan Tous engasjement i kultursenter-nettverket Trans Europe Halles (http://teh.net/) og Stavanger konserthus sin deltakelse i barnemusikkfestivalen Big Bang (https://www.bigbangfestival.eu/bigbang-en/home) stå som to gode eksempler. Flere aktører på det visuelle kunstfeltet deltar aktivt på internasjonale arenaer, ofte gjennom samarbeid og messedeltagelse.

Økt tilstedeværelse på internasjonale arenaer

Stavanger kommune skal øke sin tilstedeværelse på internasjonale arenaer i samarbeid med kunst- og kulturlivet for å representere regionens kunst- og kulturproduksjon. I 2019 er Norge fokusland på det europeiske filmmarkedet under Berlin internasjonale filmfestival (https://www.berlinale.de/en/HomePage.html) og gjesteland under bokmessen i Frankfurt (https://www.norway2019.com/en), verdens største salgsmesse for bøker. Her vil Stavanger kommune delta med ICORN (https://www.icorn.org/) – International Cities of Refuge Network for å løfte fram Stavangers arbeid for ytringsfrihet og forfulgte forfattere.

Tilstedeværelse er avgjørende for å identifisere behov, skape identitet og bygge nye partnerskap. Via Norwegian Arts Abroad (https://norla.no/en/about-norla/norwegian-arts-abroad) kan aktører få veiledning for blant annet å styrke markedsføring og salg av norsk kunst og kultur internasjonalt.

Organisasjoner som ICORN, og ikke minst Stavanger 2008, har vist mulighetene som ligger i aktivt internasjonalt kulturarbeid. Stavanger var europeisk kulturhovedstad i 2008, og er fortsatt med i nettverket ECoC (European Capitals of Culture) (https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en). Det har gitt unik tilgang til mange internasjonale anerkjente prosjekter og kulturaktører, samt jevnlige tilbud om internasjonale residenser.

Residensordninger

Residensordningene

Berlin:
Leiligheten er tilgjengelig for profesjonelle kunstnere som har sitt virke i Stavanger
Frida Hansens hus:
Leilighet til utleie for besøkende kunstnere (administreres av Rogaland kunstsenter)
Øvre Strandgate 66:
Leilighet og atelier til utleie (administreres av Rogaland kunstsenter)

Residensordninger kan tiltrekke ettertraktet kompetanse for et kortere tidsrom, og stimulere til nettverksbygging og kunnskapsdeling både lokalt og internasjonalt. I dag disponerer Stavanger kommune tre kunstnerleiligheter (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/kultur/kunstnerleiligheter/) og ett atelier. Stavanger kommune vil foreta en evaluering av residensordningen for å se på hvordan den kan styrke internasjonalisering, utveksling med andre institusjoner og faglig utvikling.

4.6.4 Kulturpublikum i Stavanger

Høsten 2018 gjennomføres en ny innbyggerundersøkelse om kulturtilbud og kulturinteresse på Nord-Jæren. Dette blir den fjerde i rekken, som innhentes med tre-årig syklus, og Stavanger kommune vil følge opp undersøkelsen. De tidligere undersøkelsene har vist stabilt, høyt kulturkonsum og god flyt av publikum på tvers av kommunegrensene.

Det vil være interessant å se nærmere på hvordan teknologi og digital distribusjon kan påvirke publikums møter med kunst og kultur. For arrangørene innebærer det blant annet kontinuerlig programutvikling, effektiv markedsføring og at de har kapasitet til å følge opp økte service- og produksjonskrav. For innbyggerne handler et aktivt kulturbruk om involvering og engasjement.

Stavanger skal være en attraktiv kulturby for alle aldersgrupper, og ha et velutviklet kulturtilbud både på dag- og kveldstid, i ukedagene og i helgene. Ny infrastruktur med Ryfast og Rogfast vil kunne øke publikumspotensialet i Stavanger.

Det er et stort mangfold av ulike kulturtilbud både i sentrum og i bydelene. For å gi innbyggerne bedre oversikt vil Stavanger kommune i samarbeid med smartbyen Stavanger utvikle en digital løsning for formidling av kulturtilbud.

4.6.5 Kulturturisme

Reiselivsmeldingen fra 2017

> «Reiseliv er en av verdens raskest voksende næringer. Økt globalisering gir nye vekstmuligheter for utvikling av den norske reiselivsnæringen. Den gir arbeidsplasser og lokal utvikling, ikke minst i mange distriktskommuner. Norge har en storslått natur, et rikt mangfold av kulturminner og et kulturliv som fanger internasjonal oppmerksomhet på stadig flere områder.»

Kulturturisme er et satsingsområde internasjonalt, nasjonalt og lokalt. Stavanger og regionen har potensiale til å utvikle en adskillig sterkere helhetlig kulturturisme. Turister som besøker regionen er sjelden bare interessert i én ting, og skal Stavanger være et attraktivt reisemål, må det bygges opp langt sterkere satsinger der mat, natur og kultur i større grad ses i sammenheng. Et slikt samarbeid vil også kunne gi ringvirkninger for hotellbransjen, artistene og arrangørene.

Kunst og kultur må i mye større grad synliggjøres og tilgjengeliggjøres for turister som besøker byen. Stavanger kommune vil ta initiativ til møteplasser som kan bidra til økt dialog mellom institusjoner, aktører og kommersielle turistaktører i regionen for å innhente mer kunnskap og kompetanse og utveksle erfaringer.

Regjeringen vil legge fram en strategi for kultur og reiseliv (https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/gi-innspill-til-regjeringens-nye-strategi-for-kultur-og-reiseliv/id2598866/) som en oppfølging av reiselivsmeldingen fra 2017 (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20162017/id2543824/). Dette er en del av arbeidet med å styrke samarbeidet mellom reiseliv og andre næringer, og for å fremme lønnsomhet og verdiskaping i de involverte næringene. Hovedmålet for strategien er å utvikle Norge som kulturdestinasjon.

Stavanger kommune vil følge opp regjeringens strategi for kultur og reiseliv i samarbeid med Region Stavanger, andre kommuner, Rogaland fylkeskommune, aktører og institusjoner. Arbeidet vil følges opp med nye lokale tiltak som kan styrke samarbeidet mellom reiseliv, kulturliv og andre næringer i regionen. Hovedmålet er å utvikle Norge som kulturdestinasjon. Det prioriterte område Stavanger 2025 vil kunne bidra til å utvikle kulturturismen i regionen.

4.6.6 Festivaler og andre store arrangement

Profilering av Stavangers kvaliteter

Stavanger kan i mye større grad utnytte byens kvaliteter i profileringen av større arrangement og festivaler. Interessen for det ekte og autentiske er stor, og konteksten er avgjørende for å skape den rette stemningen for et publikum på jakt etter de spesielle opplevelsene.

Kulturarrangementene må finne sin unike profil for å tiltrekke besøkende som kanskje ellers ikke ville valgt Stavanger som reisemål. De store arenaene som Stavanger konserthus (http://www.stavanger-konserthus.no/), DNB Arena (https://www.dnbarena.no/), Forum Expo (https://stavanger-forum.no/venues) og Sørmarka Arena (https://sormarka-arena.com/) har gitt byen enestående muligheter til å utarbeide et spennende og relevant program både for enkeltarrangement, konferanser og festivaler.

Stavanger var i 2018 vertshavn (https://www.youtube.com/watch?v=ccU0itMtfFU) for seilskuteregattaen The Tall Ships Races (https://tallships.no/nb/hjem/) for fjerde gang, og viste at slike arrangementer mobiliserer bredt. Stavanger kommune har evne til å gjennomføre større, internasjonale arrangement som engasjerer hele regionen.

Regionen trenger flere arrangører som har kompetanse, nettverk og kapital til å initiere større arrangement med et godt innhold. Kompetansebehovene knytter seg både til programmering, finansiering, produksjon og gjennomføring. Stavanger kommune vil i samarbeid med arrangørfeltet vurdere tiltak for disse behovene.

Kulturfestivalene i Stavanger

Stavanger har en identitet som festivalby, og vil legge til rette for gode vilkår for et mangfold av kulturfestivaler. Det foregår en rekke små og store kulturfestivaler i Stavanger gjennom året.

Kulturfestivaler og -biennaler i Stavanger

Kulturfestivaler og -biennaler i Stavanger

Barnas verdensdager

Big Bang barnemusikkfestival

Bjergsted Gitarfestival

ByBarn kulturfestival

The International Comedy Box Festival

Gladmat

Humorfestivalen

Kapittel, Stavanger internasjonale festival for litteratur og ytringsfrihet

Kåkånomics

Mablis

Maijazz

Munkehagen

Musikkfest Stavanger

Norsk Orgelfestival

Norwegian Youth Chamber Music Festival

Nuart Festival

Only Connect Tectonics

ONS Festival

RAS dansebiennale

Screen City Biennial

Stavanger kammermusikkfestival

Stavanger på skeivå

Stavanger sakprosafestival

Stavanger Vise- og poesifestival

Svithundagene

This Is Gospel

Tomatfestivalen

Tunghørt

Ugå

Utopia

Utyske

What's Brewing

Xplosif

Tabell 4.6 Kulturfestivaler og -biennaler i Stavanger

Maijazz (http://maijazz.no/) feiret sitt 30-årsjubileum i 2018, og er en av Stavangers eldste festivaler. Kammermusikkfestivalen (http://www.kammermusikkfestivalen.no/) (International Chamber Music Festival) har trukket internasjonale artister til byen siden 1991, og Kapittel, Stavanger internasjonale festival for ytringsfrihet og litteratur (https://www.xn-slvberget-l8a.no/Kapittel) er en av landets største litteraturfestivaler.

Musikkfestivalene Utopia og Mablis er blant de yngste festivalene, og tar i bruk vidt forskjellige byrom som passer til musikk- og publikumsprofilen. Utopia (https://utopiafest.no/) ble etablert i 2017 og har en rendyrket pop- og elektronikaprofil for aldersgruppen 18-30. Festivalen arrangeres i uteamfiet ved Stavanger konserthus og har trukket et stort, ungt publikum til sentrum. Mablis (http://www.mablisfestivalen.no/) startet i 2016 i Vålandskogen med først og fremst lokale og nasjonale pop/rock-artister på programmet. Mablis har en bredere publikumsprofil der også barn inkluderes i programmet.

Flere andre uavhengige festivaler har årlig arrangement i Stavanger. Gladmatfestivalen (https://www.gladmat.no/) er en av de største publikumsfestivalene i Norge med mer enn 200 000 besøkende hvert år, og setter Stavanger og regionen på kartet for måltidsnæringen. Her deltar både byens restaurantliv og kunst- og kulturlivet.

Nuart og What's Brewing er de mest internasjonale festivalene, der Nuart (http://www.nuartfestival.no/home) har oppnådd stor internasjonal interesse både fra besøkende, media og gjennom sosiale medier. Festivalen What's Brewing (http://whatsbrewing.no/) har tilreisende fra hele verden, både gjester og publikum. Med utgangspunkt i Gamle Tou bryggeri og Stavangers bryggeritradisjon har de bygget opp et unikt konsept der musikk og lokal mat er tilpasset festivalprofilen og de historiske omgivelsene.

Videre utvikling av festivalbransjen

Kulturfestivalene skaper kvalitetsopplevelser for byens befolkning og kan potensielt tiltrekke flere tilreisende. Robuste festivaler med et bredt nedslagsfelt bidrar til at Stavanger er en attraktiv by både for innbyggere, besøkende og turister.

I festivalorganisasjonene bygges kompetanse og erfaring som kommer hele kulturlivet til gode, også utover festivalene. Det foregår et bredt samarbeid mellom festivalene og helårsarrangørene for å utvikle både programmet og ta i bruk de mange arenaene som Stavanger har å by på, både historiske arenaer som Utstein kloster og Stavanger domkirke, og andre større og mindre konsertscener i byen.

Stavanger kommune vil se nærmere på hvordan festival- og arrangementsbransjen kan styrkes, og hvordan kommunen kan veilede og legge til rette for festivaler med ulikt innhold og ulike tekniske premisser. Kommunens arrangementsstrategi (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/arrangementsstrategi-for-stavanger-kommune-vedtatt-10-04-14.pdf) skal revideres for å avklare satsingsområder og spisse mål og tiltak som kan styrke bransjen og Stavanger som attraktiv by for store arrangement og festivaler.

5 Kulturarenaer 2018-2025

Denne delen skal bidra til å identifisere og kartlegge relevante kulturarenaprosjekt for produksjon, formidling og opplæring fram til 2025.

5.1 Innledning

Fagplanen Kulturarenaplan 2013-2025 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/skjema-a-a/kultur-og-fritid/kultur/kulturarenaplan.pdf) for Stavanger kommune samlet og systematiserte informasjon om aktuelle byggeprosjekt, behov for videreutvikling av eksisterende anlegg og prioritering av hvilke prosjekt det er mest ønskelig å utvikle og realisere. Stavanger bystyre vedtok at kulturarenaplan 2013-2025 skulle slås sammen med denne kulturplanen.

Forrige planperiode var kjennetegnet av økonomiske oppgangstider og stor vilje til investeringer. Det er ikke forventet at den kommunale investeringstakten fra forrige planperiode vil bli opprettholdt når det gjelder investeringer i kulturbygg. Avsetningen til driftsforpliktelser har heller ikke alltid vært i samsvar med investeringene, og driftskostnader må vurderes nøye med tanke på framtidige investeringer.

Nye kulturarenaprosjekt: Samlokalisering og økt tilgjengelighet

I planperioden vil det være en økt forventning om samorganisering og samlokalisering med andre aktører ved bygging av nye kulturarenaer. Stavanger kommune ønsker også økt bruk av kulturarenaene. Utvidede åpningstider uten bemanning er allerede utprøvd med hell på Sølvberget, og enklere systemer for utlån av kulturarenaer på skoler og andre kommunale bygg skal utvikles. Innbyggerne skal få tilgang til en mer samlet oversikt over tilgjengelige arenaer og lokaler gjennom portalen Aktiv kommune.

Nye kulturarenaprosjekter må være i overensstemmelse med føringene i andre kommunale planer, som overordnet kommuneplan og sentrumsplan. Byutviklingsstrategi og framtidig utvikling i sentrum vil ha konsekvenser for kommunedelplan for kunst og kultur.

Det er viktig at føringer i sentrumsplanen tar hensyn til kulturminneverdiene i sentrum. Ved bruk av bygg og anlegg til kulturformål i et byutviklingsperspektiv er det viktig å inkludere kulturpolitiske hensyn i den overordnede avveiningen av interesser.

Ny plan for visuell kunst skal gi Stavanger kommune en helhetlig strategi for hvordan kommunen skal legge til rette for kunst i det offentlige rom. Sentrumsplanen, byromsstrategien og plan for visuell kunst skal ses i sammenheng for å utforme gode byrom i sentrum.

Kulturaksene i Stavanger

Stavanger er en liten by i geografisk utstrekning, og de fleste har relativt lett tilgang til kunst- og kulturtilbud, enten det er i bydelene eller i sentrum. Det tegner seg likevel noen kulturakser på bykartet. Aksene representerer de geografiske områdene der det er et høyere antall produksjons- og visningssteder, som for eksempel sentrum-

Bjergsted og Nytorget-Stavanger Øst.

I kjølvannet av kulturhovedstadsåret Stavanger2008 fungerte kulturaksene som ett av grunnlagene for Stavanger kommunes vurdering av framtidige satsinger på kulturarenaer. I Kommunedelplan for kunst og kultur 2010-2017 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kunst-og-kultur/kommunedelplan-for-kunst-og-kultur-2010-2017.pdf) ble flere prosjekter som styrket kulturaksene foreslått. Flere av prosjektene er allerede, eller blir straks, ferdigstilt. Lokalisering langs aksene er bra, og bidrar til å forsterke aktørene gjensidig.

Det planlegges ikke mange nye kulturarenaer, større oppgraderinger eller flyttinger fram mot 2025. Aksebegrepet er derfor mindre sentralt i denne kulturplanen.

5.2 Status for kulturarenaprosjekt i perioden 2013-2017

5.2.1 Status for prioriterte kulturarenaprosjekt 2013-2016

I første planperiode av Kulturarenaplan 2013-2025 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/skjema-a-a/kultur-og-fritid/kultur/kulturarenaplan.pdf), dvs. 2013-2016, var det prioritert fem større kulturarenaprosjekt. Utendørs kulturarenaer var også prioritert og øvrige kulturarenaer av mindre omfang.

Tabell 5.2.1 viser status for disse prosjektene i 2018.

Prioriterte kulturarenaprosjekt 2013-2016

Arena	Status 2018
Atelierhuset Tou Scene	Atelierhuset Tou Scene åpnet i 2015 med 21 nye kunstneratelierer, og ble utvidet med ytterligere 10 atelierer i 2017. Lokalene til det grafiske verkstedet Tou Trykk ble tatt i bruk sommeren 2017. Det kunstnerstyrte visningsstedet Bruksrommet ble åpnet februar 2018.
Øvingsfellesskap for rytmisk musikk - Tou byggetrinn 2	Byggingen av øvingsfellskap pågår i perioden fra august 2017 til desember 2018. I mars 2017 vedtok Stavanger bystyre å bevilge kr 110 millioner til byggetrinn 2 for Tou. I 2018 bygges det 18 øvingsrom fordelt på 1. og 2. etasje og fire profesjonelle studioer med tilhørende felles innspillingsrom i 3. etasje i nybygget. Utvidelse og oppgradering av Maskinhallen inngår også i dette byggetrinnet.
Prøvelokale for dansekunst	I 2017 åpnet øvingssalen Speilet på Tou Scene, som er prøvelokale for det profesjonelle danse- og scenekunstmiljøet.
Nytt lokale til Norsk grafisk museum	I 2020 åpner Norsk grafisk museum samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum. Museene skal fremstå som et samlet museumsanlegg for å styrke museumstilbudet i Gamle Stavanger, øke antallet besøkende og bidra til å styrke tilbudet innen kulturturisme i Stavanger. Plasseringen av museumsanlegget sammenfaller også med Bjergstedvisjonen og aktivering av kulturaksen fra sentrum til Bjergsted.
Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst	Dette er ikke prioritert i perioden 2013-2018. Flere alternativer ble utredet og diskutert, blant annet lokaliseringer på Tou Scene og i Utenriksterminalen, men ingen av dem ble vedtatt bygget. Behovet for ny mellomstor scene er ikke like fremtredende lengre, blant annet etter etableringene av Spor 5 og IMIR/RIMI, og kommende byggetrinn 3 på Tou Scene med utbedring av Scene 1.
Lassa idrettspark	Arrangørene har avsluttet eller redusert sin virksomhet, arenaen er ikke lenger aktuell.

Prioriterte kulturarenaprosjekt 2013-2016	
Vaulen friområde	Arrangørene har avsluttet eller redusert sin virksomhet, arenaen er ikke lenger aktuell.
Kjeringholmen	Kjeringholmen/Geoparken vil ikke få endringer på kort sikt. Områdeformålet med park videreføres i forslaget til ny sentrumsplan, og eventuelle oppgraderinger vil bli foretatt i kommende planer for havnefronten.
Valbergparken	Valbergparken er fremdeles et aktuelt område å oppgradere med en enkel sceneløsning, også i sammenheng med Valbergtårnet, som et viktig kulturhistorisk område som må vurderes fram mot byjubileet.

Tabell 5.2.1 Status prioriterte kulturarenaprosjekt 2013-2016

5.2.2 Status for andre kulturarenaprosjekt 2013-2017

I perioden 2013-2017 er det gjort flere tekniske investeringer og bygningsmessige tiltak på ulike kulturarenaer, blant annet for å bedre tilgjengelighet og ivareta krav om universell utforming. Tiltakene er forankret i open port-visjonen om tilgjengelighet og gjestfrihet, nyskaping og kvalitet. Det er gjort både omfattende og mindre oppgraderinger på omtrent halvparten av de eksisterende arenaene, og investeringene var relativt jevnt fordelt ut over de ulike feltene, typer bygg og funksjon.

Større prosjekt som er avklart i perioden 2013-2017

1. Øvingsfellesskap for rytmisk musikk – Tou byggetrinn 2

Byggingen av øvingsfellskap pågår i perioden fra august 2017 til våren 2019. I mars 2017 vedtok Stavanger bystyre å bevilge kr 110 millioner til byggetrinn 2 for Tou. I 2018/2019 bygges det 18 øvingsrom fordelt på 1. og 2. etasje og fire profesjonelle studioer med tilhørende felles innspillingsrom i 3. etasje i nybygget. Utvidelse og oppgradering av Maskinhallen inngår også i dette byggetrinnet.

2. Stavanger konserthus – rehabilitering av Kuppelhallen

Kuppelhallen har fått nytt tak, men har ytterligere utbedringsbehov. Det foreligger en egen tilstandsrapport/forvaltningsplan for Kuppelhallen.

3. Sølvberget

Sølvbergets 1.-4. etasje er renovert og bygget om de siste årene gjennom prosjektet Nye Sølvberget. Bibliotekvirksomheten er nå fordelt på fire etasjer.

4. Kiellandsenter

Kiellandsenter skal etableres som en del av Sølvberget KF og åpner i 2019. Idékonkurranse ble avholdt i 2017. Etablering gjennomføres i 2018, og Kiellandsenter skal inngå som en del av 1. og 4. etasje på Sølvberget.

Nye kulturarenaer i privat regi

Det er etablert flere nye scener og multifunksjonelle arenaer på private aktørers eget initiativ. I tillegg har det kommet nye aktører som tilbyr kreative arbeidsfellesskaper og er arenaer for produksjon og formidling.

Nye kulturarenaer i private aktørers regi 2013-2017

Arena	Funksjon
Kunst, musikk og litteratur	
BGE Contemporary Art Projects	Visuell kunst
Studio 17	Visuell kunst
RIMI/IMIR	Scenekunst
Spor 5	Musikk
Kåkå/Sting nere	Musikk/litteratur
Bokhuset	Litteratur/arbeidsfellesskap
Kreativt arbeidsfellesskap og øvingsfellesskap	
Elefant	Kreativt arbeidsfellesskap
Tinfabriken	Kreativt arbeidsfellesskap
Absinthen	Kreativt arbeidsfellesskap
Concord	Øvingsfellesskap
Rockeriet	Øvingsfellesskap

Tabell 5.2.2 Nye kulturarenaer i privat regi 2013-2017

5.3 Kartlegging av kulturarenaer 2018

På oppdrag fra Stavanger kommune gjennomførte LÉVA Urban Design våren 2018 en spørreundersøkelse for å kartlegge kulturarenaer i Stavanger. Undersøkelsen ble sendt ut til 92 kulturarenaer og aktører i Stavanger, og 58 svarte på undersøkelsen. Både kommunale, private og regionale bygg ble undersøkt.

I 5.4 Kulturareneaer 2018-2025 (http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/5-kulturarenaer-2018-2025/5-4-pagaende-og-nye-prosjekt-2018-2025/) er det en nærmere omtale av pågående og nye prosjekt i perioden 2018-2025.

I undersøkelsen svarer omtrent 20 av 58 at de har noe ledig kapasitet for andre leietakere. Dette er hovedsakelig på dagtid, og er gjerne fasiliteter som kontor og møterom. Noen aktører melder at kapasiteten kan økes ved å utvide åpningstidene, men at dette vil medføre økte driftskostnader.

Ved at Stavanger kommune legger til rette for mer dialog på tvers av aktører, kan meråpent og mer tilgjengelige

kulturarenaer bli en realitet. Noe økte utgifter til vakthold, renhold og administrasjon vil kunne medføre at kommunen kan unngå nye investeringer.

Utearenaene er varierte og oppfyller de fleste arrangementsbehovene for byen. De kommunale områdene er gjort tilgjengelige og blir forvaltet av Park og vei i Stavanger kommune. Få av de registrerte utendørsarenaene trenger utbedringer.

Tabell 5.3 viser en samlet oversikt over kulturarenaer i Stavanger i 2018 kategorisert etter hovedfunksjon.

Samlet oversikt kulturarenaer i Stavanger 2018

Arena
Multifunksjonell
Atlantic Hall
DNB Arena
IMI Forum
Metropolis
Stavanger Forum
Stavanger Hall, Clarion Hotel Stavanger
Stavanger konserthus
Sørmarka Arena
Tou Scene
Scenekunst
Rogaland Teater
RIMI/IMIR
Stavangeren
Musikk
Arkivet
Blyge Harry
Bøker & Børst
Cementen
Checkpoint Charlie
Cirkus

Concord

Consulatet

Folken

Frøken Pil

Hall Toll

Hanekam

Martinique

Rockeriet

Spor 5

Film

Odeon Kino Stavanger

Litteratur

Bokhuset

Kåkå kverulantkatedralen/Sting nere

Sølvberget bibliotek og kulturhus

Visuell kunst

Atelierhuset Tou

BGE Contemporary Art Projects AS

Galleri Amare

Galleri Koll

Galleri Opdahl

Kunstgalleriet

Kunsthall Stavanger

Neo galleri & studio

Prosjektrom Normanns

Rogaland Kunstsenter

Skur 2

Stavanger kunstmuseum (MUST)

Studio 17

Tou trykk

Vaux's Galleri

Museum og kulturarv

Arkeologisk Museum, UiS

Breidablikk (MUST)

Engøyholmen Kystkultursenter + Natvigs Minde

Frida Hansens hus

Jernaldergården

Ledaal (MUST)

Norsk grafisk museum (MUST)

Norsk hermetikkmuseum (MUST)

Norsk Lydinstitutt

Norsk Oljemuseum

Stavanger maritime museum (MUST)

Stavanger museum (MUST)

Stavanger skolemuseum (MUST)

Utstein kloster (MUST)

Valbergtårnet

Vålandstårnet

Kirker

Stavanger domkirke

St. Petri kirke

St. Johannes kirke

Revheim - Hafrsfjord

Kampen

Hillevåg

Varden

Hinna

Stokka

Madlamark

Bekkefaret

Tasta

Tjenvoll

Hundvåg

Sunde

Gausel

Vardeneset

Frue (Hetland)

Bydelshus/forsamlingslokale

Bekkefaret bydelshus

Gausel bydelshus

Madla bydelshus

Midjord bydelshus

Sunde/Kvernevik bydelshus

Tasta bydelshus

Tjensvoll bydelshus

Øyahuset på Hundvåg

Skole og utdanning

Kunstskolen i Rogaland

Stavanger katedralskole avd. Bjergsted

Stavanger kulturskole

Fakultet for utøvende kunstfag, UiS

Utendørs arenaer

Utendørs arenaer

Samlet oversikt kulturarenaer i Stavanger 2018

Arneageren
Bjergstedparken
Byparken
De historiske hagene på Eiganes
Domkirkeplassen
Forus Travpark
Hillevåg torg
Hundvåg torg
Kiellandhagen
Kjeringholmen/Geoparken
Lervigstunet
Munkehagen
Møllebukta
Nyparken (ved Nytorget)
Nytorget
Sjøparken (nedenfor Tou Scene)
Skagenkaien
SR-Bank Arena
Stavanger konserthus' utendørsamfi
Stavanger museum - kulturhistorisk lekepark
Strandkaien
Torget
Vålandskogen
Øvre Holmegate

Tabell 5.3 Kulturarenaer i Stavanger 2018

5.4 Pågående og nye prosjekt 2018-2025

5.4 Pågående og nye prosjekt 2019-2025

5.4.1 Akropolis-visjonen

Akropolis-visjonen er en nyskapende og visjonær satsing fram mot Stavanger 2025 og de kommende årene, og tar opp i seg den kraften og betydningen de kulturhistoriske bygningene representerer.

Akropolis-visjonen innebærer en re-etablering gjennom nytenkende bevaring og utvikling av to av Stavangers eldste kulturbygninger og kulturinstitusjoner, Rogaland Teater og Museum Stavanger (MUST).

Teaterbygningen, museumsbygningen, den gamle turnhallen og tidligere Stavanger sykehus ble bygget av arkitekt Hartvig Sverdrup Eckhoff i årene 1883-1897. Denne høyden ble kalt Akropolis etter antikkens begrep, som en kontrast til den gamle småhusbyen. Her samlet Stavanger sine kulturinstitusjoner for bevaring og utvikling av språk, kunst, kultur og historie på slutten av 1800-tallet.

I dag representerer Akropolis-høyden en møteplass for innbyggerne der de kan oppleve kunst og kultur av høy kvalitet, med verdi både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger, og en utvikling av byggene på Akropolis som et kulturelt og kunstnerisk tyngdepunkt vil gi et verdifullt tilskudd til det moderne og urbane Stavanger.

Nærheten til Arkeologisk museum, utvikling av Stavanger stasjon, og/eller eventuelt endret bruk av gamle Stavanger sykehus og sykehusparken gjør dette til et byutviklingsprosjekt der kulturinstitusjoner kan knyttes nærmere sentrum og blir mer tilgjengelige. Det vil være svært positivt å styrke den visuelle kontakten mellom Byparken og Akropolis med gode gangforbindelser.

Våren 2019 skal det gjøres en mulighetsstudie for en samlokalisering og samlet utvikling av Rogaland Teater og Museum Stavanger (MUST), som blir første trinn av visjonen. Resultatet av denne vil vise mulighetene for et nyskapende samarbeid mellom museum og teater. Både Rogaland Teater og Museum Stavanger har prekære behov for sin bygningsmasse, og disse behovene må løses gjennom en videre utredning av mulighetene i Akropolis-visjonen.

5.4.2 MUST – Museum Stavanger

Status og utfordringer for MUST – Museum Stavanger

Kulturmeldingen 2011-2015 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/temaplaner/kulturmelding-2011-2015.pdf) pekte på at Stavanger trenger et museumsløft sett i lys av MUSTs plan Et museumsløft for fremtiden – strategiplan for utvikling av bygg og anlegg 2014-2025 (https://issuu.com/museumstavanger/docs/must_strategi_issuu_orig) og Museumsparkvisjonen.

I saksframlegget MUST – Museum Stavanger 5 år – status og utfordringar (5/16) (http://opengov.cloudapp.net/Meetings/STAVANGER/Meetings/Details/206117?agendaItemId=202157) vedtok Stavanger kommune å følge opp MUSTs utfordringer ved å konkretisere og fase inn et museumsløft i arbeidet med ny kulturplan.

De historiske byggene og anleggene har et stort etterslep både når det gjelder vedlikehold og fornyingsbehov på kort og lang sikt. Dette innebærer både rehabilitering, vedlikehold, fornying av basisutstillinger, publikumsfasiliteter og arbeidsforhold for ansatte.

MUST har i sin strategiplan prioritert følgende anlegg:

- nybygg for Norsk grafisk museum samlokalisert med Norsk hermetikkmuseum
- fornying gjennom nybygg, vedlikehold og renovering av Stavanger museum, jf. Museumsparkvisjonen (noe arbeid er gjort med innsøkte midler)

- rehabilitering og fornying av Stavanger maritime museum
- rehabilitering av tak og nytt kunstmagasin for Stavanger kunstmuseum

Museumsløft og eierstrategi

Stavanger kommune ønsker å utarbeide en ny eierstrategi og inngå en mer samlet avtale med MUST – Museum Stavanger. Stavanger kommune ønsker som vertskommune å være i dialog med MUST for å finne nye løsninger som kan bedre en krevende situasjon. Det gjelder særlig utfordringer med en omfattende bygningsmasse og hvordan dette skal følges opp i kommende handlings- og økonomiplaner i planperioden.

Stavanger kommune vil i samarbeid med MUST – Museum Stavanger utrede behov for lagerkapasitet for museale gjenstander, og følge opp ferdigstillelsen av forpakterboligen på Holmeegenes.

I 2025 skal Stavanger feire sitt byjubileum, og MUST har et samfunnsansvar for forskning, forvaltning og formidling av Stavangers historie, kultur- og naturarv. Stavanger kommune vil i dialog med MUST – Museum og Rogaland fylkeskommune følge opp arbeidet med et museumsløft, og arbeidet vil ses i sammenheng med utvikling av Akropolis-visjonen.

5.4.3 Rogaland Teater

Utfordringer for Rogaland Teater

Rogaland Teater har siden 1883 vært bygget ut i flere omganger. I 2009 fikk Rogaland Teaters ledelse i oppgave fra styret (http://www.sceneskifte.no/prosjekt/bakgrunn) å foreta en analyse av teatrets langsiktige behov for lokaler og tilholdssted. Konklusjonen var at for å realisere ambisjonene for kunstnerisk utvikling og møte behovene til morgendagens publikum, er et nytt og moderne hus for scenekunst den beste løsningen. Først og fremst er det behov for en større hovedscene, større publikumsarealer og bedre produksjonsfasiliteter. Barne- og ungdomsteateret kunne også doblet sitt tilbud til barn og unge med en større og fornyet teaterbygning.

Visjonsdokumentet for nytt teaterbygg ble presentert i 2010, og Stavanger bystyre vedtok 14. juni 2011 (https://www.stavanger.kommune.no/politikk/politiske-saker-fra-for-2016/#se:mote/moteid:107565/utvalgid:1327) i behandlingen av kommuneplan 2010-2025 at Stavanger kommune vil være med å sikre Rogaland Teater ny lokalisering.

Stavanger kommune erkjenner at Rogaland Teater trenger fornying. Rogaland Teater har de siste årene lagt om til repertoarteater og dermed økt antall årlige produksjoner og flere teateropplevelser til en bredere del av befolkningen. Dagens teaterbygning er den vesentligste begrensende faktoren for å kunne gi dette mangfoldet til regionens innbyggere.

Konseptvalgutredning og mulighetsstudier

I vurderingen av nytt teaterbygg har Rogaland Teater fulgt statens prosesskrav for større utbygginger. I 2017 ble det fullført en konseptvalgutredning (http://www.sceneskifte.no/pdf/KVU%20rapport%20Rogaland%20Teater%20v3.pdf) (KVU) med nytt teaterhus som anbefalt konsept. Kvalitetssikringen (http://www.sceneskifte.no/pdf/Kvalitetssikring%20av%20KVU%20for%20fremtidig%20teaterbygg%20til%20Rogaland%20teater%20med%20vedlegg.pdf) (KS1) av konseptvalgutredningen anbefalte å utrede nytt teaterhus i Kannik. Det innebar å avklare tilgjengelige tomter og etterbruk i Kannik.

Mulighetsstudie for dagens teaterbygning i Kannik (http://www.sceneskifte.no/pdf/180911_RogalandTeater_rapport_edit_2.pdf) ble lagt fram høsten 2018. Den viste at det er svært vanskelig å realisere et fullverdig teaterhus på tomten som Rogaland Teater i

dag disponerer uten å redusere romprogrammet og gjøre store inngrep i de bevaringsverdige bygningene. Mulighetsstudien viste også at ved å utnytte teaterets tomt optimalt og utvide på sørlig nabotomt mot Stavanger museum, kan det gi en bedre organisering av teaterprogrammet.

Våren 2019 skal det gjennomføres en mulighetsstudie i samarbeid med Museum Stavanger (MUST) for å se på mulighetene for en samlet utvikling av teater- og museumstomten.

5.4.4 Stavanger domkirke

Stavanger domkirke og Bispekapellet (http://www.domkirken2025.no/) er under en omfattende rehabilitering i samarbeid mellom Stavanger kommune og Stavanger kirkelige fellesråd. En helhetlig restaureringsplan for anlegget ble utarbeidet i 2013 av arkitektkontoret Schjelderup & Gram AS med mål om ferdigstillelse innen byens 900-års jubileum i 2025. Totalkostnaden på prosjektet er estimert til 305 millioner kroner. Arkeologisk museum bidrar i arbeidet og har blant annet ansvar for steinarbeidene.

Domkirken stenges helt fra mai 2020 og to år fram, og arbeidet med rehabiliteringen brukes til formidling av både arbeidet som utføres og domkirkens historie. Stavanger domkirke skal i forbindelse med restaureringsarbeidene også gjennomgå en teknisk oppgradering for å legge enda bedre til rette for ulike typer arrangementer.

Stavanger kommune vil sammen med Stavanger kirkelige fellesråd arbeide for at det bygges et servicebygg for Stavanger domkirke innen 900-årsjubileet i 2025.

5.4.5 Tou

På Tou pågår byggetrinn 2 (https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/kultur/nye-tou/), og byggetrinn 3 gjenstår. Byggetrinn 2 med øvingsrom, studioer og live innspillingsrom ferdigstilles våren 2019. Tou fikk også 13,3 millioner til byggetrinn 2 over statsbudsjettet for 2019.

Det siste byggetrinnet gjelder oppgradering av ølhaller, administrasjonsfløyen, utvidelse av Scene 1, Loftet og rest av fasader. Det er avsatt kr 45 millioner i handlings- og økonomiplanen 2019-2022 til gjennomføring av byggetrinn 3.

5.4.6 Bjergsted kulturpark

Stavanger kommer eier av flere av bygningene i Bjergsted kulturpark, blant annet konserthusanleggene og den gamle kulturskolen. Stavanger kommune vil utarbeide en forvaltningsstrategi for kommunens bygninger i kulturparken.

Stavanger kommune vil også utrede muligheten for hvordan Bjergstedparken kan utvikles som arena for kultur, fritid og rekreasjon i forbindelse med byjubileet som en del av satsingen Stavanger 2025.

5.4.7 Nytorget: Rogaland kunstsenter og Metropolis

Det pågår en idékonkurranse for å vise muligheter for en helhetlig utvikling av Nytorget som et kulturtorg (https://stavanger-utvikling.no/prosjekt/nytorget/). Konkurransen gjennomføres av Stavanger Utvikling, og resultatene blir offentliggjort i januar 2019. Nytorget har stort potensial til å øke sin aktivitet, og kulturlivet kan bidra til å bygge en mer attraktiv by, som også kan styrke aksen sentrum – Stavanger Øst.

I tidligere vedtak i bystyret og i konkurranseprogrammet for idékonkurransen for Nytorget er det lagt til grunn at Metropolis (http://metropolis-stavanger.no/) og Ungdom og fritid (http://www.ungistavanger.no/) skal bli værende på Nytorget.

Rogaland kunstsenter (http://www.rogalandkunstsenter.no/) er også lokalisert på Nytorget. Kunstsenterets synlighet og deres

viktige rolle i kunstformidlingen ivaretas svært godt. Stavanger kommune ønsker at kunstsenteret beholder sin funksjon, men idékonkurransen låser ikke Rogaland kunstsenter til nåværende lokasjon.

Kunstsenteret har selv presentert sine planer for et oppgradert kunsthus i nåværende lokasjon, som blant annet inkluderer Kunstskolen, Bildende kunstneres forening Rogaland, Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge-Rogaland, Contemporary Art Stavanger, Art Republic, Screen City, Grafill, Stavanger Arkitektforening og andre aktører. En slik

programmering er i tråd med den overordnede strategien om mer samorganisering og samlokalisering for kulturarenaer.

5.4.8 Øvingslokaler for korps og kor

Flere av Stavangers korps har store ambisjoner, og både voksenkorps og skolekorps kan vise til svært gode resultater fra nasjonale og internasjonale konkurranser. En utfordring for flere av korpsene, særlig voksenkorpsene, gjelder kvaliteten på øvingslokalene. Det handler både om akustikken, og dårlig eller mangelfull lagringsplass for instrumenter, uniformer, noter og annet utstyr, som utgjør store verdier.

Kommunen har arbeidet med å tilrettelegge for voksenkorpsenes øvingslokaler, blant annet er tre av elitekorpsene midlertidig samlokalisert i Teknikken. Disse korpsene har et svært høyt aktivitetsnivå opp mot konkurranser, og ønsker egne og egnede lokaler for å kunne utvikle seg. Denne utfordringen har Stavanger kommune så langt ikke klart å imøtekomme med permanente løsninger. Eventuelle nye tiltak vil bli sett i sammenheng med utvikling av et nasjonalt kompetansesenter for korpsmusikk, se 3.2.3 Nasjonalt kompetansesenter for korps.

(http://kulturplanen.stavanger.kommune.no/3-kunst-og-kulturfeltene/3-2-musikk/3-2-3-nasjonalt-kompetansesenter-for-korps/)

> Etter voksenopplæringsloven § 7 (og den tilhørende forskriften § 10) er kommunen forpliktet til å stille vederlagsfrie lokaler til rådighet for kor- og korpsøvelser.

Kor og skolekorps er brukergrupper med spesielle behov som blir forsøkt ivaretatt i det enkelte skoleprosjekt. Stavanger ligger i øverste sjikt i Norge når det gjelder generelle arealnormer for skolebygg, og det blir lagt vekt på allsidige løsninger slik at de ulike brukergruppene skal få gode bygg. Det meldes om særlig prekære behov ved Storhaug og Tasta skole, der lyd- og akustikkforholdene for kor- og korpsøving er særdeles dårlige.

Norsk Standard NS 8178 angir krav til akustikk i musikklokaler, og gir kriterier for lydforholdene i landets øvingslokaler og mindre konsertsaler. Denne standarden brukes i musikklokaler på skoler i dag.

5.4.9 Bydelshus

Bydelshusene er viktige arenaer for det frivillige kulturlivet og for barn og unge. Til tross for noen nye og oppgraderte bydelshus er det generelt utfordringer knyttet til byggenes tilstand.

Stavanger kommune erkjenner at standarden på byens bydelshus er for dårlig, og det er dialog mellom bydelshusene og Stavanger eiendom for å kartlegge byggene. Vedlikehold og større oppgradering vil bli foretatt i henhold til midler som stilles til disposisjon, blant annet via handlings- og økonomiplan.

Det er ikke planlagt ytterligere nye bydelshus etter ferdigstillingen av Sunde/Kvernevik bydelshus i 2019.

5.4.10 Arenaer i privat regi

Enkelte kulturarenaer i privat regi melder om større utbedringsbehov. Her er det særlig Kunsthall Stavanger

(https://kunsthallstavanger.no/nb/) som utmerker seg med utbedringsbehov som drenering av tomt, utbedring av tak, råloft og fasade. På det uavhengige arbeidsfellesskapet/scenen Consulatet (https://www.facebook.com/Consulatet/) i Hillevåg er det utfordringer knyttet til elektrisk anlegg, rørleggingsarbeid og lys, og scene/visningsområdet må oppgraderes.

Spor 5 (http://stavangerjazzforum.no/spor-5/) har en leieavtale med Bane Nor som strekker seg til 2024. Omregulering av stasjonsområdet der bygningen ligger gjør at det er uvisshet knyttet til tidshorisonten for drift av Spor 5 i

Jernbaneveien 3. Det påvirker også ytterligere oppgradering av scenen. Spor 5 er en viktig scene for det frie kulturlivet, og lokalet har potensiale til å fylles med mer aktivitet både på dag- og kveldstid.

Folken (http://www.folken.no/folken/) skal i gang med rehabilitering av både Kafé Akvariet og inngangspartiet. Resterende bygningsmasse og elektrisk anlegg må oppgraderes i sin helhet innen fem år. I Stavanger kommunes Melding om universitetsbyen Stavanger (2014) (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/universitetsbymeldingen.pdf) er det vedtatt at kommunen skal bidra til avklaring av Folkens rolle og framtid. Det har ikke vært mulig fordi eierne av bygget ikke har avklart sine planer framover.

Folken avventer signaler fra huseier om mulighet for kjøp av bygget. Uten overtagelse vil sannsynligvis både egne investeringer i bygg og muligheter for å søke eksterne midler til oppgradering la vente på seg. Stavanger kommune vil i første omgang ta initiativ til dialog med Folken, Universitetet i Stavanger og Studentsamskipnaden med tanke på mulig erverv og videreutvikling av Folken som studenthus.

5.4.11 Utendørs arenaer

Arenaundersøkelsen viste at utearenaene i hovedsak ikke trenger grunnleggende utbedringer. De er likevel kun i begrenset grad tilrettelagt med infrastruktur for kulturformål. Dette gjelder blant annet sceniske løsninger, møblering, lyssetting, fleksible tak over scene og publikum, fleksible sikkerhetsgjerder osv.

Det er utfordrende å prioritere konkrete tiltak når bruken av uteområdene er så varierte, både når det gjelder arrangementstyper og publikumskapasitet. Flere av utendørsarenaene behandles i sentrumsplanen, og vil bli nærmere omtalt i sentrumplanens byromstrategi. Arrangørenes behov må bli diskutert nøye i forbindelse med hver ny uteområdeplan.

I ny sentrumsplan blir veteranbåter sikret plassering langs kaier ved Kjeringholmen. Dette vil kunne realisere både et potensiale for opplevelser og kulturnæringer tett knyttet til byens maritime tradisjoner. En veteranbåthavn kan bli en attraksjon for byen, og være attraktivt for reiseliv, turisme, byliv, aktiviteter, læring osv. I tillegg vil et samlet fartøyvernmiljø ha langt større forutsetninger for samarbeid og kompetansebygging.

6 Kulturplanens handlingsdel 2018-2025

Kommunedelplan for kunst- og kultur 2018-2025 viser bredden i Stavangers kulturliv gjennom beskrivelser av kunstfeltene og de utfordringer som er forventet å prege kunst- og kulturlivets utvikling fram mot 2025.

Videre beskriver planen seks overordnede perspektiv som skal ligge til grunn for kommunens innsats som pådriver og tilrettelegger for videre utvikling av kulturbyen Stavanger. De seks perspektivene tar opp i seg viktige tema som ytringsfrihet, kultur gjennom livsløpet, talentutvikling, bransjeutvikling, ny teknologi og attraktivitet.

Handlingsdelen tar utgangspunkt i planens visjon, hovedmål og de seks overordnede perspektivene, og angir hvordan planen skal følges opp i planperioden, og særlig de fire påfølgende år. Handlingsdelen skal revideres årlig i forkant av kommunens arbeid med handlings- og økonomiplan (HØP). På den måten ivaretas kommunens langsiktige målsettinger gjennom årlige prioriteringer og gjennomføring av konkrete tiltak.

Halvveis i planperioden vil det legges fram en statusrapport for kulturplanen. Den vil vise gjennomføring så langt og ev. behov for justeringer i planen som følge av nye stortingsmeldinger innen kultursektoren, regionreform og kommunesammenslåing.

Handlingsplan vedtatt i Stavanger bystyre 27.05.2019

Perspektiv 1: Den opplyste byen - demokrati og ytringsfrihet	Hovedmål
Stavanger skal ha gode møteplasser for deltakelse og offentlig debatt.	**1. Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer. 2. Aktører og institusjoner skal ha forutsigbare vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet i den kunstneriske og kulturelle produksjonen.**
Det vil kommunen gjøre ved å:	**Tidsrom**
- etablere et samarbeid om forskning og formidling som kan være en nasjonal kunnskapsressurs i arbeidet for å beskytte ytringsfriheten og fremme verdier som toleranse og solidaritet.	Oppstart 2020-2022
- følge opp innføring av nytt biblioteksystem og bibliotekstruktur i nye Stavanger i dialog med Sølvberget bibliotek og kulturhus, og vurdere nye tiltak i forbindelse med ny nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023.	2019-2020
- gjennomføre 250-årsjubileum i 2023 for Henrik Steffens i samarbeid med aktører, institusjoner og andre byer i Norge og Europa som del av Stavanger2025.	Pågår
- lage en handlingsplan for visuell kunst i samarbeid med det visuelle feltet.	2019

Perspektiv 1: Den opplyste byen - demokrati og ytringsfrihet	Hovedmål
- bidra til å etablere et bachelorprogram innen visuell kunst i samarbeid med Kunstskolen i Rogaland og Fakultet for utøvende kunstfag.	Pågår
- utarbeide eierstrategier for Stavanger konserthus, MUST – Museum Stavanger, Rogaland Teater og Stavanger Symfoniorkester. Arbeidet vil ses i sammenheng med oppfølging av ny kulturmelding og regionreform.	Oppstart 2019-2020
- utvide stipendordningen til å inkludere kunst- og kulturkritikk, opprette stipend for nynorsk skrift og kultur, og opprette støtteordning for tidsskrift.	2019-2020
- legge til rette for å styrke formidlingen av Stavangers historie, kulturarv og kulturminner fram mot Stavanger2025 i samarbeid med aktører og institusjoner.	2019-2025
- utrede MUST – Museum Stavanger sine behov for lagerkapasitet for museale gjenstander, og følge opp ferdigstillelsen av forpakterboligen på Holmeegenes.	2019
- utvide rammene til kommunens stipendordning.	2020
- utrede etablering av streaming/TV-kanal for direktesending av lokale samfunnshendelser (debatter, politiske møter i regionen, markeringer, 17. mai/folketog, idrettsarrangement, julegrantenning m.m.).	2020
- gjennomføre 100-årsjubileum i 2021 for Christian Lous Lange, som har mottatt Nobels fredspris, i samarbeid med aktører, institusjoner og andre byer i Norge og Europa som del av Stavanger2025.	2021

Perspektiv 2: Kultur hele livet	Hovedmål
Stavanger kommune skal styrke kvaliteten i sitt kulturtilbud til innbyggerne, og gi alle muligheten til å oppleve kultur gjennom hele livsløpet.	**1. Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer.**
Det vil kommunen gjøre ved å:	**Tidsrom**
- innføre kriteriet om at arrangører av kulturelle arrangement som bruker kommunale lokaler og/eller mottar kommunal støtte godkjenner bruk av ledsagerbevis, og arbeide for arbeide for at kulturarrangører i Stavanger får tilgjengelighetsmerket.	Hele planperioden
- sikre at universell utforming ivaretas ved nybygg og rehabilitering.	Hele planperioden
- revidere strategiplan for frivillighet i Stavanger kommune i tråd med ny statlig frivillighetsmelding.	Pågår

Perspektiv 1: Den opplyste byen - demokrati og ytringsfrihet	Hovedmål
- utrede muligheten for flere kulturarrangement med rimelige billettpriser, samt gratis inngang for barn og unge under 18 år på museer.	2019-2022
- legge til rette for et kulturtilbud tilpasset sammensetningen i befolkningen.	Hele planperioden
- evaluere den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken i Stavanger, Finnøy og Rennesøy.	2019
- kartlegge og evaluere kommunens kulturtilbud til barn og unge, lage kulturplan for ungdom, og utrede hvordan kulturtilbudet i barnehagene kan styrkes. Arbeidet skal være i tråd med nye statlige føringer i kommende stortingsmelding for barne- og ungdomskultur.	2019-2022
- utvide utstyrsparken på Metropolis med utstyr for amatørteater og -revy og e-sport.	2020-2022
- følge opp tiltakene som gjelder kulturtilbud til barn og unge, blant annet å øke antall friplasser i kulturskolen og evaluere og videreutvikle opplevelseskortet, jf. den nasjonale ordningen for aktivitetskort.	2019-2022
- kartlegge amatørkultur og frivillig kulturliv i nye Stavanger og vurdere framtidige behov slik at alle innbyggere kan oppleve et mangfold av aktiviteter og tilbud.	2019-2020
- styrke representativitet og mangfold i Stavangers kulturliv i tråd med stortingsmeldingen «Kulturens kraft - Kulturpolitikk for framtida», og utarbeide nye tiltak i samarbeid med aktører og institusjoner.	2019-2022
- streame lokale kulturtilbud til sykehjem og aldershjem.	Pågår
- det skal arbeides for å etablere en «myldringsdag» i sentrum hvor ulike kunstnere og kulturarbeidere får presentere sine arbeider. Legges opp etter mønster fra «Musikkfest.	

Perspektiv 3: Utvikling av framtidens talenter	Hovedmål:
Stavanger kommune skal etablere flere nettverk og samarbeid som kan styrke strukturer for framtidens talenter.	1. Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer. 3. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.
Det vil kommunen gjøre ved å:	Tidsrom
- etablere nettverk for talentutvikling der institusjoner, lokale aktører og næringslivet inviteres med.	2020-2022

Perspektiv 1: Den opplyste byen - demokrati og ytringsfrihet	Hovedmål
- samarbeide med bransjene om å utvikle flere talenter og gjøre det attraktivt å etablere seg som kunstner i regionen.	Hele planperioden
- støtte arbeidet med å øke den statlige finansieringen til et profesjonelt kor i Rogaland.	Pågår
- i samarbeid med Sandnes kommune arbeide for at Opera Rogaland kommer opp på linje med de øvrige regionoperaene når det gjelder statlig bidrag til finansieringen.	Pågår

Perspektiv 4: Bransjeutvikling	Hovedmål
Stavanger kommune skal legge til rette for utvikling av sterkere bransjer som kan bidra til næringsutvikling i regionen.	1. Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer. 3. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.
Det vil Stavanger kommune gjøre ved å:	Tidsrom
- støtte tiltak som bidrar til å hente flere ressurser og nasjonale midler til Stavanger-regionen.	Hele planperioden
- promotere den kreative næringen i Stavanger på nasjonale og internasjonale arenaer.	Hele planperioden
- tilby støtte og rådgiving til forprosjekt og søknader til EU/EØS-ordninger.	Hele planperioden
- støtte initiativ og tverrfaglige samarbeid på nettverks- og klyngenivå. Prosjekt som har fått støtte fra Kreativt Norge vil bli prioritert.	Hele planperioden
- formalisere et samarbeid mellom kultur- og reiselivsnæringen og smartby-satsingen, og følge opp regjeringens strategi for kultur og reiseliv i samarbeid med Region Stavanger, andre kommuner og Rogaland fylkeskommune	2020-2022
- vurdere hvordan kommunen i større grad kan bruke kompetansen hos kulturaktører til ulike oppgaver.	Hele planperioden
- løfte feltet for dans og fri scenekunst i regionen i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, de andre kommunene og relevante aktører.	2019
- revidere arrangementsstrategien for å avklare satsingsområder og spisse mål og tiltak som kan styrke festival- og arrangementsbransjen og Stavanger som attraktiv by for store arrangement og festivaler.	2019-2020
- ta initiativ til å etablere et nasjonalt kompetansesenter for musikkorps lokalisert i Bjergsted kulturpark i samarbeid med relevante aktører, og arbeide for bedre tilpassede øvingslokaler for korpsene. Frivillige	

organisasjoners muligheter for bruk av Konserthuset/Kuppelhallen må økes. Et konkret tiltak kan være å trappe opp subsidieringsordningen for leie. Med henvisning til korpsenes spesielle behov foran store konkurranser, må det vurderes om disse skal gis egne ordninger for bruk av Kuppelhallen.	2020-2022
- evaluere kompensasjonsordningen for Stavanger konserthus.	2020
- ta initiativ til å utvikle et regionalt kompetansesenter innen tradisjonelle maritime fag og bygningsvern i samarbeid med Engøyholmen kystkultursenter og andre aktører.	Pågår
- støtte opp utviklingen av flere produsenter og låtskrivere, og forsterke klynge-framveksten ved Tou Lyd.	

Perspektiv 5: Ny teknologi i møte med kunst og kultur	Hovedmål
Stavanger kommune skal være framtidsrettet i møte med de mulighetene teknologi kan gi for kunst og kultur.	1. Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer. 3. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.
Det vil kommunen gjøre ved å:	Tidsrom
- utvikle digitale løsninger for formidling av kommunens kulturtilbud i samarbeid med smartbyen Stavanger.	Oppstart 2019
- utvikle prosjektet Mitt Stavanger med informasjon om historie, kunst- og kulturopplevelser i samarbeid med smartbyen Stavanger.	Pågår
- utvikle bruk av portalen Aktiv kommune slik at kommunens kulturarenaer blir lettere tilgjengelig for leietakere og publikum.	Pågår
- tilpasse støtteordninger for de mulighetene som ny teknologi gir for kunstnerisk utviklingsarbeid, og bidra med kompetanse til prosjekter der teknologi, kunst og kultur møtes.	Oppstart 2019
- understøtte miljø som eksperimenterer og tar i bruk ny teknologi i den kunstneriske og kulturelle produksjonen.	Hele planperioden
- utvikle arbeidet med smart kunst for å utforske hvordan teknologi og innbyggerinvolvering kan gi mer kunst og kultur til innbyggerne.	Pågår
- legge til rette for kunnskapsdeling og erfaringsutveksling om smart kunst og teknologiens muligheter i samarbeid med aktører, institusjoner, akademia og andre næringer.	Oppstart 2019
- digitalisere og formidle Stavanger kommunes kunstsamling til innbyggerne.	2020-2022

Perspektiv 1: Den opplyste byen - demokrati og ytringsfrihet	Hovedmål
- utvikle en samarbeidsløsning mellom Norsk Lydinstitutt, Musikkbiblioteket på Sølvberget, Arkivenes hus og Nasjonalbiblioteket slik at musikksamlingene blir mer tilgjengelige for innbyggere og aktører.	2022-2025

Perspektiv 6: Den attraktive kulturbyen	Hovedmål
Stavanger kommune skal bygge opp sitt omdømme som attraktiv kulturby.	**1. Innbyggerne i Stavanger skal kunne delta i, oppleve og skape kunst og kultur som inkluderer og engasjerer. 2. Aktører og institusjoner skal ha forutsigbare vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet i den kunstneriske og kulturelle produksjonen. 3. Kunst og kultur skal være en drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger.**
Det vil kommunen gjøre ved å:	**Tidsrom**
- følge opp ny statlig kunstnermelding, og vurdere nye tiltak for å utvikle en tydeligere kunstnerpolitikk.	2019-2022
- evaluere residensordningen, og evaluere stipend- og støtteordninger i henhold til kulturplanens seks perspektiv.	Oppstart 2019
- utarbeide forvaltningsstrategi for kommunens bygg i Bjergsted kulturpark.	2019-2022
- følge opp den videre utbyggingen og utviklingen av Tou Scene (byggetrinn 2 og 3) som regionalt og nasjonalt senter for produksjon og formidling av kunst og kultur.	Pågår
- følge opp mulighetsstudien for Rogaland Teater og MUST – Museum Stavanger om samlokalisering og utvikling av Akropolis-visjonen, og ivareta kulturinstitusjonenes samfunnsoppdrag gjennom nytenkende bevaring og utvikling av dagens bygninger.	2020-2025
- gjennomføre jubileum for rikssamlingen og slaget i Hafrsfjord 1150 år i 2022 i samarbeid med Sola kommune, Rogaland fylkeskommune og andre aktører i regionen.	Pågår
- utarbeide forprosjekt for vikingsenter i Hafrsfjord i samarbeid med MUST – Museum Stavanger, Arkeologisk museum (UiS) og Forsvaret.	Pågår
- gjennomføre jubileum for Stavanger by, Stavanger domkirke, Stavanger bispedømme og utvandringen i 2025 i samarbeid med blant annet Stavanger kirkelige fellesråd og Stavanger bispedømmeråd, aktører og institusjoner.	Pågår
- ferdigstille renoveringen av Stavanger domkirke og planlegge servicebygg til Stavanger domkirke i samarbeid med Stavanger kirkelige fellesråd.	2019-2025

Perspektiv 1: Den opplyste byen - demokrati og ytringsfrihet	Hovedmål
- igangsette arbeidet med et kunstprosjekt i anledning Stavangers byjubileum i 2025.	2020-2022
- vurdere muligheten for å utvikle Bjergstedparken som en arena for kultur, fritid og rekreasjon.	2022-2025
- bidra til 200-årsmarkering for utvandringen i 2025 i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, institusjoner og aktører.	Pågår
- følge opp innbyggerundersøkelse om kulturtilbud og kulturinteresse på Nord-Jæren for 2018.	Pågår
- følge opp kultur og kulturforsking som del av kunnskapsbyen Stavanger i samarbeid med Fakultet for utøvende kunstfag ved Universitetet i Stavanger.	Pågår
- vurdere å erverve Folken og videreutvikling av Folken som studenthus i samarbeid med Folken, UiS og Studentsamskipnaden.	2019-2022
- utrede muligheten for søknad til UNESCO i samarbeid med Rogaland fylkeskommune og aktuelle kommuner i et kulturminnevernperspektiv.	2022-2025
- sikre at museale gjenstander ved dagens brannstasjon i Stavanger samt brannbåten Nøkk ivaretas forsvarlig.	

Tabell 6 Kulturplanens handlingsdel 2018-2025

7 Plangrunnlag

7.1 En by i utvikling og endring

Utviklingstrekk i samfunnet og overordnede problemstillinger

Stavanger er i utvikling og endring. Den økonomiske utviklingen i regionen har bedret seg i løpet av 2017, og arbeidsledigheten er på vei nedover. Det er likevel usikkerhet knyttet til sysselsettings- og befolkningsutviklingen.

Stavanger kommune står på lang sikt foran store demografiske endringer. Antall eldre vil øke markant fra 2022/2023. Det vil bli færre yrkesaktive per pensjonist. Derfor må det legges til rette for at Stavanger tiltrekker seg unge som vil bosette seg i kommunen.

Stavangers største utfordring er at de sosiale ulikhetene har økt, og er fortsatt høyere enn i landet forøvrig. Det er særlig familier med barn med vedvarende lav inntekt som har økt.

Stavanger skal være en attraktiv kulturby og ha et velutviklet kulturtilbud for alle. Kunst- og kulturlivet vil ha en rolle i å definere hvordan kulturtilbudet kan tilpasses endringer i befolkningen.

Store investeringer i forrige planperiode

Andre innsatsområder i planen Kulturbyen Stavanger 2010-2017

- Jakten på publikum
- Den internasjonale kulturbyen
- Tettere regionalt kultursamarbeid
- Kultur til alle – kulturformidling langs livsløpet
- Ytringsfrihet og litteratur
- Levende kulturarv
- Tyngdepunkt for kulturnæringer
- Amatørkulturlivet og samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle
- Kultur i skolen

Den forrige kulturplanen (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kunst-og-kultur/kommunedelplan-for-kunst-og-kultur-2010-2017.pdf) hadde fire hovedinnsatsområder:

- Realisere Bjergsted som et nasjonalt kraftsenter for musikk og kunst

- Utvikle Tou bryggeri som et regionalt og nasjonalt senter for produksjon og formidling av kunst og kultur
- Legge til rette for at Stavanger er en attraktiv by for kunstnere
- Bidra til å skape en attraktiv universitets- og studentby

Både søknaden om europeisk kulturhovedstad og utviklingen av Bjergsted har vært noen av de mest sentrale styringsdokumentene for kulturpolitikken i Stavanger etter 2000.

Stavanger kommune investerte ca. to milliarder i bygg til kulturformål i perioden 2010-2017. Dette innebærer både nybygg, ombygginger og rehabilitering.

Strammere økonomiske linjer

Handlings- og økonomiplan for Stavanger kommune 2019-2021 (http://hop2019.stavanger.kommune.no/) sier at investeringsnivået i bygg og anlegg ligger på grensen til hva kommunen kan bære på lang sikt. Investeringsnivået bør derfor ikke øke utover dagens nivå.

Kunst- og kulturlivet i Stavanger må tilpasse seg strammere økonomi. Mulighetene for samlokalisering og samorganisering vil være avgjørende for nye investeringer.

Statlige, regionale og kommunale føringer mot 2025

Kulturplanen kommer i en periode der det er ventet en rekke nye statlige meldinger i første del av planperioden. Blant disse er revisjon av kulturloven, ny stortingsmelding om kultur, kunstnermelding og stortingsmelding om barne- og ungdomskultur. Regionreform og kommunesammenslåing vil også medføre endringer.

Dette er nærmere omtalt her:

- 7.4 Lovpålagte oppgaver og statlige føringer
- 7.6 Regionale planer
- 7.7 Kommunale planer og vedtak

Stavanger kommune arbeider med nytt overordnet styringsdokument, kommuneplan for Stavanger kommune 2019-2034 (https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/kommuneplan-2014-2029/), og kommunedelplan for Stavanger sentrum (https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/planer/planer-i-prosess/kommunedelplan-for-sentrum/) er også under revidering.

7.2 Nye Stavanger – en større kulturkommune

Finnøy, Rennesøy og Stavanger skal fra og med 1. januar 2020 slå seg sammen til en ny kommune. Nye Stavanger kommune får ca. 141.000 innbyggere og et areal på ca. 241 km2 fordelt på 37 øyer.

Nye Stavanger (http://nye.stavanger.kommune.no/) gjennomføres av en prosjektorganisasjon som styres av folkevalgte representanter fra Finnøy, Rennesøy og Stavanger.

Fram mot kommunesammenslåingen foregår det harmoniseringsprosjekt der forvaltningsområder innen kultursektoren behandles, særlig bibliotek, kulturminner, tilskuddsforvaltning, kulturskolen og kulturarenaer.

Kunst og kultur i Finnøy

Finnøy kommune har bibliotek, musikk- og kulturskole, frivilligsentral, en rik kirke- og bedehuskultur og Otto-huset (http://www.ottohuset.no/), som blant annet har galleri og ulike typer arrangement. Ryfylkemuseet (https://ryfylkemuseet.no/anlegg/bethel/) har

dokumentert bedehuskulturen i Ryfylke og har en utstilling i bedehuset Bethel på Judaberg. Bethel er fra 1878 og det eldste bedehuset som fremdeles er i bruk i Ryfylke. Årlig arrangeres også Tomatfestivalen (http://www.tomatfestivalen.no/).

Finnøy har nynorsk som målform, og kommunen har to middelalderkirker som er datert til år 1100, Talgje kyrkje og Hesby kyrkje. Sjernarøy kyrkje er en renessansekirke fra 1647. Matematikeren Nils Henrik Abel og forfatteren Alfred Hauge er kjente navn fra Finnøy.

Kunst og kultur i Rennesøy

Rennesøy kommune har bibliotek, frivilligsentral, Stasjonen fritidsklubb og Kulturhuset Meieriet, som har ulike typer arrangement. Bygdemuseet Bibmus (https://ryfylkemuseet.no/anlegg/bibmus/) er en del av Ryfylkemuseet, og er bibliotek, arkiv og museum i ett. Utstillingen er stilt ut i Kulturhuset Meieriet. Ryfylkemuseet har også ansvar for husmannsplassen Bakken (https://ryfylkemuseet.no/anlegg/bakken/).

Rennesøy har en av regionens eldste boplasser, Galta gård fra steinalderen. Også her finner vi en middelalderkirke, Sørbø kirke fra 1130, i tillegg middelalderklosteret Utstein kloster fra ca. 1280. Rennesøy har også en rekke kulturminner, som er omtalt i kommunedelplan for kulturminner i Rennesøy (http://www.rennesoy.kommune.no/Documents/Planer%20og%20kart/Vedtatte%20planer/Plid%202009008/Kulturminneplan%20-%20vedtatt%20plan%20-%20kommunestyret%2003092015.pdf).

7.3 Kulturinteresse og kulturnivå 2018

Stavanger har stor bredde og variasjon i kunst- og kulturtilbudet med rike muligheter for deltakelse og opplevelser. Undersøkelsen Kulturinteresse og kulturaktivitet på Nord-Jæren 2015 (http://docplayer.me/39033826-Kulturinteresse-og-kulturaktivitet-pa-nord-jaeren-2015.html) viste at innbyggernes kulturvaner og interesser holder seg stabilt over tid, og at innbyggerne i Stavanger er tilfreds med kulturtilbudet. Våren 2019 blir resultatene fra innbyggerundersøkelsen for 2018 lagt fram.

Norsk kulturindeks (https://www.telemarksforsking.no/fag/tema.asp?gID=ki&t_id=105) er en årlig oversikt over kulturnivået i norske kommuner. Norsk kulturindeks 2018 (http://kulturindeks.no/) er basert på tall fra 2017. Stavanger er rangert som nummer ti blant landets 426 kommuner i Norsk kulturindeks 2018, og ligger høyt oppe blant landets største kommuner.

Norsk kulturindeks 2018 viser at de fleste innbyggerne er fornøyde med kulturtilbudet i Stavanger, og særlig friluftsområder, kinoforestillinger, bibliotek og restauranter. Kulturindeksen viser at det brukes mer kommunale midler til kultur i Stavanger enn landsgjennomsnittet, og at dette gir gode forutsetninger for et rikt kulturliv.

Kunstnere og kulturarbeidere i Stavanger

Rapporten Kunstens autonomi og kunstens økonomi (Kulturdepartementet 2014) (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rapport-kunstens-autonomi-og-kunstens-okonomi/id2364099/) viste en realnedgang i kunstnerisk inntekt fra 2006 til 2013 for kunstnergruppene samlet. Det er ventet en ny kunstnermelding fra regjeringen der særlig stipendordninger og lønnsreform vil stå sentralt.

Ifølge Norsk kulturindeks 2017 – Resultater for Stavanger kommune (https://www.telemarksforsking.no/publikasjoner/detalj.asp?merket=5&r_ID=3176)bodde det 702 kunstnere i kommune. Kunstnertettheten har økt med 10 % siden 2010. Kunstnerne fordeler seg på følgende felt: 456 musikere eller komponister, 80 scenekunstnere, 145 visuelle kunstnere og 21 forfattere (medlemmer i Norsk forfatterforening). Stavanger har få tildelinger fra Statens kunstnerstipend basert på antallet kunstnere sett i forhold forventet tall, og ligger adskillig lavere enn kommuner det er naturlig å sammenligne seg med på dette området.

Stavanger kommune har 1429 kulturarbeidere. Andelen kulturarbeidere er 18,8 ansatte per tusen innbyggere, og Stavanger ligger 18 % over landsgjennomsnittet. Av disse jobber 328 innen media, 451 med kunstnerisk arbeid av ulik art (ikke medregnet kunstnere) og 650 personer arbeider med kulturformidling, for eksempel museum, bibliotek og

kulturskole. Andelen ansatte kulturarbeidere har samlet sett gått ned, noe som særlig skyldes nedbemanning innen mediabransjen.

7.4 Lovpålagte oppgaver og statlige føringer

Kulturloven

Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89) ble vedtatt i 2007. Loven har som formål «å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk».

Med kulturvirksomhet menes i denne loven å:
a) skape, produsere, utøve, formidle og distribuere kunst- og andre kulturuttrykk.
b) verne om, fremme innsikt i og videreføre kulturarv.
c) delta i kulturaktivitet.
d) utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse.

Paragraf 4 fastsetter fylkeskommunens og kommunens oppgaver:
«Fylkeskommunen og kommunen skal syta for økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd regionalt og lokalt.»

Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida

Ny stortingsmelding for kultur, Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/), ble lagt fram 23. november 2018 fra regjeringen Solberg og skal behandles av Stortinget våren 2019. Meldingen viser den overordnede politiske retningen for kulturpolitikken framover, gjør greie for prioriteringer og presenterer nye nasjonale kulturpolitiske mål.

Kulturmeldingen (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/sec1#KAP1-3) har følgende samfunnsmål:

«Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.»

Kulturmeldingen har følgende overordnede kulturpolitiske mål:

«Eit fritt og uavhengig kulturliv som

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypparste kvalitet
- fremjar danning og kritisk refleksjon tek vare på og formidlar kulturarv
- skaper og formidlar eit kulturtilbod som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkninga
- er tilgjengeleg for alle og oppmuntrar den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktivitetar
- tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap
- fornyar seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremjar interkulturell forståing
- styrkjer norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggjande kulturberarar»

Kulturmeldingen foreslår også prinsipp for oppgave- og ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/utredning-av-oppgave-og-ansvarsfordelingen-mellom-forvaltningsnivaene-pa-kulturomradet/id2619838/) . Dette er en oppfølging av Meld. St. 6 (2018-2019) Oppgaver til nye regioner (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20182019/id2616180/), som varsler at fylkeskommunene skal få et større ansvar for kulturoppgaver.

Kulturmeldingen varsler følgende nye meldinger og strategier:

- Kunstnermelding
- Fornye og endre arkivloven
- Museumsmelding
- Strategi for immaterielle verdier
- Strategi for kultur og reiseliv
- Strategi for dataspill
- Internasjonal strategi for kulturpolitikken
- Stortingsmelding om å styrke språket og kulturen og bedre situasjonen til de nasjonale minoritetene i Norge framover
- Nasjonal bibliotekstrategi for 2020-2023
- Språklov og språkmelding
- Barne- og ungdomskulturmelding
- Gjennomgå kulturlova

Åndsverkloven

Åndsverkloven (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/andsverksloven/id279652/) skal sikre inntekter til kunstnere og opphavsmenn, og er en de viktigste kulturlovene. Den er en bærebjelke i kulturpolitikken, og det er i samfunnets interesse at skapende innsats beskyttes, slik at nye kulturuttrykk oppstår. Teknologisk utvikling og et kultur- og mediekonsum som flyttes over til digitale plattformer har endret etablerte forretningsmodeller. Lovgivningen på opphavsrettsområdet er derfor revidert, og i den nye åndsverkloven er rettighetene til skapende og utøvende kunstnere styrket, slik at det blir lettere å omsette åndsverk og rettigheter.

Våren 2016 sendte departementet forslag til ny åndsverklov på høring (https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/opphavsrett/innsiktsartikler/regjeringen-fortsetter-moderniseringen-av-andsverkloven/id2426300/). Høringsutkastet ble fulgt opp med lovproposisjonen Prop. 104 L (2016-2017) som ble sendt til Stortinget i april 2017. Stortinget vedtok 15. mai 2018 forslag til ny åndsverklov, som trådte i kraft 1. juli 2018.

Ny stortingsmelding for kultur, Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/), skriver følgende om åndsverkloven (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/sec3?is=true&q=#KAP8-3): «Den som skaper eit åndsverk, har opphavsrett til verket. Opphavsretten gir i utgangspunktet einerett til å framstille eksemplar av verket og gjere det tilgjengeleg for allmenta. Bruk som fell inn under eineretten, krev samtykke frå opphavaren, om ikkje bruken kan heimlast i andre reglar. Brukaren må klarere rettane til den bruken av verket det er tale om, for eksempel ved å inngå avtale med opphavaren eller ein organisasjon som forvaltar rettane til opphavaren.»

Lover om folkebibliotek, film, kulturminner og kirke

Kommunene er i henhold til lov om folkebibliotek (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108) (folkebiblioteklovven) pålagt å ha et bibliotektilbud, og paragraf 1 angir folkebibliotekenes målsetting:

«Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.»

Lov om film og videogram (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-05-15-21) tildeler kommunene myndighet til å fastsette konsesjonsvilkår for visning av film og videogram i næring, samt behandle søknader om konsesjon (kinovirksomhet).

Lov om kulturminner (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1978-06-09-50) (kulturminneloven) regulerer arbeidet med kulturminner og kulturarven i kommunene.

Lov om Den norske kirke (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-31) (kirkeloven) paragraf 15 regulerer kommunens økonomiske ansvar for kirken.

Barnekonvensjonen og fritidserklæringen

Barnekonvensjonen artikkel 31 (http://barneombudet.no/for-voksne/barnekonvensjonen/hele-barnekonvensjonen/#31) – Hvile og fritid sier at:
1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.
2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

I fritidserklæringen (https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/felles-innsats-for-fritidsaktivitet-til-alle-barn/id2503226/) fra 2016 forplikter regjeringen og en rekke frivillige organisasjoner seg til å arbeide for at alle barn skal ha tilgang til og kunne ta del i ulike kultur- og fritidsaktiviteter.

Kulturutredningen 2014 (NOU 2013:4) – Engerutvalget

Kulturutredningen 2014 (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2013-4/id715404/) er en nasjonal gjennomgang av kulturpolitiske mål, virkemidler og tiltak i perioden etter 2005. Utredningen vurderer både arbeidsformer og innretning av tiltak og virkemidler, samt effekten av disse på et bredt spekter av kulturvirksomhet og -konsum.

Utredningen kommer også med noen anbefalinger, såkalte tilrådninger for kulturpolitikken etter 2014:

- De nasjonale målene for kulturpolitikken bør være demokrati, rettferdighet og mangfold.
- Det kulturpolitiske ansvarsområdet bør omfatte (i) virksomheter og aktiviteter knyttet til materiell og immateriell kulturarv, som museer, bibliotek, arkiv, og (ii) kunstnerisk virksomhet i vid forstand, det vil si det som omfattes av begrepene profesjonell kunst og populærkultur og aktiviteter i det frivillige kulturlivet.
- Det kan være behov for å øremerke midler til lokalt kulturløft i kommunene.
- Sørge for at de store kulturinstitusjonene blir reelt sett åpne for alle grupper i samfunnet, og å fremme arbeidet rundt inkludering i kulturlivet.

Andre meldinger for kunst og kultur

Staten utøver en indirekte form for styring av kultursektoren i kommunene gjennom statsbudsjettet og føringer i stortingsmeldinger, strategidokumenter, handlingsplaner osv. To eksempler er stortingsmelding 30 (2014-2015) En

framtidsrettet filmpolitikk (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20142015/id2413867/) og strategidokumentet Dans i hele landet. Status, utfordringer og strategier for videre utvikling av profesjonell dans i Norge (https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/dans-i-hele-landet/id714435/) (Kulturdepartementet 2013).

Balansekunstprosjektet

Balansekunst (http://balansekunstprosjektet.no/) er en forening av mer enn 50 musikk- og kulturorganisasjoner som arbeider for et likestilt og mangfoldig musikk- og kulturliv.

Universell utforming og tilgjengelighet

Deltasenteret er statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet. Målet med universell utforming er å gjøre samfunnet enklere å orientere og bevege seg i for så mange som mulig. Å klare seg selv og ta aktiv del i samfunnet blir for de aller fleste sett på som et viktig gode. Det er en menneskerett å få delta i samfunnet. Universell utforming er en måte å oppnå dette på.

Universell utforming er særlig relevant i den bygningsmessige og strukturelle utformingen av kulturarenaer. Universell utforming er også relevant innen IKT og digitale tjenester med mål om tilgjengelige løsninger for alle – uavhengig av alder, funksjonsevne og utdanningsnivå.

7.5 Nasjonale kulturorgan og tilskuddsordninger

Kulturrådet og Norsk Filminstitutt

Kulturrådet (http://www.kulturradet.no/) og Norsk Filminstitutt (https://www.nfi.no/) er statens viktigste organ for forvaltning og utøving av kultur- og kunstpolitikk.

Kulturrådet gir tilskudd til kunst og kultur over hele landet, er en pådriver for nye kunst- og kulturprosjekter, driver utviklingsarbeid og er rådgiver for staten i kulturspørsmål. Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.

Kulturrådet forvalter flere internasjonale støtteordninger for kulturområdet, blant annet innenfor EUs kulturprogram Kreativt Europa, EØS-midlene, Østersjøregionen og kulturarv og bistand, i tillegg arbeid med internasjonale initiativer, nettverk og samarbeid.

Kreativt Norge ble etablert som ny avdeling av Kulturrådet i 2017. Kreativt Norge skal tilby rådgivning og virkemidler som bidrar til at norsk kunst og kultur oppnår økte inntekter basert på kunstnerisk virksomhet. Kreativt Norge er også sekretariat for Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bildet, og skal ha et internasjonalt perspektiv på sitt arbeid.

Norsk Filminstitutt (NFI) er statens forvaltningsorgan på filmområdet, underlagt kulturdepartementet. NFI gir tilskudd til utvikling, produksjon, lansering og formidling av filmer, serier og spill, administrerer insentivordningen og gir tilskudd til samproduksjoner med andre land.

Andre tilskuddsordninger

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet forvalter tilskuddsordningen Erasmus+: Aktiv Ungdom. Erasmus+ er EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett.

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvaltning og faglig rådgiver for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av den statlige kulturminnepolitikken.

I 2014 innførte regjeringen gaveforsterkningsordningen (https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/tilskudd/om-kulturdepartementets-tilskuddsordninger/gaveforsterkningsordning-for-museer/id751745/). Den skal stimulere til økt privat finansiering av kunst og kultur gjennom pengegaver. Fra 2016 ble gaveforsterkningsordningen utvidet til også å omfatte gaver til musikk-, litteratur- og scenekunstfeltet, visuell kunst og kulturbygg.

7.6 Regionale planer

Fylkeskommunene er tillagt ansvar for regional utvikling og samordning innenfor fylkene, også innenfor kultursektoren.

Regional kulturplan

Regional kulturplan for Rogaland 2015-2025 (http://www.rogfk.no/Plan-Rogaland/Regionale-planer-og-strategier/Kultur/Regional-kulturplan-2015-2025) beskriver situasjon, utviklingstrekk og strategier for kulturlivet i fylket, med vekt på fylkeskommunen sine arbeidsområder. Planen omhandler fylkeskommunens rolle i kulturpolitikken i Rogaland, og gir føringer for hvordan Rogaland fylkeskommune skal plassere seg i forhold til lokale og statlige aktører på kulturfeltet med henblikk på strategier og prioriteringer.

Regionreform

Rogaland vil bestå som egen region i pågående reform hvor 19 fylker blir erstattet av 11 regioner fra 2020. Regionreformen omhandler også hvilke oppgaver som skal overføres fra statlige etater til fylkeskommunen. Dette vil kunne inkludere kultur der fylkeskommunene i dag har et betydelig ansvar.

Strategisk næringsplan 2018-2025

Strategisk næringsplan 2018-2025 for Stavanger-regionen (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/naring-og-arbeidsliv/planer-og-dokumenter/strategisk-naringsplan-2018-2025_final.pdf) har sitt utspring i Greater Stavanger og partnerkommunene. Formålet er å mobilisere regionen til felles målrettet innsats for næringsutvikling slik at Stavanger-regionen har størst konkurransekraft og verdiskapingsevne av storbyregionene i Norge.

Planen lanserer seks strategiske grep, som også har grenseflater til kulturplanens temaer. Disse er kompetanse, digitalisering, kapital, innovasjonsevne, klyngeutvikling og diversifisering, attraktivitet og bærekraft.

7.7 Kommunale planer og vedtak

Kommuneplan for Stavanger – under revidering

Stavanger kommune arbeider med nytt overordnet styringsdokument: Kommuneplan for Stavanger kommune 2019-2034. Med utgangspunkt i kommunens langsiktige plan for hvem, hva og hvordan Stavanger skal være i framtiden, skal kommunedelplan for kunst og kultur 2018-2025 ta for seg hva kulturens bidrag til denne ønskede utviklingen skal være. Dette har dannet utgangspunktet for kulturplanens visjon og overordnede målsettinger.

Kommunedelplan for Stavanger sentrum – under revidering

Sentrumsplanen skal peke ut hvordan sentrum i byen vår skal bli i framtiden. I høringsutkastet til den ny kommunedelplan for Stavanger sentrum heter det:
«Stavanger sentrum skal styrkes som en attraktiv regionhovedstad som er tyngdepunkt for handel, arbeidsplasser, boliger og opplevelser.»

I tilleggshøringen til sentrumsplanen pr mars 2018 vises det til at foreslått ny utbygging på Stavanger stasjon og langs havnefronten er tilpasset og redusert.

Følgende tema fra sentrumsplanen vurderes særlig relevant for kulturplanen:
– Byrom i sentrum og de grønne hoveddragene
– Veteranbåthavn og havnefronten fra Holmen til Bekhuskaien
– Stavanger stasjon og Akropolis/museumshøyden

Stavanger universelt utformet 2029 – Kommunedelplan for universell utforming 2014-2029

Stavanger kommune har arbeidet med universell utforming siden prinsippet ble allment kjent i Norge rundt årtusenskiftet. Kommunedelplan for universell utforming 2014-2029 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/universell-utforming/kommunedelplan-universell-utforming.pdf) har til hensikt å bidra til en bedre samordning av kommunens arbeid med universell utforming, og prioritering av arbeidet.

Planen skal sikre et målrettet, forpliktende og forankret arbeid for å gjøre Stavanger kommune tilgjengelig for alle.

Kommunedelplan for kulturminner 2010-2025

For at en by skal oppleves som levende, må den blant annet ha en tydelig identitet og egenart, en historisk forankring, et interessant bygningsmiljø og tiltalende grønne områder. Formålet med Kommunedelplan for kulturminner 2010-2025 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommunedelplaner/kulturminner/kulturminneplan-stavanger-2010-2025-tekstdel.pdf) er å styrke Stavangers identitet som trehusby, formidle kunnskap om kulturminner og kulturmiljøer i Stavanger og gi rammer for bevaring av disse for fremtiden.

Kulturminneplanen er relevant for kulturplanen blant annet når det gjelder museenes rolle i kulturminneforvaltningen, men også frivillige lag og organisasjoner.

Det gode liv i Stavanger – Strategiplan for folkehelsearbeidet 2013-2029

Strategiplan for folkehelsearbeidet 2013-2029 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/temaplaner/strategiplan-for-folkehelsearbeidet-2013–2029.pdf) er et styringsverktøy i arbeidet med å fremme folkehelsen i Stavanger kommune. Kommunen vil gi innbyggerne muligheten til å leve et godt, sunt og langt liv med mål om å fremme befolkningens helse og trivsel.

Stavanger kommune skal legge til rette for gode sosiale og miljømessige levekår. Dette omfatter blant annet å legge til rette for et attraktivt kulturtilbud som kan bidra til bedre livskvalitet og bedre helse for alle innbyggerne. Konkret foreslår strategiplanen å sørge for at informasjon om kulturtilbud er lett tilgjengelig.

Barn vil være med! Inkludering av barn som lever i familier med lavinntekt i Stavanger. Tiltaksplan 2015-2018 (under revidering)

En trygg og god oppvekst med gode muligheter for vekst og utvikling for alle barn i Stavanger er et av hovedmålene i kommuneplanen. Hensikten med tiltaksplanen for inkludering av barn i familier med lavinntekt i Stavanger (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/temaplaner/helse-og-omsorg/tiltaksplan-for-inkludering-av-barn-som-lever-i-familier-med-lavinntekt-i-stavanger-20152018.pdf) er å gi barn i en vanskelig livssituasjon bedre muligheter til å delta og bidra i fellesskapet på lik linje med andre barn.

Målet er at tiltakene i planen skal gi barna en mest mulig forutsigbar bosituasjon, anledning til å gå i barnehage og på SFO, støtte i skolearbeidet samt mulighet til å delta i fritidsaktiviteter.

Plan for Stavanger kulturskole 2012-2022

Stavanger kulturskole er et kommunalt opplærings- og opplevelsessenter i Bjergsted. Deler av undervisningen er lagt til skolene og bydelskulturskolene i Hundvåg, Kvernevik og Hinna. Målsettinger i Plan for Stavanger kulturskole 2012-2022 (https://www.stavangerkulturskole.no/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=%2fFiles%2fFiles%2fDokumenter%2fKulturskoleplan.pdf) omfatter blant annet:

- Læringsaktiviteter og arbeidsmåter som fremkaller undring, refleksjon og kreativitet, aktivitet og skaperglede og som bygger opp selvtillit og som skaper trygghet og tilhørighet.
- Skolen er tilgjengelig for alle interesserte i kommunen. Kulturskolen har tilstrekkelig kapasitet og inntak av elever skjer uten bruk av opptaksprøver eller annen form for utvelgelse.
- Alle søkere får plass innenfor et rimelig tidsrom, og skolepengene er så lave at ingen stenges ute av økonomiske grunner. Elevene tilbys opplæring tilpasset deres egne forutsetninger og interesser.
- Kulturskolen må vektlegge både bredde og fordypning, mangfold og kvalitet.

Frivillighet i Stavanger – Strategi for samhandling mellom frivillige og Stavanger kommune 2015-2018 (under revidering)

Stavanger kommune ønsker å være en støttespiller og tilrettelegger for en levende, mangfoldig og uavhengig frivillig sektor. Frivillighet i Stavanger – Strategi for samhandling mellom frivillige og Stavanger kommune 2015-2018 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/strategier/samhandlingsstrategien.pdf) er en plattform for et likeverdig samarbeid, med gjensidig respekt for hverandres roller. Stavanger trenger aktive, inkluderte og engasjerte innbyggere, som er med og skaper en levende kulturby.

Frivilligheten på kulturområdet er bred, og strategiplanens mål 5 vurderes relevant for kulturplanen: Legge til rette for gode møteplasser. I tillegg er strategiplanens kapittel 4.3.7 om delmål for frivillighet innen kultur om økt kompetanse, bedre finansiering og rekruttering av frivillige relevante for kulturplanens overordnede perspektiv.

Eg e den eg e! – Handlingsplan 2017-2020 for kjønns- og seksualitetsmangfold

I åpenhets-og mangfoldserklæringen heter det at Stavanger skal være en by preget av åpenhet og mangfold. Bystyret understreker at reelt mangfold betyr at innbyggerne skal føle seg trygge på at de ikke diskrimineres på grunnlag av etnisitet, religion, hudfarge, kjønn, funksjonshemming, alder eller seksuell legning. Handlingsplan 2017-2020 for kjønns- og seksualitetsmangfold (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/temaplaner/helse-og-omsorg/handlingsplan-for-kjonns-og-seksualitetsmangfold-stavanger-kommune-20172020.pdf) er et viktig styringsverktøy i dette arbeidet, og kan bidra til større åpenhet, aksept og raushet for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Handlingsplanens overordnede mål er å bidra til at homofile, lesbiske, bifile, transpersoner og interkjønnpersoner (lhbti) har samme livsvilkår, blir akseptert, respektert og inkludert som befolkningen for øvrig.

Strategi for likestilling og mangfold i Stavanger – 2013 – 2020

Likestilling handler om at mennesker skal ha samme muligheter, rettigheter og plikter, uavhengig av etnisitet, kjønn, funksjonsevne, religion, alder og seksuell orientering. Mangfold handler om å erkjenne og verdsette ulikheter og samtidig forstå at det kan skape utfordringer og konflikter. Dette utgjør grunnlaget for Strategi for likestilling og mangfold i Stavanger – 2013 – 2020 (https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/strategier/strategi-for-likestilling-og-mangfold.pdf).

Samfunnsutviklerrollen innebærer at kommunen i all sin praksis synliggjør og inkluderer alle grupper, og legger til rette for at alle får muligheten til å realisere sine valg og bruke sine ressurser. Det innebærer at kommunen driver holdningsskapende arbeid, sprer kunnskap og informasjon om demokrati og likestilling og tilrettelegger for at alle grupper får muligheten til å delta i demokratiske prosesser og i det sosiale og kulturelle fellesskapet. Stavanger er en internasjonal by og kommunen vil iverksette tiltak som kan øke innvandrernes deltakelse i samfunnslivet.

Veikart for smartbyen Stavanger

Veikart for smartbyen Stavanger (https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/smartbyen-stavanger/veikart-for-smartbyen/#les-eller-last-ned-veikartet) angir ønsket retning for utviklingen av smartbyen, og er et rammeverk for gjennomføring av arbeidet. Flere sammenfallende faktorer utfordrer byer over hele verden til å finne smartere og mer effektive løsninger på viktige samfunnsutfordringer. Det er valgt ut fem temaer som satsingsområder i Stavangers smartby-arbeid de kommende årene:

1. Helse og velferd
2. Utdanning og kunnskap
3. Energi, klima og miljø
4. Urban kunst
5. Styring og demokrati

7.8 Kulturpolitikk og kulturutvikling i Stavanger 1962-2010

Kulturplanen 1969: Vårt kulturliv i dag og i morgen

Stavanger kommune fikk sitt første kulturutvalg i 1964, og i 1969 kom den første kulturplanen: *Vårt kulturliv i dag og i morgen* . Det overordnede kulturpolitiske målet i planen var å bryte ned barrierer mellom ulike sosiale grupper.

Dette avspeilet datidens nasjonale kulturpolitiske målsetting om demokratisering av kulturen. Kultur av høy kvalitet skulle gjøres tilgjengelig for alle, både sosialt og geografisk. I Stavanger innebar dette styrking av institusjoner som Rogaland Teater, Stavanger Museum, Stavanger Symfoniorkester og Stavanger Faste Galleri. Planen lanserte også ideen om minikulturhus i bydelene og en generell styrking av betydningen av kunst og kultur i bydelene.

På 1970-tallet fikk det utvidete kulturbegrepet en sentral posisjon i norsk kulturpolitikk. Den offentlige kulturpolitikken skulle nå også inkludere virkemidler for kulturelle ytringsformer med utgangspunkt i brede lag av folket. I denne fasen ble kultursektoren i Stavanger styrket, og i 1980 ble Stavanger kulturkontor etablert. Kontoret fikk overordnet ansvar for Stavanger fritidskontor, Stavanger bibliotek og Stavanger kinematograf.

Kulturplaner 1982-2004

I 1982 kom Stavangers andre kulturplan. Den reflekterte utviklingen i den nasjonale kulturpolitikken med vekt på tilrettelegging for egenaktivitet. Innbyggerne skulle gis mulighet til å utfolde seg i kulturaktiviteter på sine premisser. Frivillige organisasjoners rolle ble sterkt vektlagt, og de tradisjonelle kulturinstitusjonene kom noe mindre i fokus.

I 1990 kom den tredje kulturplanen for perioden 1991 til 2004. Grunnsynet var fortsatt preget av tanken om egenaktivitet, vektlegging av samværskultur og kulturens betydning for utviklingen av identitet og tilhørighet.

Kulturplan 1996-2004

Stavangers fjerde kulturplan, Kulturplan 1996-2004, innebar et skifte av kurs for kommunens kulturpolitikk. Det nasjonale kulturpolitiske bakteppet ble dannet av regjeringen og kulturminister Åse Klevelands kulturmelding Kultur i tiden. Her ble kvalitetsbegrepet satt på dagsorden som kulturpolitisk tema i langt større grad enn tidligere.

I Stavangers nye kulturplan kom dette til uttrykk gjennom en eksplisitt avgrensning av kulturbegrepet med en vektlegging av det planen betegner som tradisjonell kunst og kultur. Viktige oppgaver som kulturplan 1996-2004 pekte på var:

- Etableringen av Norsk Oljemuseum
- Utgivelsen av Stavanger bys historie

- Økning av scenekapasiteten i Stavanger, blant annet for revy og amatører
- Opprustning av byens mest sentrale offentlige utearealer
- Bedre arbeidsbetingelser for profesjonelle kunstnere
- Bedre fysiske arbeidsforhold for Rogaland Teater, blant annet overtakelse av Kongsgårdhallen til barne- og ungdomsteater
- Styrking av byens kulturfestivaler
- Stavanger skal bli Norges fremste litteraturby, spesielt gjennom satsing på å styrke ytringsfriheten
- Styrking av samværskulturen i bydelene
- Styrking av kino og bibliotek
- Styrking av arbeidssituasjonen for billedkunstnerne – bedring av den vanskelige ateliersituasjonen

Det kan være verdt å merke seg at verken internasjonalt kultursamarbeid eller kulturnæringene ble behandlet i denne. Det sier noe om samfunnsutviklingen og den politikkutviklingen siden midten av 1990-tallet.

I 2006 ble det utarbeidet seks sektor- og handlingsplaner: handlingsplan for festival-, arena og arrangementutvikling i Stavanger kommune 2006-2009, handlingsplan for rock/rytmisk musikk Stavanger 2006-2009, handlingsplan for litteratur og ytringsfrihet i Stavanger 2006-2009, handlingsplan for scenekunst 2007-2010, strategisk handlingsplan for film 2006-2009 og handlingsplan for visuell kunst 2007-2011.

Bjergstedvisjonen og søknad om Europeisk kulturhovedstad

Bjergstedvisjonen (https://www.bjergsted.no/lyden-av-oss-er-lyden-av-mangfold/) og kulturhovedstadssøknaden (http://arquivo.pt/wayback/20090713091138/http://www.stavanger2008.no/?event=about.showElement&id=541&catId=12), som ble sendt til Brussel 1. juli 2013, har vært de mest sentrale styringsdokumentene for kulturpolitikken i Stavanger etter 2000, ved siden av sektorplanene fra 2006.

Kulturhovedstadsøknaden representerte et større regionalt kultursamarbeid gjennom partnerskap mellom Stavanger kommune, Sandnes kommune og Rogaland fylkeskommune. Den representerte også et løft for kulturfinansieringen i regionen med en langt større deltakelse fra staten og næringslivet enn tidligere. Kulturbyfondet ble opprettet i siste del av 2008.

Kulturløftet

Den rødgrønne regjeringens Kulturløftet (https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwjbmeiV3IDbAhULaFAKHTBWBwoQFgg2MAI&url=https%3A%2F%2Fwww.regjeringen.no%2Fglobalassets%2Fupload%2Fkkd%2Fkultur%2Frapporter-og-utredninger%2Fkulturloeftet.pdf&usg=AOvVaw0kZ9M8c32kzIligtuWu37j) i 2004 er det som har preget den statlige kulturpolitikken mest siden 2005. Kulturløftet ga blant annet økte overføringer til Stavanger Symfoniorkester, Rogaland Teater, Filmkraft Rogaland og økte tilskudd til festivaler. Med utgangspunkt i Kulturløftet ble også kulturloven (https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89) vedtatt.